

D

GENERALNA NAPOMENA U VEZI SA TEKSTOM KRSTIĆEVIM O SLOVU D.

Parafraza uglavnom već rečenih stvari.

Bez obzira na sve moguće desne ili lijeve komplikacije oko sintaktičkih serbizama i kroatizama, pročitavši prvu partiju teksta pod slovom **D**, imam impresiju, da se nismo u dovoljnoj mjeri koristili negativnim iskustvom prve knjige. U svima varijantama našega stila i sintaktičkih obrata, logično je da još uvijek prevladavaju mnogobrojni ekskluzivni kroatizmi, ili ono što bi se moglo prozvati šulecizmi, u jednu riječ, preživjelosti tehničkih termina, koje ne djeluju samo zato odudarno od serbizama, jer su žargonskog podrijetla, nego i zato, jer nažalost, veoma često spadaju kao doista izandale krtitije u starudiju. Ne znači da slatko-pravoslavno, arhimadritsko prenemaganje s druge strane predstavlja neku stilsku ili lingvističku uzvisinu, sa koje bi se mogle sagledati neke perspektive (vesele ili idilične), ali isto tako nije zato manje istina, da smo na kraju prve knjige govorili o nečemu, što bi imalo da se provede kao neka vrsta polarizacije ovih atenskih, srpskopравoslavnih ili latinskih pisanija. Riječ je o koordinaciji ove staromodne blebetalije s obje strane. Bit će bezuslovno potrebno, da se u okviru same Redakcije organizuje neka vrsta lektire, kako bi se svi neuralgizmi, zbog kojih vrište poklonici jedne ili druge sinagoge, sveli na realno ostvarljiv minimum trenja. Kroz tekstove trajno nam se javljaju termini, koji imaju t.zv. dvije dualističke varijante. Abeceda ili alfabet, inostranstvo ili inozemstvo, istostraničan trokut, zatvorni zvučni glas. Željeznički promet ili saobraćaj, polumjer, svjetovni svećenik, zorna obuka - očigledna nastava i t.d. i t.d. Tih otvorenih dualizama bit će sijaset na svakoj stranici, a jedan od osnovnih problema, koji naša E. nije u stanju riješiti u cijelosti, ali u naravi stvari leži da ga trasira, da označi put i da otkrije smjer u kome leže mogućnosti da se ta melasa prevlada. Bio je i ostaje jednim od njenih pionirskih zadataka upravo taj po svemu imbecilan posao. Ostajem kod toga što sam već bio rekao u okviru mnogobrojnih napomena u okviru prve knjige: radi se o pedesetak sasušanih ljuštura, kojima galamimo u našim kesama od hartije, kao pravi, repati, veseljaci. Alergični treptaji uveta ili ukusa za ovakve malene ili neznatne disonance, hrane se obično glupošću ili totalnim nepoznavanjem same materije, a opravdani su samo u onome slučaju, ako su obostrano negativni spram negativnih pojava na jednoj i drugoj hemisferi. A to upravo i jeste (usput) u okviru naše misije jedan od njenih najplemenitijih elemenata, da razvijemo ukus i smisao za poimanje tih diferencijacija stila i jezika, sa jedne platforme, koja pomiruje sva moguća razmimoilaženja, prosto zato, jer je civilizovana. Kako se to može postići najjednostavnije? Eliminacijom sitnih razlika, ili tamo gdje to ne ide, dualističkim tumačenjem. Pitanje je stvaralačkog dara pojedinog pisca, da svojim vlastitim, stilskim kombinacijama odabire kao konvencije manje provokantne

termine, otupljujući preživjele provincijalizme iz jezične strukture od prije 80 godina, po mogućnosti po jednom sistemu.

DABAR OBIČNI

Uzimam ovaj članak kao primjer kako se kod nas radi bez metode. Da je autor uzeo u ruke Rj.J. A. bio bi pod terminom *dabar* našao čitav niz podataka, i tamo po J. Ettingeru bolje formulisanih nego što su njegovi vlastiti. Da ta staroslovenska riječ dobro povezuje preko Litve slavenske i germanske jezike na indo-evropskoj bazi, ta tema, dakako, ne spada u našu Enciklopediju, s obzirom na njen relativno skućeni okvir, ali zato nije manje interesantna. I Pančičev citat o dabru bolji je od našeg originala. Pitamo se sada gdje živi? Po rijekama ili u rovovima, ili u nastambama?

Citiram: red 7, 8, 9: »Živi po šumskim rijekama, u dugačkim rovovima, čiji su izlazi ispod vode, nad kojima gradi od granja do 4 m visoke nastambe«.

Živi dakle po rijekama i u rovovima, i u nastambama, koje su iznad rovova, nad kojima gradi od granja do 4 m visoke nastambe. Dakle živi u rovovima, ali gradi nastambe nad rovovima, i to 4 m iznad rova u kome živi. Pitamo se šta radi u nastambi ako tamo ne živi, jer živi u rovu? Svi su naši tekstovi prirodoslovne naravi podjednako ustrajno najmračnije zagonetke. Zašto se ne kaže stan, nego nastamba? Nacrtaj u presjeku arhitektonski tloris dabrovog stana. Nacrtaj pod vodoravnim ogledalom vode otvor ili rupu dabrovog tunela, koja je građena podvodno tako da se može u nju ući, t.j. uploviti samo zaronjivanjem. Dabrov stan, jer dabar je dobar arhitekt, i vodeći računa o vodostaju, on gradi svoj stan do 4 m iznad najvišeg vodostaja tako, da mu je stan spojen podvodnim tunelom, koji vodi do legla, izrovanog u obliku kotla, gdje se je dabar smjestio udobno, na postelji od šiblja i od mahovine. Gradeći nasipe i brane, on usmjeruje tok vode i tako izgrađuje svoje fortifikacije. Po jedan tunel vodi i do kopnenog ulaza, koji je zabarikadiran šibljem i granama tako, da mu je taj ulaz s kopna nepristupačan, a može se upotrebiti kao izlaz u slučaju opasnosti. Ta ... granja, dabru kao glodavcu, obično je i aprovizaciona zaliha za crne dane. Dabar izgrađuje čitave kombinacije tunela i gradina. Neumoran radnik i dalekovidan trudbenik gospodnji. A što radi čovjek s dabrom? Od njegovih koža gospojinske bunde, koje oduvijek kotiraju na tržištu kao skupocjena roba. Poludabrovina, Halbpelz, demi-castor, ironičan je pojam za one lakomislene žene, koje prodajući svoju ljubav u bescijenje, ne zarađuju ni toliko koliko je potrebno da bi se snabdjele pravom dabrovinom.

Osim toga: rep mu je dug do 30 cm, a 15 cm je širok.

Zaboravili smo na dabrovicu, castoreum, koja zaudara na karbolnu kiselinu, a dabrovi je upotrebljavaju kao stimulans u ljubavi. U medijevalnoj apoteci castoreum je igrao veliku ulogu. I t.d. i t.d.

DABIT, Eugène

Umro je u Sevastopolju god. 1936. Umro je u SSSR-u, kao jedan od klasno svijesnih članova KPF. Citiram iz teksta: »Simpatija za radničku klasu najbolje se vidi iz njegova dnevnika *Journal intime* (1928–36). Kao da se starofrajlinski stidimo nekih sentimentalnih simpatija za radničku klasu. Ovako ne može.

DABROVSKA, Marija

Koliko je meni poznato, Marija Dabrovska jeste jedno ime u polj. književnosti. Ne znam kako s njom stoji danas. Međutim, ovdje se navode samo bibliografski njene knjige, a da o njoj nije rečeno ništa. Ovako izgleda, kao da uopće nije trebala da bude uvrštena.

DACQUE, Edgar

Briše se. Treba ipak znati zašto se daje imprimatur kod pojedinih imena. Ovaj paleontolog nema nikakve veze sa stvarnom naukom. Kuriozum lokalnog značenja. Kao što on dokazuje, da je čovjek početna forma u životinjskom carstvu, tako ima nekih njegovih kolega, koji isto tako dokazuju, da zemlja nije plastična kugla, nego da živimo u centru njene šuplje konkavne kore. Hoćemo li sve to donositi? Briše se.

DADUHOS

»Prvi po važnosti«. Bolje u hijerarhiji prvi svećenik iza hijerofanta.

DAGEROTIPIJA

Kao što je redigirano. Da se ne zaboravi ilustrirati. Da se uvrsti »daguero tip« (daguero type), kao slika, izazvana Daguerreovim postupkom. Da se ne zaboravi kao jedinica sam autor: Daguerre.

DAGUERRE, Louis Jacques Mandé

Bez upute na dioramu i daguerotipiju. Neka se čitava tema izuma fotografije obradi ovdje pod imenom Daguerre, jer daguerrotipija ne treba da ostane kao posebna jedinica. To je logično. Ne ćemo Kolumba uputiti na Kolumbiju.

DAHJE

Promukao sam urlajući u ovoj pustinji enciklopedijskoga duha, kao Vox Clamans, vapijem ponovno, gledajte ljudi, rječnik J.A. On je čitavu svoju mudrost pozobao iz Vuka. Tko je napisao ovaj članak, da mi se javi. Kakvo je to »nasilno uništenje srpske autonomije i zavodenje terora izazvao srpski ustanak u početku XIX st.« Pa ako boga znate, gdje smo? Odštampati to pred Elezovićima i Radojčićima?

DAHLGREN, John Adolphe

»Usavršio top, koji nosi njegovo ime«. Tim topom koji nosi njegovo ime, trebalo bi ovakve tekstove razbiti.

DAHLEM, Franz

»Njemački komunist«. Ne može čovjek da bude po svom građanskom pozivu »njemački komunist! On je to po uvjerenju ili po organizacionim funkcijama koje vrši, kao što se to iz teksta vidi: »Iza 1918 sekretar KP Njemačke«. Što znači, međutim, biti sekretar »Komunističke partije Njemačke« i to još »iza 1918«? Isto tako: »1928–33 predstavnik u Reichetagu«. Predstavnik čega, zatim opet član CK KP? Glavni organizator Internacionalnih brigada u Španjolskoj. Odakle se prepisuju takvi tekstovi? Tko ih koncipira? Šta je sa Dahlemom od 1933 do 1956? Kakvu funkciju vrši danas, ako je živ? Gdje je?

DAHOMEY

»Granitni stršenici Atacora«?

Red 15, 16 »Francuzi su ovamo došli oko sredine XIX st.« To je rečeno tako tiho, upravo lirski, da su Francuzi došli, a zna se kako su došli.

DALADIER, Edouard

Napisati iznova. O Münchenu ovako ne možemo. Münchenska kapitulacija predstavlja ouverturu u Drugi svjetski rat. Time je učinjena najosnovnija, tragična greška, a gospodin Daladier bio je jedan od glavnih protagonista one komedije, koju je nekoliko milijuna ljudi platilo svojom glavom.

DALBONO, Eduardo

»Škola Possilipa«– ispravljeno na školu »iz Possilipa«! Ne znamo što je? Obnavlja slikarstvo genrea i paysagea. Gdje? U Napulju. Znači, Napulj ne poznaje genre i paysage u onom periodu kad se javlja Dalbono. Provjeriti, ispitati!

DALMATOV, Vasilij

Kao što je redigirano. Da se ne zaboravi: Dalmatov nije samo glumac nego i grad kod Perma.

DALOPHYLLUM

Ovih biljnih rodova i porodica, koje se tako fantastično zovu, kao na pr. ova pljuskavica, ima toliko da se nitko ne će snaći u ovoj Kakofoniji.

DALTON-PLAN

Da se reducira na 8 redaka maksimum. Kao što je redigirano.

DALJINOMJER

Tu su ilustracije mnogo važnije od teksta. Sve je to pisano zagonetnim arkanističkim stilom.

DALHOUSIE, Ramsay James i t.d. RAMSAY, JAMES ANDREW BROUN, marquis de DALHOUSIE.

Engleski kolonijalni administrator (1812–60), izabran u parlamenat 1837, već je sljedeće godine naslijedio svoga oca u Domu lordova. Imenovan generalnim guvernerom Indije (1867), Dalhousie je za deset godina svoje vladavine u Indiji svladao nekoliko ustanaka, proširio englesku vlast do Burme, osvojio Pendžab i zaveo brutalan sistem kolonizacije po svaku cijenu, bez obzira na sredstva.

DALLMANN, Eduard

Ljudi i žene, svi pripadnici geografskoga naroda!!! Dogovorili smo se, tako vam gospoda, da Antarktiku ne ćemo krstiti kao ženu. Antarktika pretvorena je u muško u smislu dogovora sa profesorom Oppitzem. Neka on tu konvenciju provede u svom vlastitom djelokrugu.

DALMATIKA

Zašto ne počinju naši recenzenti sa prikazom teme, kulturno historijskim redom kao što je određeno na početku. Dalmatika je bijela tunika rimskih careva, purpurno obrubljena, a nosila se kao luksuzno ruho u II. st. naše ere. Postala je liturgijskim ruhom tek u vrijeme sv. Ciprijana. Dalmatiku su nosili najprije pape, a zatim je prepustili biskupima, da bi ih tek sv. Silvestar odredio za misničko ruho đakona. Dalmatika se nosi u grčkoj i latinskoj crkvi kao misničko ruho za bogoslužje podjednako. Francuski kraljevi krunisani su u dalmatici, a o engleskim kraljevima ne znam ništa. I paževi u aristokratskoj pratnji XVI. st. nose dalmatiku, u svečanim povorkama suverena.

DALMATIN, Antun

Kao što je redigirano. »Umirovljenik kranjskih staleža u Ljubljani«. Zvuči suviše suvremeno penzionerski.

DAMAR

Citiram: »Skupina malih otočića jugoistočnih Moluka«. Borimo se s tim otočićima, bez uspjeha. Ako su već otočići, onda, dakako, da nisu veliki otočići, nego su maleni ili maljušni, pak se zato zovu otočići.

Da se ne zaboravi – DAMAR SMOLA. Smjesa terpentinskog ulja i njegovih hidrata $C_{10}H_{16}$ i čitav niz takvih sličnih formula. Rastopljena, upotrebljava se u slikarstvu i kod restauracije slika. Sirovina za sve moguće vrste lakova.

DAMANHUR

Koja je transkripcija tačna? Damanhur ili Damanhour? Da li je broj stanovnika provjeren?

DAMAR-SMOLA

Kad je riječ o smoli iz stabla, suvišno je da se govori i o drvetu, upravo o drveću, jer drveće obično ima stablo, a nema konj!

DAMIANI, Enrico

Što znači transkripcija ćirilice našim latiničkim slovima?

DAMMARE-AGATHIS i t.d. Botanika.

DAMMAR RESINA, malajska smola.

DAMPIEROVA ZEMLJA

Citiram: »Na krajnjoj točki Rt Levèque«. Na krajnjoj točki čega, Dampierove zemlje ili zaljeva Kingland?

DAMPREMY

Općina u belgijskoj pokrajini Hainsut, oko 14.000 st.

Prije svega: da li donosimo sve općine redom i bez izuzetka? Po kom principu? Da li je Dampremy grad ili općina? Da li općina ima 14.000 st. kao općina ili je to mjesto Dampremy sa 14.000 st. Po tome što se navodi jedna jedina tvornica stakla, čini se da je mjesto. Da se principijelno riješi.

DANA, James Dwight

»Četiri godine proučavao Tihi ocean«? Kako ga je proučavao? U ekspediciji Charlesa Wilkea. Kakva je to bila ekspedicija?

DANCIG

Piši, kao što je dogovoreno, Danzig!

DANGEAU, Philippe de Courcillon, marquis de (1638–1720), favorit Louisa XIV. Boileau mu je posvetio svoju V Satiru (o plemstvu). Njegovi memoari su dokumenat za proučavanje života i etikete na dvoru Louisa XIV, bez neke naročite književne vrijednosti.

Može ostati kao definitivan tekst redakcije.

DANKOV, gradić na Donu

Rečeno je, da se svi ti ruski gradovi ili naselja provjere po Ruskoj enciklopediji. Time što smo rekli da je neko naselje Dankov – »gradić«, ne navodeći broj stanovnika, nismo rekli ništa. Pitanje je uopće, po kome kriteriju ulaze takve jedinice u alfabetar?

DANNEMORA

Sve šta je rečeno o općinama kao generalna napomena.

DANJURO

»Maska izvedena ličenjem«? Šta mu to znači? Što znači čuveni »Danjuro IX u novijem vremenu«?

DARGINCI

Podatak o stanovnicima 126.275, koji se ovdje zovu pripadnici, iz god. 1926. Dakle prije trideset godina. I bog sam zna, šta se s njima dogodilo.

DARJEELING

Poznato klimatsko mjesto, 2105 m nadmorske visine, bivša ljetna rezidencija engleskog guvernera Bengalije. Nije 2000 nego 2105.

DARLAN, François

Od 17. IV. 1942 glavni zapovjednik svih francuskih vojnih snaga. On se ništa nije zatekao u Alžiru u novembru 1942 (8. XI. 1942), nego je tamo bio kao glavni zapovjednik svih francuskih vojnih snaga, koje su trebale da daju otpor iskrcavanju Saveznika. Tek 10. XI. 1942 on je sklopio primirje sa Saveznicima, a 14. XI. 1942 proglasio se komesarom i predstavnikom francuskog suvereniteta u Sjevernoj Africi. Treba voditi računa o tome, da su svi podaci koje naša Enciklopedija iznosi o događajima iz najnovije historije veoma važni, i zato ih valja provjeriti. Vidi Churchil, v. De Gaule. Stvar nije tako jednostavna. 24. XII. 1942 Darlana je ustrijelio jedan mladić, Bonnier de la Chapelle.

DARNLEY, Henry Stuart (Stewart)

Kao što je redigirano: Majka ga je vjenčala i t.d. Poslije D. učešća u umorstvu Davida Rizzia, kraljičinog sekretara, na koga je bio ljubomoran, D. je umoren noću 10. februara 1567, uz pristanak Marije. Ako je otac engleskog kralja Džemsa, onda Jamesa. Kao što smo se dogovorili.

DARRANG

736.791 st. (1941)? »Pretežno ravan kraj, u kom se uzgaja riža i čaj.« Slučajno veoma nezgodna rima, a osim toga bilo bi bolje reći ravnica. Kultura riže i čaja.

DARTFORD

Kao što je redigirano. Kad je već citiran Dartford kao centar seljačke bune god. 1881 (Wat Tyler), reci o čemu se radi!

DARU, Pierre-Antoine-Noël-Mathieu Bruno, grof

Tekst redigiran definitivno: »Potporučnik 1783, vojni komesar za bonapartističkih ratova. Poslije državnog udara od 18 Brumairea stavlja sve na kocku prvoga konzula, a kasnije cara Napoleona. Generalni sekretar u Ministarstvu rata, glavni intendant francuske

armade u Austriji, Prusiji i Rusiji. Za restauracije u nemilosti sve do 1819, kada postaje pair. Napisao historiju mletačke republike.«

DARWIN (prije Palmerston)

Kao što je redigirano.

Matična baza za podmornice; remontna baza savezničkih snaga na Pacifiku, uništena napadom japanskih pomorskih i avijatičkih jedinica 19. II. 1942.

Uništena je baza, a nije uništen grad.

DATULJA, zove se kod Serbalja URMA!!! Rekli smo da ćemo posvetiti punu pažnju dubletima. Neka se ne zaboravi donijeti reprodukcija. Nekoliko reprodukcija. Po mogućnosti i karta o rasprostranjenju, barem mediteranska, tako da se vidi da datulje ima i kod nas. Kaže naš referent, da naraste preko 20 metara. Raste do 30 metara visine. Opis ploda. Plod se jede svjež i sušen, presovan drži se godinama. Mjesto ne pretjerano lijepe riječi »nadomjestak«, tipičnog germanizma iz Prvog svjetskog rata, neka se izmisli neka druga riječ ili neka se opiše, da služi kao zamjena.

U ikonografiji, uz vinovu lozu paoma je jedan od najdekorativnijih motiva. Kolone u Asiriji i Egiptu. Po mogućnosti i to ilustrirati.

DÄUBLER, Theodor

Ostavite, pobogu, ovaj ekspresionizam kao vignetu, koja se lijepi na sve moguće lirske bouteille, flaše ili flašice. Däublerovo pokoljenje, bilo je pokoljenje mutnih pjesnika, koji su mutljag u svojim glavama i u svojim pogledima njegovali i razvijali sistematski po planu. Mračno zagonetno pokoljenje i tamo gdje je moglo biti jasno, prosto nije htjelo da govori o stvarnosti. Ako je tom pokoljenju nešto neugodno vonjalo, to je bila politička stvarnost vremena, u okviru koga su ovi pjesnici badavadžirali. Oni su simulirali nejasnoće, jer po njima samo duboke vode nisu prozirne! To su bile parole ove esoterične generacije o kojoj se pišu gluposti već više od pedeset godina, i kada recenzent ne umije što da kaže, on se spasava frazom da je to »ekspresionizam«... Ta papazjanija zvala se »orfejskom poetikom«. To je bila poezija, koja je poricala razum, a govorila je kao da tobož govori u ime srca. Zapravo, u velikim potezima, sve je to bila jalova retorika, a tamo gdje to nije, ona zveni sasvim banalno, kao melodijica jednog navinutog, postromantičarskog sata. Kad bismo mi u našoj E. s našim književnim ocjenama bili na visini takvih dijagnoza kao što je ova, naša E. postala bi malim književnim remekdjelom, upravo kompendijem za orijentaciju u toj zbrci oko lirske problematike, što ne će biti slučaj. Međutim, mi ne ćemo ni u kome slučaju dozvoliti, da nam u E. dvopapkari koncertiraju u materiji u koju se razumiju kao koze u bubanj. Dajte Däubleru Däublerovo, ali nemojte govoriti o najslabijem prvijencu pjesnika zato, jer je napisao 30.000 stihova religiozne alegorije, kada to »Nordlicht« ni u kom slučaju nije.

DAUBENSEE (Dubensee)

Citiram: »Zamrznuto oko 10 mjeseci u godini«. Koji su to mjeseci? Bolje da se kaže, koji su kad nije zamrznuto! Od dvanaest mjeseci to su samo dva. Reci prema tome, nije zamrznuto jula i augusta, ili tako nekako.

DAULATABAD (prije Deogiri)

Kao što je redigirano. Kao glavno muslimansko uporište za napade na Dekan, Daulatabad igra važnu ulogu u indijskoj historiji. Ni to nije sasvim jasno, pošto nismo odredili što znače ovi »napadi na Dekan«?

DAUMIERE

DAUPHINÉ

Neka se kaže da obuhvaća 20.000 km².

Red 3, 4, 5, 6 prestilizovati: Istočni planinski šumovit dio, ispresijecan glacijalnim dolinama, razvija stočarstvo, a zapadni poljoprivredu, vinogradarstvo i svilarstvo.

Skrenuta je pažnja već bezbrojno mnogo puta da se ne može tolerirati ovaj način pisanja: Tu je razvijeno stočarstvo, dok je u zapadnom dijelu razvijena poljoprivreda. Zatim: Od X do XIII st. tu vladaju grofovi i t.d. Zatim: Tu su izbile seljačke bune 1579, zatim: Krajem XVIII st. ovdje se javljaju prvi predznaci francuske revolucije i t.d. Skrećem pažnju da je autor (Šegota) samo jedamput upotrijebio riječcu »tu«, a ostale interpolacije sprovela je jedna nježna ženska ruka, koja je tekst na ovaj način samo pokvarila.

Treba objasniti što znači Dauphin. 1349 Humbert II gospodar pokrajine u novčanoj neprilici prepušta čitavu provinciju francuskom kralju Filipu V za unuka mu, budućeg kralja Charlesa V. Od toga doba najstariji sin francuskog kralja nosi naslov dauphina.

Dauphin, feudalni naslov koji odgovara dostojanstvu vojvode od lat. *delphinus*, delfin, što su ga kao simbol ovi feudalcu nosili na svome grobu.

Generalna napomena

Daumiere, 6 redaka, Delacroix 5 redaka, Desiderio da Settignano 3 retka, Donatello 3 retka i David 5 redaka. Ove cifre govore za sebe poglavljia, da su alfabetske proporcije rađene potpuno slijepo i 100- procentno neinteligentno. Jedan od dokaza više da treba revidirati čitav alfabetar.

DAUZAT, Albert

Briše se 1, 2, 3, kao što je redigirano. Proučava razvitak francuskog jezika i francuskih narječja. Glavna djela. Treba provjeriti da li su mu ta djela doista glavna?

DAYTON

Red 5. Da li su hladnjaci ili hladnjače? Rečeno je već nekoliko puta da se »frigidaire« ne podudara s pojmom hladnjaka. To je samo jedna vrsta hladnjaka, upravo firma ju je tako nazvala. Red 10, 11, 12 se briše.

DAYTONA BEACH

Automobilsko trkalište spada među svjetske senzacije. U koliko se već to citira trebalo bi reći o čemu se radi. Poznato je kupalište, pak je onda: »uz obalu poznato trkalište«. Možda da se donese slika sa plaže. Spada među najveće mravinjake USA.

DAVENPORT

»Velike tvornice vagona i t.d.«, »najveće tvornice na svijetu poljoprivrednih strojeva«, zatim »jedna od najvećih tvornica aluminijske na svijetu«, zatim »najveći arsenal na svijetu«,

»i to jedan od najvećih«i t.d. Prestilizovati. Tvornice cementa, vagona, montažnih kuća; poljoprivredna industrija, mlinovi. I t.d.

DAVIČO, Oskar

Ne može Daviča da obradi ova naša suradnica, V. Što znači da »da se Davičov poetski izraz odlikuje svježim, bogatim i autohtonim oblicima«? Neka se preradi.

DAVID

Generalna napomena:

Ove biblijske i mitske likove, predlažem da prikazujemo citatima iz Sv. Pisma. David u ikonografiji (Michelangelo, Betsabeja, Rembrandt i t.d.) Davidijade, među njima i Marulićeva i sve ostale apologije. Od samog historijskog prikaza, kao objektivno istinitog, jedva će nešto ostati. Citiram: »Iako je njegovo vladanje obilježeno zločinima i prolijevanjem krvi, bio je najznatniji vladar Izraela«. Postoji li neka mitska ličnost ili neki vladar, kome vladanje nije »obilježeno zločinima i prolijevanjem krvi«? Za Davida je važnije, da mu pripisuju da je pjesnik psalama i t.d. i t.d.

U vezi sa enciklopedijskim jedinicama iz biblijskih tema, ad David. Bilo je rečeno da se držimo citata iz Sv. Pisma, jer se njima mnogo neposrednije izražava čitava ta problematika, nego kvazi-faktografskim nabranjem činjenica, koje to ni u kome slučaju nisu, jer se više-manje radi o mitskim pojavama. Ne treba, međutim, to uzeti doslovno, kao što je to učinjeno u ELZ I na pr. pod jedinicom Adam. Fakta iz biblijskih citata treba parafrazirati po mogućnosti tako kao što je to uradio Voltaire u svom Filozofskom rječniku.

DAVID, Lewelyn Wark (Griffith)

»G. znači prekretnicu u razvoju Filma«. Predstavlja prekretnicu u razvoju filma.

DAVIS, Cushman Kellog

U okviru generalne napomene o USA-političarima. I Davis Cushman isto je tako konfuzan. Opet jedamput: »Jedan od istaknutijih članova Senata«. Hiljadu i prvi puta po »jedan od istaknutijih«. Svesti ga na realna fakta.

DARIO, Ruben (Felix Ruben Garcia)

3, 4, 5, 6, briše se.

DEAMBULATORIJ

Ilustrirati, da bi se objasnilo o čemu se radi.

DEANOVIĆ, Mirko

Objavio dvije antologije. Kad se već spominje, da je objavio dvije antologije, neka se kaže koje.

DEATH VALLEY (Dolina smrti)

Kao što je redigirano. Da se prevede što znači biti stavljen pod zaštitu kao nacionalni park?

DEBRECIN

Prehistorijsko naselje, ime slavenskog podrijetla (Dobra zemlja ili dobra breza). Poznato trgovačko središte već u Srednjem vijeku. Za Reformacije jak centar i mjesto protestantskih koncila. U Debrecinu je detronizirana Habsburška dinastija, i tu je mađarska

vojska izgubila svoju posljednju bitku 1849. Prehrambena industrija mjesto »industrijska preradba poljoprivrednih i stočarskih proizvoda« i t.d. i t.d. Ne znam da li je potpuno uništen u Drugom svjetskom ratu?

DEBS, Eugene Victor

Opet jedamput: »Jedan od najistaknutijih predstavnika socijalizma u Americi«!!! Da ne bi izgledalo kao zanovijetanje, ponovno skrećem pozornost našim suradnicima na monotonu stereotipnost te fraze. Neka se uvaži, da ta fraza ne pada samo na jednom mjestu, nego da te fraze zvekeću u automatiziranoj našoj Enciklopediji, kao sasvim jeftina moneta. U kolonama Enciklopedije kreću se bataljoni tih »najistaknutijih predstavnika« u raznim strukama, a time svakako ne ćemo briljirati kao stiliste.

Red. 5, 6: »Kandidirao na strani socijalista za predsjednika USA 1900, 1908, 1912«. Što znači »na strani«? Srbijanci pišu: poslanik na strani. To znači inostranstvovanje. Bio je socijalistički kandidat, t.j. kandidirao se u ime socijalističkog pokreta, samo bi trebalo reći, kojeg i kakvog pokreta i koje i kakve partije. Onda, red 7: »Uređivao je neke socijalističke časopise«. Kako se može ovako pisati?

DECAZES, Elie

Bio je vojvoda. Bio je pravni savjetnik holandskoga kralja Luja Bonaparta. Burbone pišemo kao Bourbonne. 4, 5, 6 se briše. Bio je favorit Luja XVIII, njegov ministar policije, predsjednik vlade, vojvoda, pair, ambasador i t.d. 10–13 »njegov sin« se briše.

DECLJE MUS, Publije

Dosta mi je ovih »uglednih plebejskih obitelji« u Rimu ili bilo gdje drugdje na ovome svijetu. Red 5. ne može se reći »da su Rimljani bili u stisci«. Prestilizovati.

DECIMALNA VAGA

Ilustrirati i po mogućnosti prevesti na hrvatski tako da bude jasno o čemu se radi. Ovako ne može.

DECIMALNI BROJ

Obradio bih ga na ovome mjestu i ne bih dao naputnice na razlomak. Kako razlomak zovu Srbi?

DECLARATION OF INDEPENDENCE

Donio bih facsimile originala sa nekoliko citata iz samoga teksta.

DECLARATION OF RIGHTS

Daje se uputnica v. Bill of Rights. Principijelna napomena: Da se odredi jedno lice, koje će za taj posao nositi punu odgovornost i da mu se naredi verifikacija svih tih uputnica, a naročito onih koje se odnose na prvu knjigu ELZ. Da ne bude blamaže, da upućujemo čitača u prazno.

DECOURCELLE, 1. Pierre-Henri-Adrien

Da se veže u istoj jedinici sa sinom mu – 2. Pierre, i t.d.

DEDALIJE

Kad bismo se mogli riješiti ovoga tona, kako je to bilo da se je jednom »Hera posvadila s nevjernim Zeusom« i kakvu je on to nevjestu drvenu obavio koprenom.

Da se ne zaboravi Dedal.

DEDEKIN, Julius Richard Wilhelm

Tih njemačkih filozofa i matematičara uvrštavamo svu silu, uz našu generalnu impresiju, da nismo ni po čemu kritični. Da li je takvo ime kao Dedeking toliko važno, te je bezuslovno potrebno da bude uvršteno u našu enciklopediju? Sami kažemo da je »razradio Dirichletovo djelo.« Ne navodimo original toga djela, nego očito Dedekindovu preradbu: *Vorlesungen über Zahlentheorie*. Citiramo mu glavna djela: Nismo rekli uopće što znači kao matematičar. U čemu je njegova vrijednost?

DEDIKACIJA

Rečeno je već u okviru napomene kod prve knjige, neka se ove upute: »Dedikacija, v. posveta«, svedu na minimum. Hic et nunc! »Posveta« je i konsakracija, a dedikacija na čelu knjige je dedikacija i nije posveta u liturgijskom smislu. Dedikacija na čelu knjige u znak poštovanja, priznanja ili zahvalnosti spram jedne ličnosti, ustanove ili događaja. Dedikacija se na početku književnih djela njegovala stoljećima u svrhu pokroviteljstva Crkve ili feudalne aristokracije, kasnije, u kapitalističkom svijetu novca i društvenog ugleda, isto tako. Dedikacije primile su oblik apologije ili satire, u rasponu od obožavanja do pamfleta. Sada neka se da uputnica, v. posveta liturgijska (konsakracija).

DEFANT, Albert

Meteorolog, direktor Meteorološkog instituta u Innsbrucku. Prema tome je Austrijanac. Da li je zaista toliko važan, te treba da uđe?

DEFECTUS SEMINIS

»Stručni naziv starog našeg prava za izumrće roda ovlašćenog na nasljeđivanje izvjesnog dobra«. As' ti gospe, i ovoj kurijalnoj otmjenosti izražavanja.

DEFEKT MASE

(Vrkljan?)

Iz nuklearne problematike, koja operira čitavim nizom pojmova, predodžaba i metoda do jučer potpuno nepoznatih i neuobičajenih. Laičke eksplikacije tekstova bezuslovno su potrebne. Bez obzira na parafraze, valja ih uvrstiti kao komentare, da bi tekst postao jasan za svakog prosječnog čitača.

DEFFAND, Marie de Vichy-Chamrond, marquise Du.

U njenom salonu okupljali su se Voltaire, Montesquieu, D'Alambert, Hume, i t.d. Pisma sedamdesetgodišnje slijepe žene H. Walpoeu, engleskom poetu, govore kao dokumenat vremena o umoru i prezasićenosti jedne sredine s jedne, a o divnom poetskom elanu, s druge strane.

DEFINICIJA

Određivanje nekog predmeta ili pojma, po svojstvu ili kvaliteti.

Definiciji u logici posvetili smo 45 redaka. Mislim suviše, s obzirom na to što ne govorimo o definiciji u retorici: nabrojanje bitnih osobina pojedinog lica. U historiji Crkve oficijelno utvrđivanje smisla pojedinih doktrina, u tehnologiji, u matematici i u ostalim vještinama, koje nisu ni po čemu manje važne od logike.

DEFINITIVNO

Upozorenje!

Da nam ne ispadne termin Definitivno, kao posljednje, konačno stanje, na kraju i t.d.

DEFILEMENT

Sasvim staromodan fortifikacioni trik, koji maskira ljude i konje od fiktivnog pogleda sa jedan i po metra visine. Defilement smanjuje dakle mogućnost promatranja pomoću nekog nasipa. Ne štiti od napada, nego od neprijateljskog upucavanja.

DEFLAGRACIJA

»Naglo i tiho sagorijevanje«. Koliko je meni poznato deflagracija je veoma bučno razbuktavanje plamena, uz odsjaj požara i vatromet varnica. Proplamsaj laguma, baruta, sumpora, fosfora, a nikakvo »tiho« sagorijevanje.

DEFLORACIJA

»Obeščašćenje«. To je mogao napisati samo klerik. A »obljuba djevice« spada u sve one soppravvivenze, o kojima je bilo govora u generalnoj napomeni. Od fiziološke definicije defloracije, ovdje smo odustali, očito uslijed pretjerano izdeferenciranog osjećaja našeg vlastitog, enciklopedijskog djevičanstva?

DEGAUSACIJA

Objašnjavamo da dolazi od latinskog de i gaus. »Gaus« objašnjavamo u zagradi sa (Gauss)! Tko od naših čitača ima i najbljedeg pojma o tome, što znači u ovome slučaju Gauss? Da je bio veliko ime u matematici i da je »jedinica za magnetsku indukciju« prozvana njegovim imenom u njegovu slavu.

Objašnjavamo degausaciju kao otklanjanje opasnosti da brod svojim magnetizmom ne izazove eksploziju magnetskih mina, ali kako se ta degausacija vrši i na koji način, to nismo rekli.

DE GEER, Louis Gerhard

Čitiram: »Na položaju ministra pravde i ministra predsjednika proveo reformu predstavničkog sistema Švedske i t.d. i t.d.« Bio je ministar predsjednik ili šef kabineta, ili na čelu vlade, ali na položaju ministra predsjednika nije učinio ništa. Bilo bi bolje da se kaže: kao ministar predsjednik proveo reformu švedskog parlamenta sa dvodomnim sistemom, na temelju izbora.

Mnoge biografije završavamo neodređenom jednom konstatacijom: »pisao novele, essaye i memoare, i t.d.« Ako je neko pisao essaye, novele ili memoare, znači bio je književnik, prema tome trebalo bi reći kakav književnik. Daje im se obično podnaslov uz neki drugi građanski poziv, da su bili pisci. Pisac je čovjek koji piše. Nismo rekli ništa.

DEGOUTTE, Jean Marie Joseph

Promaknut je ovdje u vojskovođu, premda je bio kolonijalni oficir i normalan karijerista. Brigadir, divizionar, komandant armije, dodijeljen kralju belgijskom. Potpuno nevažno lice. Može da se briše.

DEGRADACIJA

Duševna, tjelesna. U slikarstvu, smanjivanje tona boje. U redovima viteškim, crkvenim. Civilna degradacija, poništenje građanskih prava. Vojnička. Kad se već bavimo kulturno-historijskim detaljima, neka se istakne i ceremonijal kako se je degradacija vršila. I u Srednjem vijeku isto tako. Da se ne zaboravi degradator kod fotografiranja.

DEIZAM

Ne bi bilo na odmet citirati Clarkeovu definiciju, 1. zamisao boga bez providnosti, 2. bog bez moralnih atributa, 3. bog i providnost bez besmrtnosti ljudske duše, 4. zamisao boga stvaraoca i providnosti u suvremenom životu, bez nadnaravnih objavljivanja.

Prvi deista bio je Charles Blount (1693). Zaboravili ste enciklopediste, Christiana Wolfa i t.d.

DEKLARACIJA NEZAVISNOSTI

Citirao bih te deklaracije nekoliko pasusa kao primjer. Svakako da se donese facsimile.

DEKLAMATOR, Deklamacija, Deklamirati

Govoriti povišenim glasom, v. Tirada. Deklamacija, govornička vještina, kojom se emfatično preuveličavaju banalne, svakodnevne sitnice. Recitativna, glumačka vještina. Kulturno-historijski retrospektivno. Deklamacija se njegovala u Heladi već 400 god. prije naše ere. Grci su kao deklamatori zarazili Rim ovom modom u I st., osnivajući deklamatorske škole, u kojima su se dječaci odgajali godinama. U nekim periodama idealna mjera najodnjednogovnijeg ukusa na sceni, deklamacija danas sinonim je za scensku rogozbatnost.

DEKLINACIJA MAGNETSKA

Da se ilustrira. Da se objasni koji su joj razlozi. Da se ne zaboravi astronomska deklinacija i da se isto tako ilustrira.

DEKOMPOZICIJA

Da se navede čega: vode, mesa, nekog društva ili organizacije, jezika, posjeda, politike, moralne ili društvene svijesti i t.d. i t.d.

DELACROIX, Ferdinand

I. 5 Géricault – ovu »Radeau de la Meduse« ostavio bih francuski i preveo bih je kao: Brodolomci fregate Medusa. To u svakom slučaju govori više nego »Splav«, t.j. doduše doslovan prevod, ali nekome ko pojma nema o čemu se radi ostaje čista apstrakcija. II. 11, 12, 13, 14, ostavljam samo prevod Cezanneove fraze, francuski briži.

DELACROIX, Henri

Prije svega: Četiri reda bibliografije, ne govore ništa. Njemački dak, idealista, koji se posvetio analizi mističkih doktrina, od ranokršćanskog perioda do spekulativnog misticizma u Njemačkoj XIV st.

DE LA REY, Jacobus Hercules

Kaže »1899 izbio je rat s Britanijom«. S kojom Britanijom? Red 5–6 »utječe na Bure, da prihvate novu situaciju«. Koja je to nova situacija? Kako je poginuo?

DELATOR

(od lat. *deferre*, *delatum*, prijaviti, dostaviti, dostavljač, u prenesenom smislu denuncijant). U republikanskome Rimu isto tako denuncijant. Oni koji su od toga »pravili unosne poslove, da bi se dočepali jedne četvrtine imutka svojih žrtava, zvali su se quadruplatori«.

DELBOS, Victor

Da mu se navede: *La philosophie française* (1919).

DELFIN

Da se obradi na istom mjestu.

DELHI

Država, 1,744.000 st. i njen glavni grad 1,191.104, znači kad glavni grad broji 1,191.104, onda čitava država nema više od 600.000 stanovnika. Da se provjeri. Delhi je glavni grad, i koliko je meni poznato zove se New-Delhi. Kao što je redigirano. Leži na obali rijeke i t.d. i t.d. s mnogobrojnim arhitektonskim spomenicima i t.d. Zatim, u kakvom odnosu stoji New-Delhi spram Delhia? Svakako nije »središte indijskog potkralja« i t.d. Kao što je redigirano.

Zatim, 1947 glavni grad Indijske unije. Trebalo bi nešto reći i o tome.

DELIBAŠA

Vidi Rječnik J. A.!!!

DELICIOZAN

Okus, miris, dodir, zvuk koji prija čulima, srcu ili osjećaju. Knjiga, pismo, pjesma, misao, izjava, postupak, čin, manira i t.d. Mio čovjek, draga gesta, ugodna poruka.

DELIGEORGIS, Epaminondas

Da se kaže, što je to uradio »kad je mnogo pridonio da se izvršila dinastička promjena 1862«? On je naime oborio s prijestolja kralja Otona. Kad se već navodi taj fakat, trebalo bi nešto reći i o okolnostima. Predsjednik vlade 1865, 1872–74, 1877–78.

DE LONG, George Washington

Kao što je ispravljeno: U polarnoj ekspediciji potonuo mu je brod Jeannette, a on se sa 14 članova posade spasio na čamcu do ušća rijeke Lene, gdje je umro od gladi. 1876 otkrio je otoke, prozване njegovim imenom DE LONG.

DELOŽACIJA

Ova policijsko-pravna formula, mogla bi se pojednostavniti (mislim, kao prisilno iseljenje iz stana, koji je dodijeljen nekom drugom, zakupniku ili najmoprimcu). Tako nekako.

DELTA-zrake

Ne zaboraviti da se ilustrira.

DELTEIL, Joseph

U čemu leži slabost ovih naših apstraktnih parafraza, pisanih bez izuzetka napamet. Veliki percent naših referenata prikazuje materiju i ocjenjuje je bez temeljitog poznavanja same teme. Citiram: »Druga djela: *Sur le fleuve amour* (1922), i t.d. i t.d. – puna su grubosti i erotike«.

Delteil u svojoj prozi dodiruje i neke obscene teme, a da li taj pojam obscenih tema ili njegovog tretmana spada doista u grubost i u erotiku, i to do tog stepena da su mu sva navedena djela puna grubosti i erotike. Među tim djelima koja su »puna grubosti i erotike« navodi se i *Jesus II*, djelo koje je napisao kao neku vrstu oporuke, pošto se povukao u samoću i zaronio u mistiku?

Bolje je ostati kod fakata, nego se upuštati u pustolovine, kad nismo sigurni o čemu se radi.

DELTOID

Od *delta*, *eidos*, grčki: oblik, nešto što je nalik na grčko slovo Deltu.

Razraditi u botanici i u anatomiji.

Deltoidi su vrsta leptira.

Deltoidno je nešto, što je u odnosu spram mišića deltoida. Deltoidalno isto tako.

DEMAD

Kao što je redigirano: Mornar, samouk, koji se nadarenom rječitošću vinuo do najviših državnih pložaja. Zarobljen po Filipu Makedonskom, postaje njegovim posrednikom kod sklapanja mira s Atenom, a kasnije šefom makedonske stranke. Strateg i financijer. Izagnan zbog korupcije, Demad je poslije Aleksandrove smrti izglasao smrtnu osudu Demostenovu. Smaknut od Makedonaca pod sumnjom da priprema ustanak. Svakako provjeriti.

DEMARCHE

Napredak postignut na nekom izvjesnom putu, u okviru jednog postupka ili relacije; način kako se postupa postepeno u promicanju vlastitih interesa, da bi se postigao neki uspjeh. Demarche u diplomaciji je centralno evropski pojam.

DEMARKACIJA

Povući granicu, razgraničiti države ili interesne sfere među državama, demarkaciona linija je ili prirodna (rijeka, razvođe, jezera, planinski lanac), ili konvencionalna, određena po geografskoj širini ili dužini (38 paralela u Koreji, meridijanske demarkacije u USA i t.d.) demarkacije u okupiranim područjima i t.d.

DEMAVEND

Najviši vrh Elburs? Valjda Elbrus.

DEMBEL, DEMBELIJA

Vidi Rječnik J. A.!!!

DEMEREĆ, Milislav

19 redaka suviše.

DEMEŠKINJA

Vidi Rj. J.A.

DEMBINSKI, Henryk, polj. general (1791–1864). Borio se u poljskim legijama pod Napoleonom. Učestvuje u poljskom ustanku 1830, proslavivši se svojim junaštvom u borbi sa četama generala Dibića i u bitci kod Ostrolenke. Poslije pada Varšave u emigraciji. Kao emigrant organizuje Mehmed Alijeon egipatsku vojsku (1833–1835). 1848–49 učestvuje u mađarskoj revoluciji na čelu Košutove vojske, a poslije sloma emigrira u Tursku. Ostavio je *Memoare o mađarskom ratu 1848–49*.

DEMBOWSKI, Edward

Kakav je to filozof? Što znači iz Hegelove dijalektike »izvlačiti« revolucionarne zaključke? Što znači »poginuo u sukobu s austrijskom vojskom«? U kojem ratu? Ako već

ulazi taj Edward, zašto nije ušao Antonije Sebastijan, zatim Louis-Matthieu baron, ili general Jan Dembowski?

DEMETER, Dimitrije

Slika?

Red 2, 3 se briše. »Direktor kazališta u Zagrebu« se briše, »Prosto zrakom« se briše. Red 13 »za potrebe kazališta« briše se i 14, 15, 16 isto tako.

DEMETROVA NAGRADA

Kao što je redigirano. 3–10 briše se. Potpuno suvišno klepetanje starim lavorima.

DEMILITARIZACIJA

Obraditi egzaktno. Znači u civilizovanim jezicima povratak u civilni život.

DEMINUTIV

Vapije za serbiznima.

DEMMIN

Govorimo o Szczecin-u. Trebalo bi staviti u zgradu Stetin. »Staro slavensko naselje«. Neke detalje o tom naselju. Relativno važno.

DEMIR (tjesnac na Dunavu)

Procvilit će svi Negotinci od ovog »tjesnaca na Dunavu«.

DEMIR KAPIJA

Klasičan primjer, kako kod nas rade lektori, korektori, kolacioneri, redaktori, zamjenici redaktora, članovi komisije i cijela ta družba, kako joj je već ime. Citiram: piše u tekstu: »Ostaci kulture od prethistorije do u kasni Srednji vijek«. Dolazi naš mnogopoštovani revizor i ispravlja tako, da u »kasni Srednji vijek« mijenja tako da briše »u« da ispravlja »kasni« u genitiv »kasnog«, a Srednji vijek ostavlja, tako da ovaj tekst spreman za štampu glasi: »Ostaci kulture od prethistorije do kasnog Srednji vijek«. Basta, signori!!!

DEMOLDER, Eugène

Generalna napomena:

Neka se uputi našim suradnicima direktna sugestija, da se zabrani *podcrtavanje tekstova* u enciklopedijama i leksikonima, odakle prepisuju ili verifikuju. Ovako ćemo uništiti sve knjige. U Larousseu čitam o najboljem djelu Demoldera *Route d'éméraude* (1899). Da je roman pun svjetlosti i boja, gdje se u nizu rembrandeskinih slika prikazuju pustolovine mladoga slikara Kobusa Barenta.

Naš referent to skraćuje, da mu je taj roman najpoznatiji – »gdje opisuje život umjetnika«.

DEMOFONT

Prestilizovati. Nije jasno kako je to »planuo u rukama božice Demetre«.

DEMOGRAFIJA

Ponavljam. Već smo kod prve knjige konvencionalno utvrdili da ćemo se uputnicama služiti po mogućnosti minimalno. Čemu ovdje kod demografije uputnica v. stanovništvo? Prije svega: demografija nije nikakvo stanovništvo i to je čitava 100%-tna mistifikacija.

Zatim potpuno suvišno upućivanje čitača od termina demografija za nekoliko svezaka na kraj djela. On traži termin demografiju, da bi ga našao po mogućnosti odmah, a mi ga upućujemo na stanovništvo, što nema nikakve veze s tim terminom demografije. Neka se objasni na ovome mjestu. Demografija, *demos*, *grafein*, grč. puk i pisati. Neka se objasni kao antropološka statistička naučna disciplina, koja proučava život čovječanstva kao cjeline, a odnose ljudskih životnih uslova tumači mnogobrojnim faktorima. Belgijski matematik Quetelet bio je prvi, koji je proučavao život ljudske zajednice sa stanovišta statistike, da bi mnogobrojne elemente utjecaja sveo na zajednički nazivnik. On je ovu svoju metodu prozvao socijalnom fizikom. Osnove naučne demografije razradio je francuski liječnik Adolphe Bertille. Razradi historijski prikaz demografije i obradi ga na ovome mjestu, tako da demografska statistika, koja je u ovome alfabetaru predviđena kao posebna jedinica, bude obuhvaćena tim terminom!

DEMOKRIT (Demokritos, Democritus)

Među predstavnicima antičke helenske filofske misli najmarkantniji. Učenik Leukipov, rođen u Abderi između 470–457 (pr. n. e.), a po usmenoj predaji umro u visokoj starosti. Vladao je sveukupnom naučnom materijom svoga vremena, a svojom osnovnom filofskom koncepcijom anticipirao je mnogobrojne suvremene naučne hipoteze. Ne može to da radi V. Djelo Demokritovo obuhvaća stoljeće historijske sintetične filofske misli. Neka ga obradi Krstić adekvatno sa temom o ovom prvom naučnom atomistu, koji zrači preko Epikura i Lukrecija sve do danas.

DEMOLINS, Edmond

Kao što je redigirano. To da je utjecao na praktično-sociološke poglede Ante Radića, može se mirne duše brisati. Svi ti sociološki pogledi Ante Radića, koji smatra socijalizam kulturnom sramotom, jedan su najobičniji malograđanski šuć-muč pa proljij.

DEMOLIRATI

Oboriti, razoriti, uništiti zgradu, organizaciju, sistem, doktrinu, religiozne ili naučne hipoteze, državu, narod, principe, zdravlje pojedinca ili zajednice, brak, poglede na svijet, predrasude, čovjeka, egzistenciju, ukus, umjetničke principe i t.d. i t.d.

DEMON

Neka se razradi po materijalu iz posljednjeg broja »Republike«, pod Paracelzom.

DEMON

Neka Saša Vereš uzme moj tekst o Paracelzu. Naći će tamo o demonologiji na više od 30 stranica sve podatke, neka ih parafrazira na 30 redaka.

DEMONSTRACIJA, demonstrator, demonstrativno i t.d.

Gramatička, retorička, sintaktička, stilska ili politička demonstracija, osim ovih koje su obrađene.

DEMONSTRATIO AD OCULOS

Svi Doroghyevi tekstovi ostaju nekorigirani. Vidi generalne napomene o tom. Neka se predaju na ponovnu reviziju i preradbu Smerdelu. »Očigledan zorni dokaz«. Vidi srpski.

DEMOS

U Ateni gradska općina, dio jedne file. Vidi napomena o pojmu file. Jednadžba sa 33 nepoznanice.

DENBRÜCK, Clemens

Kao ekonomski mobilizator Njemačke (1914–16), jedan od preteče totalitarizma.

DENDRITI

»Grana te tvorevine nekih praškastih minerala«. Ovo praškasto, to mi se naročito sviđa.

DENHARDT, Clemens

Nije bio sam, nego zajedno sa svojim bratom Gustavom jedan od kolonizatora njemačke istočne Afrike, za račun njemačkih kolonijalnih društava. Kaže naš referent: »Stekao obalni teritorij, sjeverno od ušća rijeke Cana«. On je 60 km obale otkupio od istočno-afričkog sultana Witu, podredio ga njemačkom protektoratu i prodao njemačkom »Die Deutsche Witu-Gesellschaft« dok je drugi dio te obale njegov brat kao posjednik plantaža eksploatirao sam.

Ne znam da li je potrebno da se ovakvi detalji njemačke kolonijalne politike, koji spadaju u daleku prošlost i koji više već od 40 godina ne postoje kao rezultati, iznose u našoj Enciklopediji. Mi nismo njemačka enciklopedija, i prema tome predlažem da se Denhardt briše.

DENIS, Maurice

Pisac. Zašto pisac, kad nije uopće pisao, i kad su mu štampali svega jednu knjigu članaka. Kako je njegov ukus došao do izražaja u kazalištima, kada je dekorirao jedno jedino: Champs Elysée u Parizu. **Generalna napomena:** POSTOJI KOD NAS U ZAVODU NEKAKVA PIŠIVA LIKOVNA DOKUMENTACIJA. NE UPOTREBLJAVA JE NITKO, NEKA SE CITIRAJU TEKSTOVI O ARTISTIMA VEĆEGA ZNAČENJA. Ovo blesavo pisanje »ponajviše«, »na početku« i t.d., »pokazujući svestranu kulturu i erudiciju«, spada u kretenezme. Bude li se dalje to njegovalo, svima direktivama uprkos, ocijenit ćemo tu rabotu kao sabotažu.

DENNERY (D'Ennery), Adolphe Phillippe

Predlažem definitivan tekst: Francuski dramski pisac (1811–99). Napisao preko dvije stotine kazališnih komada. Pisao i libreta za Gounoda i Masseneta. Scenski autor bez većeg značenja, čiji su komadi živjeli na sceni nekoliko decenija.

DENON, Dominique Vivant, baron

Bio je baron, političar, diplomata, a bavio se gravurom. Jedino važno kod njega je to da je prvi organizator Louvrea.

D'ENTRECASTEAUX, Antoine-Joseph de Bruni

Da se sporazumijemo u elementima. Sve ove napomene treba svrstati pod generalnu. Mi Entrecasteauxa donosimo pod slovom D kao D'Entrecasteaux, to ni u kom slučaju nije pravilno. Govori se o »La Prouse«, a nije rečeno kakav je to bio brod i kakvu je historijsku ulogu odigrao u otkrivanju ovih predjela.

DENUDACIJA

Jezivo!!! »U širem smislu obuhvaća rastrožbu stijena i odnošenje rastrošenog materijala u doline i vodene prostore«. I to su mi saradnici jedne enciklopedije. Dobro stojimo s tim našim intelektualnim denudistima.

Denudacija u medicini, u kirurgiji kod resekcije, kod trepanacije; denudacija kože kod čireva i nekroze. Oljuštiti kost. Denudacija u šumama. Ogoliti, golijet.

DENUNCIJACIJA

Ovaj tekst za Enciklopediju napisalo je neko sivo, činovničko lice, koje se boji pretpostavljenog. Čovjek ima u vidu isključivo denuncijacije kod šefova.

DENUNCIJACIJA od lat. *denuntiare*, izjaviti, objaviti (rat), dati na znanje, najaviti, prijaviti, uputiti, odati. Denuncijant je čovjek koji se obrtimice bavi prijavljivanjem svojih bližnjih; policijski namještenik, koji prijavljuje sa kriminalnog ili političkog područja, u smislu svog poziva građanskoga zove se konfident. Da se ne zaboravi: bocca di leone, brončane lavlje ralje kao otvor na kapiji C.X. u Mlecima, u kutiji za denuncijacije. Klevetnička denuncijacija je čin kažnjiv po kaznenom zakonu, čak i poslije smrti oklevetanog.

DENVER

Red 4, 5 se briše. Rečeno je već Ivančici da se »prerada poljoprivrednih i stočarskih proizvoda« zove prehrambena industrija. Prema tome: Mašinska i prehrambena industrija. Industrija tekstila i gume.

Red 7, 8 »U okolici rudnici ugljena, zlata, srebra i drugih minerala«. U kojoj okolici? Koji su to drugi minerali?

DENJIKIN, Anton Ivanović

Prestilizovati. Konkretizirati historijski na temelju podataka. Posvetiti punu pažnju Denjikinovcima kod nas, da se ne zaboravi njihova uloga u SHS, koja nije bila tako neznatna, te bi je trebalo predati zaboravu.

DEONTOLOGIJA

»Danas najčešće znači naučavanje o dužnosti pripadnika pojedinih zvanja i t.d. « Drveno i traljasto. Ovo »najčešće« može da se briše, a »naučavanje« hoće da bude vjerojatno poduka.

DEPANDANSA

Švajcarizam ili austrogalicizam, kao barbarizam u turističkom smislu. Francuski jezik je u tome smislu ne poznaje. Mnogo važnija je DEPENDENCE, engleske kolonije koje nemaju samostalne vlade, za razliku od dominiona.

DEPARTEMENT v. Departman

Nemamo sistema s tim prokletim uputnicama. Departman nije samo upravno područje, nego ga treba razraditi u geografskom i arhitektonskom smislu.

DEPEKORACIJA

Mislim da se može brisati bez veće opasnosti. Da ta depekorizacija ne vrijedi, razabire se iz ovog teksta: »Pokazalo se, da to može vrijediti samo tu i tamo za uža područja«. Gdje tu i tamo? Šta to znači?

DEPÉRET, Charles-Jean-Julien

Unosimo jednu masu imena za koja nisam siguran, da li je potrebno da bude uvrštena u našu Enciklopediju.

DEPERSONALIZACIJA

»Bolesnik osjeća kao da se otuđio od svoje okoline«. Bolesnik ne osjeća »kao da se otuđio«, nego da se otuđio, dakle, kako se otuđio, a ne kao da.

DEPLASIRAN

Francuski *deplacer*, promijeniti mjesto u prostoru, predmet ili lice. Particip pasivni glagola *deplacer*. Čovjek je deplasiran kad nije na svome mjestu, kada ne ispunjava svoju dužnost kako bi valjalo, kada ne igra ulogu na visini svoga poziva, kada svojim postupcima kvari društvene relacije, kada vrši neke intelektualne ili organizacione funkcije obratno od onog kako bi trebalo, kada svojim postupcima izaziva naopake efekte. Deplasirane mogu biti riječi, fraze, geste, misli, pretpostavke i t.d. i t.d.

DEPOLITIZACIJA

Bez obzira što naša definicija da je depolitizacija – »oslobođenje od političkih utjecaja«– nesretna, ja bih je ipak brisao. Ne znam tko ju je izmislio?

DEPRESIONI KUT U ARTILJERJI

Sasvim zagonetno. Treba ilustrirati, bit će jasnije. Što znači da brodski topovi »visoko postavljeni na brodu treba da imaju mogućnost depresiranja«?

DEPOPULACIJA

Čisti besmisao i galimatijaš. Tu ne može ni đavo da se snađe u tim ciframa.

DEPOPULACIJA

Rečeno je da se svi pojmovi definiraju etimološki od lat. *depopulatio* etc. Naša definicija depopulacije: »opadanje broja stanovništva u nekoj društvenoj zajednici«, nije ni sretna ni tačna. Populus i depopulacija ne može se primijeniti na društvenu zajednicu životinja, kod koje isto tako dolazi do opadanja brojčanog iz raznih razloga. Trebalo bi čitavu stvar preraditi, a opadanje nataliteta red 7–13 briše se. Ide pod natalitet.

DEPRESIJA

Od lat. *deprimere*, pljoštiti se, stanjiti se, sniziti se. U depresiji može da bude predmet, ali je ona isto tako i oznaka moralne kategorije za neko stanje. U ekonomskom smislu, depresija se podudara s pojmom mizerije i bijede. U konjunkturama javlja se kao simptom krize. U okviru pojedinih vještina kao opadanje sposobnosti, moralnih ili intelektualnih svojstava. Depresija može biti osim toga, astronomska, medicinski psihološka, kirurška, geološka, meteorološka, patološka, fiziološka, protupojam od uzvisivanja, uspona i uzdignuća. Čovjek može da bude deprimiran moralno ili intelektualno. Deprimiran može da bude i puls i životni ritam. Depresija javlja se u obliku subjektivnih čamotinja i tjeskoba, kada se čovjek pritiješnjen prilikama snizio ispod vlastitog nivoa, vlastitih sposobnosti ili svojstava. Na sva ta pitanja i na sve te probleme daje se jedan jedini primjer: »Nakon vijesti o bratovoj smrti bio je silno deprimiran«!!! Oh! Oh! Bio je deprimiran, jadan čovjek, ali ne tako kao ja kad čitam ove deprimirajuće tekstove.

DEPRESIJA

Rečeno je, da se pojedini termini prikazuju u svima ramifikacijama. Figurativno: tjeskoba, čamotinja, potišteno stanje kao subjektivan osjećaj. Objektivno: kao podcjenjivanje sposobnosti pojedinca, potiskivanje.

Astronomska, geološka, fizikalna?

Depresiometar.

DEPUTACIJA

Može se uputiti da prenese glas, poruku ili zaključak nekoga tijela ili organizacije na više forume. Deputacija se može primiti, ili odbiti, može se saslušati ili otpustiti u milosti, ako je primaju okrunjene glave ili suvereni kao izaslanstva svojih podanika. Pojedine deputacije u političkim misijama ili u neprekinutom zasjedanju, kao trajne ustanove pojedinih izbornih tijela (sabora, parlamenata, revolucionarnih vijeća, Sovjeti 1917). Parlamentarne deputacije formirane od grupa poslaničkih ili od pojedinih partija.

DE QUINCEY, Thomas

»Njegov je slikovit prozni stil na mjestima pun humora«. Kakva su to mjesta, na kojima je taj prozni stil pun humora? Najbolje je da se takve stvari brišu.

DERAIN, André

Da ne bi došlo kasnije do neke zbrke ili nesporazuma. Neka se ponovno skupe svi suvremeni artisti i pjesnici iz II knjige E., da se podvrgnu ovi tekstovi novoj reviziji, jer je u I knjizi ostalo još uvijek, usprkos svim našim nastojanjima, jezivih detalja. NEKA SE KOD TOGA UPOTREBI LIKOVNA DOKUMENTACIJA. Na prvi pogled, te sitnice izgledaju nevažne, ali one vrijedaju svakoga čovjeka, koji vlada tom materijom. Veliki procenat naših suradnika, nažalost, ne spada u tu kategoriju.

DERATIZACIJA

Uporedi sa Pomorskom. Istaknite, ljudi, da je pacov štakor i obratno. Kao što je ispravljeno.

DERBY

Ovih grofova i lordova sa prezimenom Derby ima čitava jedna galerija. Svi sportski tekstovi kod nas su ispod nivoa. Da se ne zaboravi: Derbyshire – grofovija u Engleskoj. Zatim Derby, grad u Engleskoj, zatim vrsta sportske kočije.

DERBY, 1. Edward Geoffrey Smith Stanley

Bio je liberal, postao šef konzervativaca. Red 5, 6 o kruni grčke briše se.

2. Edward George Williers Stanley, sin Edwarda Geoffreya. Bio konzervativac postao liberal. Sekretar u Ministarstvu inostranih poslova kao dvadesetidvogodišnji mladić u kabinetu svoga oca. Ministar inostranih poslova u kabinetima Disraeli i Salisbury. Važno: od kediva egipatskog kupio je Suez.

Kad već pišemo o političkim karijerama, da ih pratimo u stopu.

DERELIKCIJA

Ne znam kome pada na pamet da građansko pravo zove buržoaskim pravom. To su te proklete pustolovine naše dijalektike. Res de = relicta, stvar ostavljena, napušteni predmeti na morskoj površini, koji mogu predstavljati neku vrijednost, ali isto tako i opasnost za

plovidbu. Derelikcija nije samo pravni pojam, nego i moralno-psihološki. Napuštena, ostavljena, nesrećna, osamljena duša.

DEREME, Tristan (Philippe Huc)

Da se doda: Pjeva o t.zv. vječnim temama: o ljubavi, mladosti i prijateljstvu, na staromodno rimovan način.

DERENČIN, Marijan

Tko drlja ove tekstove, a tko opet ne vidi da su nadrljani? Citiram: »Publicist Nezavisne narodne stranke Obzoraši i nove generacije«. Koji je to đavo?

DERIVACIJA

Ilustrirati derivaciju kod artiljerije. Razraditi je kod balistike. U vodogradnji, u algebri, u elektricitetu, u psihologiji.

DERNIER CRI

Zašto ne uzvik?

DERMATOLOGIJA

Citiram: »Zadovoljavala se opisivanjem slobodnim okom i mikroskopski vidljivih promjena«- ??? Ne razumijem ništa. Naslućujem što je htjelo da se kaže, ali nije dobro. Svi nastavci na derma: pteri, –talgija, –tobija, –decti, –geni, –grafi, –toidi, –tomycosa, –myom, –neuroze, –patija, –patologija, –filija, –fobija, –topsija, –ragia, –rhoes, –skleroza, –stopis, –tosa, –terapija i t.d. i t.d.

DÉROULÈDE, Paul

Ime relativno važno i treba mu dati veći prostor.

DEROULÈDE, učesnik u ratu 1870, objavio je knjigu svojih ratnih pjesama *Chants du soldat*, koja je svojom patetičnom evokacijom francuske vojničke slave postala glavnom trubom i inspiracijom revanšizma. Ponijet političkim uspjehom svojih parola, Deroulede je i sam učestvovao u organizaciji revanšističkih patriotskih legija. Kao političar i narodni zastupnik, on se zanosi idejom obaranja parlamentarnog i republikanskog parlamenta i uspostavom generalske diktature sa jedinim političkim programom, da se navijesti rat Njemačkoj. Kompromitovan već u puču Boulangerovom, suđen kao zavjerenik zbog veleizdaje, prognan na deset godina, proveo je pet godina u progonstvu u Španiji, do amnestije (1900–05.). Svojom političkom poezijom i patriotskim dramama Paul Deroulède spada među grobare svjetskog mira, iako među potpaljivačima prvog imperijalističkog rata među evropskim pjesnicima ima netko, o čijim bi se zaslugama moglo govoriti, onda ime Paula Deroulèdea ni u kom slučaju nije među posljednjima. (Vidi Barres, D'Anunzio i t.d. i t.d.)

DERUTAN

U ratu poražena četa, koja uzmiče u neredu, društvo, posao, poslovni pothvat, garderoba, raspoloženje, prilika, životni uslovi i t.d.

DESANT

Ostavio bih i engleski *landing*. Od lat. *descendo*. Desant ili landing desantnih vojnih jedinica, prebačenih na teritorij neprijatelja morem ili uzdužnim putem. Desanti mogu biti pomorski, zračni ili kombinovani. Po svrsi i cilju i po omjerima razlikuju se kao strateški,

operativni i taktički. Svi pripremni radovi oko desanta spadaju pod pojam t.zv. desantnih operacija. Trebalo bi ih razraditi posebno kao pomorski desant, zračni i t.d. i t.d.

DESARGUES, Gérard

Oficir, prijatelj Descartesa, teoretik. Njegovo glavno djelo: *Brouillon projet des coniques*, koje mi citiramo u nekoj novoj verziji, djelo kome se divio Pascal, je izgubljeno. Prema tome o njemu nitko ne može da kaže konkretno ništa.

DESAVUIRATI

Od franc. *desaveu*, od *aveu*, poricanje već učinjenog priznanja, pred sudom ili na nekom drugom mjestu, pred nekim drugim forumom. Poricanje vlastite izjave, obaveze, vjere, mandata, teorije, očinstva. Desavuirati, poricati potpis, postupak, ili zaključak kod koga smo učestvovali, djelovati protivno od svog obećanja; zatajiti prijatelja, društvene religije; biti u protuslovlju sa već zauzetim vlastitim stavom u nekom pitanju; odreći pismeno ili usmeno nekome pravo da govori ili da nas zastupa u naše ime.

DESBORDES-VALMORE, Marceline-Félicité-Josèphe Desbordes, dame Valmore

Muzikalnost njenih stihova ima u sebi nečeg verlaineskog; Verlaine je priznao da se inspirisao njenim utjecajem, i prema tome ako netko na nekog podsjeća, onda bi se zapravo moralo reći, da Verlaine podsjeća na Desbordes-Valmore!

DESCAVES, Lucien

Pisac velegradskih motiva. Beznadni, melankolični opisi pustoši pariskih predgrađa; čamotinja i tjeskoba žalosnog svakodnevnog umiranja polupijanog i polugladnog velegradskog proletarijata, i besmisla kasarnskog života. Red 6–7 se briše.

DESCENDENCIJA

S obzirom na neke naročite zadatke naše Enciklopedije mislim da bi ovoj temi valjalo povećati prostor, bez obzira na alfabetski omjer. Kako sama teorija o descendenciji predstavlja negaciju klasičnog linneisma, dati kronološki pregled, kako se teorije javljaju.

DESCHAMPS, Eustache

Opet »jedan od najplodnijih«, i t.d.

Proputovao Afriku, Aziju i Evropu. Bio u ropstvu Saracena, ratovao sa kraljevima Karlom V i Karlom VI i Lujom Orleanskim; bio dvorjanik, štitonoša i kraljevski peharnik na raznim dvorovima. Napisao tisuću balada i više od dvanaest hiljada stihova.

DESCHAMP, Joseph François Louis

Jezivo. Ovaj instrumenat na dugom dršku, na kome se kao na igli nalazi otvor za provlačenje konca (Deschampova igla). Tu se dakle Deschampova igla nalazi na dugom dršku, na kome se kao na igli nalazi otvor za provlačenje konca, t.j. Deschampova igla. A o čemu se zapravo radi? Čovjek je prvi praktikovao ligaturu principijelnih arterija.

DESCHANEL

1. **Émil**. Govornik, čiji je izvanredan dar predavanja oduševljavao pokoljenja slobodnih mislilaca i demokratskih prvoboraca za prvog decenija Drugoga carstva. Uklonjen sa Liceja Louis le Grand i sa École normale po klerikalnoj reakciji, jer se njegove starohelenski inspirisane slobodarske ideje nisu podudarale sa crkvenim pogledima u pitanjima građanskih sloboda i savjesti. D. E. odgojio je generaciju francuskih slobodoumnih demokrata, a među

njegovim đacima nalaze se predstavnici intelektualne elite onoga vremena: Hippolyte Taine, Francisque Sarcey, Hector Gremieux, a u progonstvu prisustvovali su njegovim predavanjima Victor Hugo, Edgar Quinet, Etienne Arago, Alexandre Dumas i t.d.

Red 7, 8. Navodi mu se kao glavno djelo *Romantisme des classiques!* To glavno djelo njegovo nije glavno. Pisao je o raznim temama: o historiji konverzacije, o Kolumbu, Racineu, Pascalu, Bossuetu, Voltaireu, Lamartineu i t.d.

2. Paul Eugene Louis, sin Emila, francuski političar.

Red. 10. Kao i otac mu, isticao se svojim govorničkim sposobnostima. Sve kao što je redigirano.

Red 18: »u željezničkoj nesreći« briše se.

DESEN

Ja sam stopercentno protivan tome da tom glupom fonetikom unosimo zabunu u redove naših čitača tamo gdje treba i gdje ne treba. Desin je crtež, koji linearno oponaša oblike, a da nije obojadisan, dakle olovkom, perom ili tušem. Vidi historiju crteža kroz vjekove. Arhitektonski ili geometrijski desini. Kao uzorak na dekorativnim tkaninama samo je jedan detalj toga poglavlja.

DESETERAC

O desetercu da se kaže, brate, nešto više i iz onih strana, koje ne zastupaju u ovoj Enciklopediji samo latinski tamburaši, da ne kažem guslari.

DESETINA

Drugi put pod perom. Rečeno je da se preda u vezi sa cjelinom. Opet se vraća odvojeno. Desetar je kapral i t.d. i t.d.

DESETINA

Vidi Mažuranićev rječnik. I taj se kod nas upotrebljava s izrazitom idiosinkrasijom. *Decimu* je kralj raspisivao nad klerom u Srednjem vijeku, a ne obratno. Svoje lavlje šape stavila je Crkva na decimu tek u vezi sa Krstaškim ratovima. Decima kod nas kroz vjekove, ne može se prikazati ovako generalno.

DESEZE, Romain

Kao advokat branio Luja XVI, sa Trochetom i Malesherbesom. Uapšen oktobra 1793, oslobođen 9 termidora; za restauracije predsjednik Kasacionog suda, grof i pair.

DESIDERIO DA SETTIGNANO

4, 5, 6, 7, briše se. Isto tako 11–14, 15, 16, 17, 18. Ne razumijem što znači: po svojoj idealizaciji likova djevojaka, majki i djece (valjda ženskih likova?), – »D. je predvodnik one generacije ranorenesansnih kipara, koji su mimo Donatella gradili svoj izraz elementima većma slikarskim, pretpostavljajući snazi profinjene lirske harmonije.«? Što?

DESKRIPTIVNA PEDAGOGIJA

Da se odlučimo definitivno: hoćemo li pisati teoretski ili teorijski. Da se odredi jedno lice, kao što je već rečeno u ovim napomenama, koje će sve srbizme i kroatizme dublirati, t.j. koje će uz odgoj dodati vaspitanje i t.d.

Kao što je redigirano. 4 red se briše.

DESNA

Sve podatke iz sovjetske geografije provjeriti po Sovjetskoj enc. a naročito kad su od Ivančice. Jer evo šta se dogodilo! Kaže Ivančica za Desnu: Utječe u Dnjeper 6 km iznad Kijeva. Glavni desni pritoci: SUDOST i SNOV; Ovaj sudost mi je sumnjiv, da nije jugoistok?

DESNICA

1. Boško, advokat.
2. Uroš, publicist.

Red 10. Što znači »obavještavati svjetsku javnost o presizanjima Austro-Ugarske«.

Generalna napomena. Ponavljam, dogovorili smo se da Jugoslaviju do 1941 nećemo zvati bivšom Jugoslavijom, nego državom ili kraljevinom SHS do 6. januara 1929, a onda Jugoslavijom šestojanuarskom i t.d. Kad je bio predsjednik dalmatinske vlade, treba da se stavi datum. Isto tako godine uz narodnog poslanika i senatora.

Desnica, Vladan. Nema ga. Ne znam da li je predviđen.

DESNICA U PARLAMENTU

Simbol desnice i lijevice spada u rituale mnogih azijskih religija. Iz Staroga zavjeta preuzeo ga je i Novi zavjet, i tako sve smrtnike na dan sudnji razvrstao s lijeva i desna od vrhovnoga suca. Svi azijski dvorski ceremonijali isto tako djeluju po tom kultu. Prema tome »desnica u parlamentu«, kao posebnu jedinicu brišem.

DESNOS, Robert

Odvojivši se od nadrealista 1930 počinje pisati poeziju nadahnutu ljubavlju prema čovječanstvu i nadom u budućnost. Glavna djela: ... Umro u njemačkom logoru Terezin u Čehoslovačkoj.

DESPERACIJA

Citiram: »Čovjek se ni u najtežim momentima ne smije prepuštati desperaciji«. Ima pravo. Doista, ni u najtežim momentima redigovanja ovih tekstova ne smijemo se prepustiti desperaciji. Beznadno stanje, kad nema baš nikakva izgleda za pobjedu pameti u ovoj Enciklopediji. Zaronjeni smo u očaj, podali smo se beznađu, izgubili smo svaku nadu i srce nam grize oštar i intenzivno dubok bol, na rubu smo očaja. Stojimo pred samoubijstvom. Može li biti veće gluposti na ovome svijetu od ovoga citata, kada se DESPERATAN objašnjava primjerom: »Ranjenik je donesen u bolnicu u desperatnom stanju«. Interesira me tko je potpisao nalog da se ovakvi magareći tekstovi honoriraju?

DES PÉRIERS (DESPÉRIERS, DES PÉRIERS), Bonaventure

Prije svega: Svršio je svoj ovozemaljski život samoubijstvom, t.j. dotjeran do duvara, kidisao je na svoju mizeriju, jer dalje nije mogao. Bio je dakle borac, koga su potjerali u smrt. Kakav borac? Proturimski, dakako! Da! Ali isto tako i protuprotestantski. Calvin, koji je ubio sa Miguel Servedom čitav broj odabranih intelektualaca, bio je u likvidaciji svojih protivnika veliki majstor. On je i Despériersea denunciirao na katoličko-francuskom dvoru, i nije neznan faktor kod te tragedije da se čovjek ubio.

Mnoge važne teme, koje treba da budu plastično obrađene, mi ih skidamo s dnevnoga reda en passant, kao da nas naročito ne zanimaju. Despériers je autor u kulturnoj historiji poznate knjige *Cymbalum Mundi*, koja je bila spaljena na lomači. Djelo je komponovao u

obliku četiri dijaloga, kao smionu satiru pisanu protivu svih mogućih ljudskih obmana u obliku vjere ili vjerovanja, koja po njemu i nisu drugo, nego odjekivanje ovakve glupe Svemirske Drombulje. Već anagram anonimnog autora Thomas du Clenier (od *incrédule* – nevjernik), koji vodi glavnu temu autorovu u dijalozima, govori poglavlja.

DESPIAU, Charles

LIKOVNA DOKUMENTACIJA. Napisati za Despiaua da je »jedan od predstavnika novijeg francuskog kiparstva« spada u najsmionije podvige duha.

DESPORTES, Alexandre François

Relativno veliko ime. Ne bismo mogli ostati kod ocjene da »životinje slika neposredno realistički s velikim osjećajem za njihove plemenite forme« i t.d. Dekorater kraljevskih dvorova za Louisa XIV, kompozitor gobelinsa, mrtvih života, lovačkih trofeja i dekorativnih lovnih prizora, uznemirenom masom divljači i lova u bogatim šumskim perspektivama. Animalista velikog stila i t.d. i t.d.

DESPORTES, Philippe

Kao što je redigirano. Pisao je elegije, pastore, pjesance i psalme i tri zbirke ljubavnih soneta.

DESPOT

Kao što je redigirano.

Red 2, 3 briše se, 6–10 briše se. Da se ne zaboravi DESPOTIZAM. Samovlada pojedinca, razlikuje se od monarhije, gdje je vladar podređen nekim zakonima po ustavu ili tradiciji. Despot vlada lično i samovoljno.

DESPREZ, Jean-Louis

Po čemu je to tako važno da naša Enciklopedija posvećuje tri puna reda tome da je čovjek surađivao u zbirci bakroreza *Saint-nona Voyage pitoresque ou Description des royaumes de Naples et de Sicile (1781–1786)*

DESSALINES, Jean Jacques

Kaže, »crnački vođa i kralj Haitia«. Nije bio kralj nego car. Bolje vladar Haitia. Crnački vođa se briše.

Rodio se kao crnački rob.

Red 5, 6, »Proglasio se carom, proglasio je nezavisnost Saint Dominguea«. U zavjeri, koju je skovala protivu njega njegova uža okolina, stradao je životom.

DESSERT

Posljednje jelo, koje se servira na kraju ručka ili večere. Nikakve poslastice.

DESTINOVA

Ljudi i žene, koji pišete ovu Enciklopediju, čujte i počujte. Rečeno Vam je, da nema baš nikakva smisla da se kod pojedinih pjevača navodi zagrebačko gostovanje, prvo zato jer to ne predstavlja nikakav historijski događaj, a osim toga Zagreb nije jedini grad u ovoj zemlji u kome su pjevali ili pjevaju strani pjevači. Šteta vremena, hartije, daktilografije, novaca, a najposlije dosadilo mi je to vama pisati. Konkretno ističem ovdje kao svjedok jednog gostovanja Eme Destinove u Zagrebu. Pjevala je Madam Buteerfly sa 136 kg težine.

Bila je prema tome veoma nježna djevojčica, 16 godišnja, na visini svoje genijalne interpretacije, koja je bila takvih omjera da to treba da bude fiksirano i u Enciklopediji. Preglupo.

DESTOUCHES (Philippe Néricault)

Kao što je redigirano. Piše u duhu klasične komedije po hladnom i apstraktnom receptu Boileauovih propisa, ocrtanih u trećem pjevanju njegove Vještine pjevanja.

DESTRUKCIJA

Sa bogatom ramifikacijom ovoga pojma ne može se izvršiti posao u tri reda. Biološkoj destrukciji, a pogotovo onoj u medicinskoj psihologiji, koja razastire pred nama neizrecivo bogatu lepezu svih mogućih manija, bezuslovno je potrebno da se posveti najveća pažnja. Isto tako treba obratiti pažnju svim sociološkim komponentama ovoga pojma.

DESTUTT DE TRACY, Antoine Louis Claude, conte !!!

Zašto ispuštate uvijek kod ovih grofova da su grofovi, kad se na drugome mjestu potpuno bezrazložno ističe grofovsko ili aristokratsko porijeklo raznovrsnih potpuno nevažnih badavaždija? Bio je franc. oficir škotskog podrijetla, pukovnik, zanijet revolucionarnim idejama. Pod terorom, spasla ga je od smrti smrt Robespieroeva. Svoje filozofske poglede iznio je u nekoliko knjiga objašnjavajući kako misliti ne znači drugo nego osjećati u smislu Hobbesovog senzualizma. »Mi tjelesa, kojima smo okruženi, spoznajemo kretanjem«.

Reduciraj na najbitnije, jer sa tim leksikalnim eksplikacijama i onako se ništa ne može reći, pošto smo upućeni na telegrafski stil. Ali da »naučna spoznaja fiziologije duha« – neće doprinijeti razbistrenju, to je izvan svake sumnje.

DEŠIFRIRATI

Protumačiti šifru, pročitati tajno pismo, ili nečitko i t.d. Međutim, objasniti glagol dešifrirati tehnički je nemoguće, ako se prije toga nije dalo objašnjenje što je ŠIFRA.

DEŠKOVIĆ, Branislav

Uzmite materijal iz Likovnog leksikona ili Jugoslavike. Tri retka svakako premalo. Ilustrirajte ga!

DÉTACHEMENT

Da se dopuni. Odred odijeljen od glavnine i određen za posebne zadatke. Ti zadaci mogu biti s neodređenim vremenskim terminom, a broj četa isto je tako neograničen.

Još uvijek kao vojnički pojam: Detachement u miru: jedinice jedne čete, koja garnizonira odvojeno od matice.

Detachement u mornarici: dio eskadre (s ukranim četama), odvojen od glavnog dijela flote.

DETAILLE, Édouard

Piše naš recenzent, veoma vjerojatno redaktor Enciklopedije: »Slikao ponajviše vojnike«... U koju svrhu se pišu takve stvari. Da kaže, da je Detaille slikao scene iz vojničkog života, ili ratne motive, ili da je njegovao po planu sujete iz manevara, iz kasarne, da je prikazivao bitke, da je bio apologet velikih historijskih bitaka, da je njegova *Kavalkada slave*, u apsidi pantheonskoj klasičan primjer te vrste lažnog, patetičnog, dopadljivog, pompierizma, tih modela oficijelne estetike Treće republike kakvi se i danas

idealizuju po najraznovrsnijim geresimovštinama čitavog svijeta, to bi bilo nešto što bi nas u okviru ove Enciklopedije moglo interesovati. To da je jedan slikar »slikao ponajviše vojnike«, to nas ne interesuje i bacamo ad acta.

DETALJ

Od franc. glagola *detailer*, raskomadati. Razraditi, u slikarstvu, arhitekturi, u umjetnosti i u poeziji. U vojnoj vještini manje važan taktičan engagement bez naročitog značenja. U trgovini: trgovanje malim količinama, sitničar, za razliku od trgovine na veliko.

DETALJ

Od franc. glagola *detailer*, komadati, prema tome, dio nečeg što je raskomadano. Dio jedne razdijeljene cjeline. Detalj slike, opisa, računa, života, događaja. Trgovina na malo i na veliko (*en gros, en detail*), dio građevine, bitke. Međutim, detaljistička trgovina treba da uđe ili kao posebna jedinica, ili da se briše, ali je suvišno da se veže sa detaljan.

DETEKTOR

Citiram: »1. otkrivač, onaj koji otkriva, pokazuje radio-valove i dr. talase; u radiofoniji i bežičnoj telefoniji aparat u prijemnoj stanici, koji prima elektromagnetske talase i prenosi ih slušaocu« i t.d.

»Otkrivač, onaj koji otkriva« – onaj koji – koji »onaj-koji«, i što radi »onaj-koji« – pokazuje radiovalove i dr. talase, dakle ne otkriva talase (i to sa doktoratom) nego ih pokazuje, te se uopće ne zna gdje je taj »onaj-koji«, što pokazuje i gdje »onaj-koji« pokazuje talase to radi tako da ih otkriva, a o kome se isto tako ne zna nažalost ništa sve do točke-zareza? Međutim, poslije semikolona, u radiofoniji, taj isti detektor je još uvijek aparat, ali ne pokazuje ni ne otkriva, nego prima i prenosi talase. Sad znamo što je detektor u radiofoniji, ali ne znamo gdje je »onaj-koji«, koji nije detektor u radiofoniji, nego je detektor po sebi.

3. Isto tako nejasno: Zašto ovdje ta sprava ne otkriva nego sprečava pokušaje obijanja brave i to na specijalnim ključanicama, i zašto su to pokušaji, a ne obijanje samo, i t.d. i t.d.?

DETERMINACIJA

Da se ne zaboravi u biologiji, u gramatici, u matematici. Determinizam! Indeterminizam.

DETONACIJA

Buka, grmljavina, prasak izazvan eksplozijom. Kod hemijskog rastvaranja, kada se u jednom trenutku razvijaju relativno velike količine plinova: kod eksploziva ili kao jeka gromova.

DETONATOR

Da se ne zaboravi. Hemijski ili mehanički agens, koji izaziva detonaciju određene tvari. Za dinamične naboje neka vrsta bakrene kapsle koja sadržaje razne hemikalije, što izazivaju eksploziju.

DETONI, Marijan

Trebalo bi reći da ga je tematika NOR-a inspirisala za relativno najbolja djela te vrste (*Prelaz preko Neretve*, 1947, *Noć na Zelengori*, 1955). Trebalo bi reći koje godine je uslijedio taj prelaz preko Neretve i koje godine je Noć na Zelengori, jer datirane kao što su

datirane, djeluju dvosmisleno, kao da su ti datumi navedeni kao datumi kad su umjetnine nastale, zapravo datumi historijskih godina. Ni sintetična formulacija 9–15 nije najsretnija, trebalo bi je prestilizovati.

DETONIRANJE

Što znači »tono-tonare«? »glasati se«?

DEUKALION

Pira, predlažem da se piše Pyrrha. Sin Prometeja i Pandore. Varijanta legende o Noevom kovčegu. Devet dana lutao je kovčeg Deukalionov nošen potopom, dok nije zapeo o vrh Etne ili Atosa. Zeus im je naredio da iza sebe bacaju kosti »njihove majke« – a ne velike. To da se provjeri.

DEUS EX MACHINA

Kakav neeuripidovski jezik, antisofoklovski, uopće antijezik?

Intervencija božanstva na sceni, u okviru jedne helenske tragedije, kada vrhunaravno božanstvo silazi na scenu, da dovede do neočekivanog ili sretnog raspleta prividno bezizlaznu situaciju same dramske radnje. To je »dizalo s košarom, u kojoj bi se javljali bogovi, da riješe čvor«. Tim pomagalom služi se Euripid, da bi posredovanjem »neke postrane osobe, nešto učinio«. U redu!

DEUSSEN, Paul

Među masom njemačkih filozofa konačno jedan o kome je trebalo zaista nešto reći. To Violoni ne može. Istina je da je Deussen bio schopenhauerovac, ali je isto tako istina da je upravo kao schopenhauerovac temeljito obradio indijsku filozofiju. Njegove analize *Upanišada* i *Veda*, spadaju među filozofskohistorijske rezultate, koji su takvi te nije dovoljno da budu samo spomenuti. Izdao je kritičko izdanje Schopenhauera. Njegova *Opća povijest filozofije* manje je važna.

DEUTEROSTOMIA

Citiram: »Životinje kod kojih se u embrionalnom razvoju prvotna usta ne pretvore u usta, kao kod Protostomia«. Bilo bi dobro da se objasni što je to.

DE VALERA, Éamon

Da se ne zaboravi slika.

»Vaspitan i školovan u Irskoj«. Gdje i kako? Nije jasno da li je sa Sinn Fein-ovcima napustio engleski parlamenat. Kaže – »kao njegov punomoćnik vodio je pregovore s engleskom vladom 1921«. Čiji punomoćnik? Revolucionarnog pokreta (irskog). Jedan od glavnih mandatora, organizatora i ideologa toga pokreta. Njegova opozicija protivu Sinn Feina – Fianna Fail, a naročito borba protivu Cos-gravea nije prikazana dovoljno plastično.

DEVALUTACIJA

Sve te naše definicije iz ekonomike su isto tako neka vrsta »dizala sa košarama« za »postrane osobe«, koje kao pomagala ne rješavaju čvorove u ovoj našoj valutarnoj komediji. Kakav je to način izražavanja? »Službeno utvrđen odnos vrijednosti stanovite nacionalno-novčane jedinice, razrješuje se, a pritom se ne utvrđuje odmah novi odnos, već se to prepušta valutnoj politici, da ona ustanovi novi tečaj«. Sve impersonalno u trećem licu, a

onda se javlja nekakva valutarna politika koja djeluje kao deus ex machina iz svoje košare ili dizala ili pomagala, u ime nekih postranih osoba valutarne politike.

DEVALVACIJA

Kao i kod devalutacije: ovako ne može. Sve te tekstove treba dati na reviziju stručnog mjerodavnog tijela. Za ovo ne možemo nositi odgovornost.

DEVÉRIA, Achille

Rečeno je već bilo, da se imena pojedinih artista, uopće sva imena ispisuju tačno kao što su se ljudi zvali. Dakle: Jacques Jean Marie Achille. Citiram: »Radio je na dopadljiv način religiozne prizore«. Sve isto kao i gore. »Ponajviše slikao vojnike« i t.d. Kad smo već toliko pasivni i površni te ne umijemo ili ne ćemo da pišemo kako valja, onda barem da materiju svrstavamo kancelistički i da pojedina imena povežujemo familijarno. Ovaj Devéria stariji je brat Eugena. U revoluciji 1848 postao je konzervatorom grafičkog kabineta a poznat je kao crtač kostima iz doba Romantizma. Čuveni akvarelist epohe, a njegov brat Devéria Eugen, koga mi karakterišemo kao korektnog radnika, »radio je na korektan način«, dolazi poslije Achilla kao brat pod isti termin Devéria, kao što je redigirano.

DEVIZA

Emblamatičan oblik u heraldici, sa simbolima. Neka vrsta sentence, koja sintetizuje iskustvo pojedinaca ili pokoljenja, s namjerom da se programatski usmjeri aktivitet društvenih zajednica ili individua. Deviza ravna ukusom ili principima. Ona prosuđuje, uzvisuje ili poriče, ona konstatira ili se bori za neka svojstva. Deviza je parola koja simbolizuje jednu društvenu pojavu, jedan pokret, sadržavajući u sebi programe nacionalne, klasne, regionalne, društvene, vjerske ili političke prirode ili organizacije. Deviza je poklič na barjacima ili u štampi, koja ističe vrijednosti ili negativne strane pojedinih pojava. Na pr. vjera je opium puka. Proleterij cijelog svijeta ujedinite se! Smrt fašizmu. Sors bona, nihil aliud. Bog čuva Srbiju. Samo sloga Srbina spasava. Dulce et decorum. Bilo kuda Ki-ki svuda (bonboni 505). Na grobovima. Indivisibiliter ac inseparabiliter. Ili deviza Cesara Borgie: Aut Caesar aut nihil. Natpisi na lađama, na avionima. Deviza kulturno-historijski od feuduma do suvremenih revolucija. Deviza finansijska, bankovna, u novčanom prometu i t.d.

DEVOLUCIJA

Dodatak. Nasljedno pravo, koje se u kraljevskim porodicama prenosi na žensku lozu iz prvoga braka. Bilo je razlogom mnogih ratova (vidi nasljedni španski rat 1667–68).

DEVOLUCIONI RAT

Taj rat zove se u našoj historiografiji španskim nasljednim ratom. Red 8, 9 da se dopuni: dvanaest belgijskih pograničnih tvrđava: Charleroi, Tournai, Duai, Uodenarde, Fumes, Coustrai, Lille, koje je iznenadnim upadom bez objave rata, osvojio jednim naletom.

Da li postoji devolucija kao pravna jedinica? Devoluciono nasljedno pravo i t.d.

DEVON

Devonski period, jedan od geoloških perioda primarne ere. Klima je bila topla (»i suha«) samo u engleskom pojasu, ali istodobno oko Rta Dobre Nade, klima je bila suha, jer je bila ledena, dakle glečerna. I t.d. i t.d. Devonski period okarakterisan je vulkanskim provalama uzduž i poprijeko. Čitav članak treba revidirati. Pisan je veoma ležerno. Nije precizan i prema tome neinformativan. Da se ne zaboravi DEVON, rijeka u Škotskoj, koja

teče preko grofovije Perth i utiče u Forthskom zalivu, 48 km. Zatim da se ne zaboravi DEVON, vrsta goveda. Zatim, da se ne zaboravi DEVON, ostrvo u Arktiku.

DEVONSHIRE, Spencer Compton Cavendish

Generalna napomena: U tim biografijama mi obično prekidano posljednje godine. Šta je bilo s njim 1903–08, kada je umro?

DEVŠIRMA

Skratiti. Ostaviti u evidenciji za Jugoslaviku. Dati izvještaj redakciji pismen, kako je ta evidencija za Jugoslaviku provedena, kako se sistematski provodi, tko je vodi, gdje se nalazi materijal dosada prikupljen, da li je predat sekretarijatu Jugoslavike.

DEWAR, Sir James

Citiram: »Zumio bocu za čuvanje i prenošenje ukapljenih plinova«. Mi moramo poduzeti nešto da se ova germanizirana terminologija, raznjemči, i da se koordinira sa terminologijom pariskog tipa. Bez obzira na to kako bi to napisao neki Parižlija, treba ipak da se kaže, kako su, dovraga, izrađene Thermos-boce po tom istom principu, »za prenos ukapljenih plinova«. Thermos flaša treba da dobije uputnicu na ovome mjestu.

DEWAROVA BOCA

Ilustrirajte. Presjek te misteriozne flaše, reći će više nego ovaj tekst, koji je sasvim zbrkan. Prevesti na jednostavan govor. Kao što je redigirano.

DE WET, Christian

Kao što je redigirano. Uporedi šta je već rečeno o De Wetu u okviru ELZ I, Burski rat. Navedi koje godine je Drugi burski rat bio.

DEWEY, John

Generalna napomena: Da je netko »jedan od najistaknutijih predstavnika«, bilo čega, filozofskog smjera, slikarstva, ove ili one teorije, to se varira u našim tekstovima beskrajno. Rečeno je da se ta stereotipna fraza briše. Isto tako kao i »najprije, posebno, naročito, osobito« i t.d.

Ponovno skrećem pažnju! Red 5. Govori se o behaviorizmu! Tu bi svakako trebalo da se dade uputnicu v. Behaviorizam. Ona je na ovome mjestu važna. To treba sistematski provesti i revidirati. Behaviorizam objašnjen je u ELZ I.

Očistite od stereotipnih fraza sve tekstove! Postajemo nesnosno monotoni.

DEZINFEKCIJA VODE

Pošto je kod termina Dezinfekcija data uputnica na raskuživanje, dezinfekcija vode je obrađena ovdje. U redu, neka ostane, neka se dopuni sa člankom Dezinfekcije, ali ne samo vode, i zašto samo vode? Dezinfekcija ljudi, životinja, vagona, stanova, čitavih zona. Sve vrste sredstava za dezinfekciju. Kaže autor da se voda dezinfikuje »stavljanjem u vodu komada spužvastog srebra«. Ne znam što je to.

DEZINFORMACIJA

Ne znam da li bih je ostavio. Neologizam najnovijeg datuma. Francuzi ga ne priznaju, prema tome objašnjavati ga francuskim etimonom je suvišno.

DEŽMAN, Milivoj

Jedan od ideologa secesionističkog pokreta kod nas. Urednik Salona. Pisac knjige crtica *Protiv struje*. Urednik Tipografijske štampe, ne samo Obzora.

DHILOS (Del, Delos)

Dva otočića, zatim opet otočići. Sedamnaest km² nisu baš ni otočići. Hoćemo li ostati kod Dhilos ili Delos? Prestilizovati, preraditi, po rukopisu očito Ivančića.

DIABELLI, Anton

Važan je samo po tome što je Beethoven komponirao 33 varijaciju po njegovom valceru. Međutim evo kako se kod nas radi. On je u redu 1. kompozitor i muzički nakladnik. On je austrijski kompozitor. Zatim u redu 2. on je kompozitor i nakladnik.

DIADOSI

Da se rediguje. 4, 5, 6 se briše. Ptolomejevići, Seleukovići, Atalovići – kao da se radi o našijencima. Ne će biti da je tako.

DIAKOZOP PAPIR

Prije svega, hoćemo li pisati fonetski ili etimološki: Diakozop ili Diakosop. Na početku u smislu termina govori se o papiru, t.j. o hartiji, a na kraju o postupku.

Lichtpausverfahren nije diakosop hartija. I tu se govori o papiru i o postupku.

Što je Lichtpausverfahren? Lichtpausverfahren jeste jedna izvjesna metoda kopiranja nacrtanih stvari. Neka se fiksira tehnoški taj postupak tako jasno, da ga može razumjeti svaki laik, neka se ispitaju svi elementi toga postupka pak će se pokazati, da to nije jedna izvjesna metoda kopiranja, nego čitav niz načina kopiranja. Lichtpausverfahren je kopiranje nekog grafičkog predloška bez negativa, direktno na Pauspapier, tako da od crteža na hartiji ostaju sjenke. Čitav se postupak zove i Cyanotipija. Mjesto da stavljamo diasokop-hartiju kao jedinicu, bilo bi bolje da istaknemo kao jedinicu Diasotipija, kao jednu od metoda kod koje se upotrebljava osalidna hartija ili safir-papir! Disonovi spojevi upotrebljavaju se za namaz i t.d. i t.d. Obraditi ponovno.

DIAMOND, David

Što znače »polagani stavci« Diamondovih djela, u kojima se »očituje njegova sklonost muzičkoj romantici«?

DIAPAZON

Znači zapravo sviranje svima žicama. Tek u figurativnom smislu upotrebljava se sa pojmom podudarnim sa niveauom, sa stanjem koje se može povisiti ili sniziti.

DIAREA, v. Proljev

Ako je fonetski, onda je dijareja. Ostajem kod etimološkog: diarrhoea. Nema nikakva razloga, da dajemo uputnicu v. proljev. Obradite je na ovome mjestu.

DIATOMIT

Kako ćemo objasniti kad ne znamo što su diatomeje?

DIAZ, Armando

Talijanski general (1861–1928). Komandant divizije (1916), komandant korpusa (1917). Poslije talijanskog uzmaka na Piavu, D. postaje šef generalštaba, na mjestu Cadorne (1917–18). 1918 senator, u prvoj vladi Mussolinia ministar rata (1922), 1924 maršal.

DIAZ del CASTILLO, Bernal

Generalna napomena: Diaza (Talijana i Španjolaca i Portugalaca bit će čitava serija). Treba ih sve svrstati kao jedinicu. Bez pregleda nemoguće je redigirati.

Za ovoga Diaza del Castillo kaže »španjolski ratnik«. Što znači na ovome mjestu »ratnik«? Bio je osvajač, conquistador, kroničar. Učestvovao je kod otkrića Yucataca i kod osvajanja Mexika. 1632 u Madridu štampano mu je djelo, koje se ubraja među najvažnija djela za poznavanje historije Conquistadoresa. Tako da se prestilizuje.

DIAZ DEL CASTILLO, Bernal

Drugi put pod perom glavnog urednika. Prestilizovan već u jednoj napomeni. Ovdje se briše.

DIAZ, Jose De la Cruz Porfirio, artiljerista, general. Juarist, oslobodilac mnogih gradova i na kraju glavnoga grada Mexica. 1871 ustaje na oružje protiv Juareza i njegova nasljednika Ledode Tejada (1876). Pobjednik. Predsjednik republike 1884–1911, odstupa pred talasom agrarne revolucije na čelu sa Franciscom Maderom. Umro je u Parizu.

DIBIČ, Ivan Ivanovič

Red 7, 8 »Uspješno zapovijedao ruskim trupama protiv poljskih ustanika 1830«. On je naime satio poljski ustanak. To je suviše evazivno. Neka se Dibičeva uloga provjeri sa poljskim podacima iz jedne poljske enciklopedije.

DIBBUK

1. Zao duh, koji opsjeda čovjeka, te ga treba istjerati. Suvišno je da se kaže egzorcizmom, jer tjeranje duha samo po sebi zove se egzorcizam kao metoda, kao bajanje ili kao način kako se zli ili nečisti dusi istjeruju.

2. Duša nekog pokojnog grješnika, koja se krije pred progonom zlih duhova u tijelu nekog živog čovjeka. Kod Jevreja se taj zao duh zove dibbuk, ali ta varijanta praznovjerja postoji u najširim međunarodnim rasponima.

DICE ESSERE

Sve definicije treba da budu jasne. Citiram: »Zapovjednik je riješen odgovornosti, ako manjak nije uzrokovan propustom ili činom, za koji on odgovara po zakonu«. To znači, da je zapovjednik odgovoran za sve one propuste, za koje odgovara, t.j. sve to može izostati. Zapovjednik odgovara samo za one propuste, koji su njegovi vlastiti. A to je dakako jasno samo po sebi. Prema tome može se brisati.

DICENTA, Joaquin

Red 4, 5. »Analize iz života tako zvanih nižih društvenih slojeva«. Koji su to društveni slojevi, t.zv. niži?

DICKINSON, Emily Elizabeth

Što znače imagisti? Što znači škola »t.zv. imagista«? Taj se termin u ocjeni engleskih književnika često javlja.

DICKINSON, John

Nije da se nije slagao s Deklaracijom nezavisnosti, nego je odbio da je potpiše. U ratu za nacionalno oslobođenje, služio kao običan vojnik. Objavio 1767 poznata svoja pisma engleskim kolonistima; pisac adresa Kongresu, kralju, Kanadi i inostranim narodima.

DIDAKTIČKA POEZIJA

Među primjerima didaktične poezije, koja tu više nije didaktička, jesu: kod nas E.M.A. Reljković, *Satir*, D. Obradović i gotovo svi prosvjetitelji. To znači, da je Dositije primjer didaktične poezije, kao i Reljkovićev *Satir*, a s njima »gotovo svi prosvjetitelji«.

DIDAKTIKA

Treba da se da uvod, što je didaktika. Svako djelo, kome je svrha poučna, bez obzira da li raspravlja o nauči ili o umjetnosti, jeste didaktično. Theogonija Hesiodova, Cicero, Lukrecije – *De natura rerum*, Horacije, Ovid, Ronsard, Boileau, Voltaire i t.d.

Ovo pusto pedagoško teoretisanje o didaktici kao vještini poučavanja – ipak znači preuveličavanje značenja samoga pojma u enciklopedijske svrhe. Pedagogijski didaktički tekst svesti na minimum. 31 redak u alfabetaru je hipertrofirani okvir, ako je doista bilo određeno toliko.

DIDASKALIA

Pjesničke upute za izvođenje drame, u prenesenom smislu: predstava kao takva. Zatim: izvještaj ili zapisnik o dramskom natječaju ili izdanje jednog kazališnog komada. Repertoire uopće. Podaci o djelu i o predstavi na teatarskom programu. Obični zapisi o konkursu, koji se čuvaju u državnom arhivu. Službeni izvještaji o natjecanju koje su kasnije klesali u kamenim pločama.

DIDAY, François

Njegovo značenje isključivo je u tome, što je bio jedan od prvih alpinista u slikarstvu. U tom smislu je doista osnovao jednu školu, koja je važnija od njegove fondacije.

DIDIJE, Marko Julijan (Marcus Didius Iulianus)

Svi su rimski carevi kod nas jezivo obrađeni. Tekstovi ovog suradnika ne vrijede pod bogom ništa. Uklonite ga definitivno kao suradnika pro futuro! Šteta novca i vremena. Skupiti čitavu tu antiku i predati je na preradbu Smerdelu. Iz ovog teksta ne vidi se pod bogom ništa.

DIDIM

Citiram: »Metal, koji je prvobitno smatran elementom (rijetkih zemalja ali je kasnije rastavljen na dva elementa).« Što znači elemenat rijetkih zemalja?

DI-DI-TI

Kako ubija insekte? Valjda ne dodirom ili samim dodirom.

DIEFFENBACH, Anton

Može se mirne duše brisati. Savršeno nevažan slikar. Tih Dieffenbacha ima sva sila, vegetarijanaca, geologa i kirurga. Svi podjednako za nas nevažni.

DIEHIČAN

Evo kako se kod nas piše, prepisuje, uspoređuje, verifikuje, rediguje, kolacionira, kontrolira i t.d. Diehičan, a u redu 2 diektične vrste su one i t.d.

DIELEKTRIČNO SUŠENJE

Može da bude samo kao podčlanak, u koliko je dielektrika ušla kao jedinica. Onda ne treba zaboraviti niti dielektrolisu.

DIENTZENHOFER

Nas ne interesuje porodica. Neka ostanu samo Christoph i njegov sin Kilian Ignaz. 3, 4, 5, 6 se briše.

DIEPPE

Nikako se ne držimo ustaljenog reda kod svrstavanja pojedinih podataka. Suvremene industrijske elemente miješamo sa historijskim, bez sistema i dosljednosti. Dieppe bio je kroz vjekove jedna od najvažnijih francuskih pomorskih baza. Dieppeiski armaturi snabdijevali su vjekovima francuske kraljevske pomorske snage.

Kada se spominje desant kod Dieppea 19. VIII. 1942, treba da se kaže jasno, da je ovim desantom, koji je trajao svega 9 sati, izvršen tačan određen strateški plan, da bi se stekla iskustva za invaziju, koja je imala po planu da uslijedi. Naša konstatacija da je »dieppeiski desant završio neuspješno za Saveznike«, nije tačna i prema tome spada u grube greške naših vlastitih ocjena.

DIES IRAE

Dan gnjeva gospodnjeg, sudnji dan, kao pojam pred kojim je strepilo čitavo čovječanstvo vjekovima, da se razradi. Mudrost naših prepisivača i polyhistora ne dopire dalje od Hrvatske enciklopedije, sreća je što se tim kompendijem ne ćemo moći više služiti poslije slova E, na kraju smo naše mudrosti.

DIESEL, Rudolf

Kao što je redigirano. 2, 3, 4 se briše. I to da se bavio problemom poboljšanja rada motora s unutrašnjim izgaranjem spaja se s tekstom o samome izumu. Nije dobro. Ponovno preraditi.

DIESTERWEG, Friedrich Adolf Wilhelm

Bio je četrdesetosmaš, kao takav u borbi relegiran. Da se vidi od čega se sastoji njegova borba protiv reakcionarnih pruskih školskih regulativa.

DIETZEL, Karl August

Sasvim nevažno. Heinrich, zaista može da se briše. Hoćemo li donositi sve kontrarevolucionere čitavoga svijeta, i to upravo one baltičke Nijemce, koji su pobijali marksizam iz Dorpata.

DIFAMIRATI

Difamator, difamacija. Difamacija je bila u Rimu kažnjiva. Kakav je odnos našeg kaznenog zakona spram difamacije. To bi trebalo spomenuti. Juridicka se materija sa stanovišta pozitivnih zakona jedva dodiruje, a kamoli razrađuje po sistemu. Difamirati, smanjivati nečiji ugled u društvu, zlonamjerno, klevetnički.

DIFERENCIJACIJA

Differentia, razlika, razlikovati, razlikovati se ili osjećati razliku. Način razlikovanja u logici, u matematici, u botanici, u geologiji, u biologiji. Diferencirati. Diferencijalno! U matematici, da se ne zaboravi.

DIFERENCIJACIJA

Citiram: »Početna homogena magma«. Pa ipak bi valjalo posvetiti neku pažnju tim raznim terminima i pojmovima, naročito onima geološke prirode. Tko već kod nas od naših čitača može da ima pojma, što je to magma. Zašto jednom nepoznanicom objašnjavati drugu, tako da slika postaje još mutnijom nego što je bila.

DIFERENCIRANJE

Razlikovati se. Osjećati razliku, razlikovati (primijetiti da se nešto razlikuje). Burzovni termin, kartaški termin, termin logične metode, u pomorskoj navigaciji, u matematici. DIFERENCIJACIJA biološka, botanička (u životu pojedinih vrsta), geološka, filozofska, estetska, sociološka. DIFERENCIJAL u algebarskom, u pravnom, u električnom, u mehaničkom, u medicinsko-dijagnostičkom smislu.

DIFUZIJA

Citiram: »Prodiranje molekula jednog plina, tekućine ili čvrste tvari u drugi plin, tekućinu ili čvrstu tvar, pod djelovanjem samog molekularnog gibanja.« 4, 5, 6, 7, 8, 9 sve jedno nejasnije do drugoga.

Rečeno je, napisano, izgovoreno je, naređeno je da termine treba objašnjavati po određenom sistemu i to onim konvencionalnim redom, koji smo odredili za našu Enciklopediju kao obavezan za sve naše suradnike. Tako dugo dok taj posao nije svršen, pregledan i imprimiran, rukopis ne može da ide u štampu!

Difuzija nije samo plinovit proces. Difuzija je razlijevanje svega što teče. Vodene pare u atmosferi isto tako kao i demagoško olajavanje na mitinzima. Kada se govornici do promuklosti deru u difuziji svojih neskrupuloznosti. Difuzija neke teme, teze, teorije, znanosti uopće, znanja, nauke, spoznaje ili dogme. Molekularna difuzija u kemiji (Graham), difuzija u književnom stilu: razlivenost fraze. Difuzija u medicini: razlijevanje neke supstance ljekovite ili otrovne po tijelu krvotokom. (Leukociti pospješuju difuziju nekih lijekova). Radiotehnička difuzija. Na kraju i plinovita difuzija (Berthollet). Difuzija svjetlosti, topline i t.d. i t.d. Sve to, srdačno molim, da se uvaži!!!

DIGBY, Kenelm, i Everard

Podaci u Enc. Italiana i u francuskim enciklopedijama o obojici ne podudaraju se ni što se tiče godine rođenja, niti raznih publikacija. Da se ponovno verificuje.

DIGEST

Da se ne zaboravi *to digest*: resime jednog teksta. Verzija jednog beletrističkog djela u skraćenoj formi, služi kao lektira za široke slojeve, na pr. *Gospođa Bovary* ili *Vojna i mir* u 30 stranica.

DIGESTIJA

Da se ne zaboravi: DIGESTA sive PANDECTA, DIGESTIBILNO, DIGESTIVNO, DIGESTIJA CRIJEVA I ŽELUCA, PROBAVA, PROBAVLJIVO I NEPROBAVLJIVO. INFRACELULARNA DIGESTIJA. U geologiji digestija: magma guta pećine. U fiziologiji, u mehanici. Zašto samo u farmaciji?

DIGITALIS

Dajemo uputnicu, v. Naprstak.

Digitalis poznajemo svi kao digitalis i nitko ga živ ne zove naprstak, prema tome obradite ga na ovome mjestu.

DIGITALIS

Uputili smo digitalis pod naprstak, ali ga ipak razrađujemo kod Glikozida. Ostajem kod toga da Digitalis treba razraditi na ovome mjestu. Što znači »oni su djelatne tvari preparata Digitalis, koji se upotrebljava kao tonikum za srce«. Ne znam tko to prepisuje i tko verificira, ali nam prepisi vrve greškama i veoma često čistim besmisлом.

DIGITOKSIN

I svi nastavci na digito idu pod digitalis, koji treba da bude obrađen na istome mjestu, a ne sa uputnicom na naprstak.

DIHIBRID

»Križanac roditelja, koji imaju dva različita para alelomorfih gena, zamorče, kojem je otac bijele i kovrčave dlake, a majka crne i glatke, naslijedi crnu kovrčavu dlaku« i t.d. Od ovih naših suradnika nitko nije pročitao ni jedne hrvatske knjige. Pitamo se da li su dlake svojstva?

DIHOTOMIJA

Kad već navodimo jedan primjer za dihotomiju: podjela žive prirode na dva dijela, onda navedite primjer i za trihotomiju i za politomiju.

DIJADEM

Ćitiram: »Povezača preko čela; njime su Grci isprva kitili kipove bogova; kasnije ga nose kao nakit mladići (olimpijski pobjednici i ugledne žene)«. Ne može ovako. Ova povezača pretvara se u muški spol, a dosadilo je već u ovoj Enciklopediji da se nešto zbiva najprije, ponajviše, isprva ili kasnije. Vrsta vrpce, kojom su muževi i žene u Antici podvezivali kosu, a koja je kasnije postala simbolom suvereniteta i vladarske moći uopće. Dajte historijski pregled kako se dijadem isprepleće s vlasuljarskom modom još u krugu helensko-italske civilizacije. I t.d. i t.d. Govori se da su u Rimu žene nosile zlatne dijademe ukrašene biserom i dragim kamenjem; i za vrijeme Empirea nose se raskošno ukrašeni dijademi, od Rima pa do Empirea. Kome to sve može da bude jasno. Kaže da se taj običaj održao do XX st.

DIJAFRAGMA

Ja bih ostao kod etimološkog i obradio bih je na ovome mjestu. Pojam neobično važan ne samo anatomski.

DIJAFTOREZA

Retrogradna metamorfoza, dijaftoriti, filiti, paragnajs, metamorfoza filita, koji su u višim zonama litosfere dijaftorezom ponovno prešli u filite. Dijaftoreza je dakle nešto što pretvara filite, nastale od paragnajsa, a paragnajsi su gnajsi nastali metamorfozom filita, koji su u višim zonama litosfere dijaftorezom prešli u filite. Sada znamo sve.

DIJAGRAM

Nije nikakvo grafičko prikazivanje, nego dijagram i neka se obradi na ovome mjestu.

DIJAHRONIČKI ASPEKT

Ispitujući pojave u toku njihova nastajanja i razvitka u vremenu, mi ih promatramo iz dijahroničkog aspekta. Naše je promatranje sinhroničko. Ne razumijem zašto dijahroničko i sinhroničko objašnjavati na istome mjestu. 6–9 u svakom slučaju se briše.

DIJALAG

Piroksen, diopsid, augit, pinakoid, bazičan, gabra, peridotit, dijagalit i piroksenit. Devet nepoznanica objašnjava dijalog. Sad znamo što je. Zato smo kupili Enciklopediju. DIJALAGIT, isto tako kao gore.

DIJALIZA

Vrsta kemijske analize, osnovane na svojstvu nekih tijela, da se procjeđuju kroz šupljikava okna (membrane). Ta tjelesa zovu se kristaloidi, a koja se ne ocjeđuju kroz membrane; koloidi. Tako se dijalizom odvajaju kristaloidi od koloida, a aparat kojim se to cijedi zove se dijalizator. (Graham). Dajte mu sliku, ona će reći u svakome slučaju više, nego što smo rekli, kao što smo rekli, DIJALIZA u kirurgiji nije obrađena. U retorici: prekidanje fraze govorničke sentencama.

DIJALOŠKA METODA

Prije nego što se pristupa dijaloškoj metodi u takvom detaljiziranom prikazu kao što je ona u nastavi, treba objasniti šta je DIJALOG. Od grč.: *dialogos*, *dia logos*. Razgovor između dva ili više lica. Književno djelo u obliku razgovora (Platonovi dijalozi). U muzici: kompozicija u okviru koje se isprepleću dva ili više glasova ili dva ili više instrumenata, pjevajući ili svirajući naizmjenice.

Književnim oblikom dijaloga izražavaju se: misli, mišljenja, uvjerenja, pogledi, osjećaji i t.d. Dijalog njeguje se od Starog Zavjeta, Helena, Cicerona, od sredovječne crkvene literature do Pascalla i Voltaira. U suvremenoj beletristici ovaj genre prevladava opisnu materiju, pretvarajući se sve više u esejističkom obliku u psihološke ili kulturno-historijske traktate. Od 42 Platonova dijaloga ima ih petnaestak apokrifnih. Platonovi dijalozi diferencirani su po licima koja učestvuju u grupnim razgovorima. Sokrat je dobričina, Sofisti su zajedljivi i duhoviti, omladinci idealistički naivni. Dijalozi Lukijanovi, Ulricha Van Huttena, Wiellanda. Razgovori duše i tijela sve do baroka. I t.d. i t.d.

DIJAMAGNETIČKI MINERALI

Nije dovoljno. Treba da se objasni što je dijamagnetizam? Brugmannsovi pokusi sa bizmutom 1778 otkrivaju dijamagnetizam kao pojavu.

DIJAMANT

Vidi napomenu o briljantu u prvoj knjizi ELZ, koja, nažalost, nije bila uvrštena. Od adamantum, od grčkog adamos, vrsta najtvrdog gvožđa. Ilustrirati, po mogućnosti čitavom tabelom, i obratiti historijskoj materiji punu pažnju. Problematika je obuhvaćena zbrda, zdola. Da se ne zaborave nizovi imena i mjesta u geografiji i prezimena Diamante, Diamantini etc.

DIJASTAZA

Da se obradi ovdje na mjestu, a nikako na amilazu, jer onda trebalo bi da se daje uputnica i na hydrolaza, coagulaza, oxydaza, catalaza i t.d.

DIJATERMIJA

Prevedi na hrvatski: terapijska metoda zagrijavanja unutrašnjosti organizama, toplinom iz visokofrekventnog električnog izvora.

DIJATEZA

24 reda dijateze u svakom je slučaju preopširno. Tih dijateza ima čitava jedna serija, a kako su ove četiri kod nas obrađene, nisam siguran neće li u Medicinskoj njima biti posvećen manji prostor.

DIJETE

Ne znam šta da radimo sa imenicom doba. Ona se ne sklanja. Tko je napisao taj članak? Tko daje na tu vrstu tekstova posljednji imprimatur?

DIJODTIROZIN

Da li su ovakvi spojevi vezani o dijadoksifenol ili – na diodoksifenol? Uz štitnjaču daj latinski termin.

DIKAIOS, Papeflessas

Kad je 1821 izbio ustanak bio je ministar unutrašnjih poslova. Koje vlade? Kaže »bio komandant jednog velikog odreda«. Kakav je to jedan veliki odred? Što znači poginuti kao junak?

DIKETONI

Organski spojevi, koji sadrže dvije keto-grupe (v. Ketoni). Ove dvostruke spojeve trebalo bi objašnjavati zajedno.

DIKTAFON

Gdje žive ovi naši tehnolozi u redakciji? Koja je to tehnološka Trnoružica napisala? Srce mamino! Njemu je diktafon aparat, koji kao fonograf utiskuje izgovorene riječi u valjak od voska, koje se mogu reproducirati. Zapravo nevjerovatno. A šta je sa magnetofonom?

DIKTIS

Zapravo Dictys sa Krete. Pod imenom D., legendarnog druga Idomenejevog za opsade trojanske, sačuvan je rukopis o trojanskome ratu pod naslovom *Ephemeris belli Troiani*, koji da je bio napisan fenički, preveden na grčki pod Neronom i na kraju polatinjen u IV st. naše ere. Ovaj historijski roman služio je kao popularna lektira u Srednjem vijeku.

DIKUMAROL

Pišemo ga fonetski. Ne vidim razloga. U tome nismo dosljedni. Kažemo: »Umanjuju stvaranje protrombina u jetri. D. se primjenjuje kao antikoagulans kod tromboze.« Zar ne bi bilo dobro objasniti što je tromboza? Što je koagulacija, respektive antikoagulacija, t.j. antikoagulans? Ovo nije Enciklopedija za medicinski školovan svijet i to bi valjalo imati vazda pred očima. Ali kad već pišemo koagulans, zašto ga ne pišemo coagulans? Coagulatio, zgrušavanje, sirenje krvi. Zašto tromboza kad je thrombosa, začepljenje krvnih sudova uslijed usirenja krvi. Anticoagulans: sredstvo protiv zgrušavanja krvi.

DILATACIONA NAPRAVA

Da vidimo što je. Kaže da se »tehnički ta svrha postizava na više načina«. E upravo to bi nas interesiralo. A šta je sa dilatacijom vode, struje, gvožđa, pupile?

DILATATOR PUPILE, v. Oko

Može da ide pod Dilatacijom kao detalj, jer medicinskih dilatatora ima čitav niz u kirurgiji.

DILATACIJA znači ekscenziju u političko-osvajalačkom smislu. U kemiji, galvanska dilatacija tekućine ili tvrdih predmeta. Dilatator kao instrumenat da se ilustrira. Nije mi jasno, da li je ova vrsta teksta već bila na medicinskoj redakciji.

DILETANT

Diletant je čovjek, koji iz zanosa ili simpatije njeguje neku vještinu bez dovoljne tehničke spreme. Amateur nije diletant. Diletantsko kazalište kao posebna jedinica da se briše.

DILIŽANSA

Od lat. *diligentia*. Marljivost. Zvala se *carosse de diligence*, znači brza kočija, za prevoz putnika i robe, dok još nije bilo željeznice. U prvim danima željeznice, i neki željeznički vagoni I razreda zvali su se diližansa. Diližansa je imala tri odjela (kupea), kočijaš je sjedio na visokom boku, a na krovu nalazio se prtljag. Ilustrirati.

DILL, Ludwig

Pilotyjev đak, savršeno nevažan slikar. Može se mirne duše brisati.

DILUVIJ

Ovaj geološki period sa rasponom od milijun godina treba da se obradi ponovno minucioznije, u svakom slučaju jasnije, sa nekoliko aspekata. Dati čitavu panoramu diluvija sa tabelom fosilnih ostataka sve do čovjeka. Dati preglednu orijentacionu kartu sa diluvijalnim centrima ljudskih naselja po čitavoj planeti.

DIM

Koliko je meni poznato, dim nije samo pravna pojava.

DIMENZIJA

Tko daje imprimatur na Majićeve članke? Imam trajnu impresiju, da ih treba predati kontroli.

DIMETILANILIN

Bezbojno ulje karakteristična mirisa! Kakav je to miris koji je karakterističan!

DIMETILGLIOKSIM

Molimo da se utvrdi da li se piše dimetilglioksim ili dimetilglioksin? Jer tako kako je ovdje otkucano, tako će biti i štampano. Isto tako diacetildioksim? Kaže: reagens za nikalj?

DIMETILSULFAT

Kaže: Pare su joj vrlo otrovne. Znači, dimetilsulfatu su pare vrlo otrovne, ali ostaje joj kao problem. Osim toga kad je nešto otrovno, onda je otrovno, veoma, vrlo ili malo otrovno nije nikakva mjera, a pogotovo ne naučna.

DIMINI I SESKLO

Kao što je redigirano. Zemljani idoli i posude (s bojadisanim ili inkrustiranim ornamentima) podudaraju se sa predmetima mnogih naših nalazišta iz istoga vremena (Grabčeva spilja na Hvaru).

DIMINUCIJA

Diminucija, kao što se to stereotipno ponavlja u ovim jalovim napomenama, nije, nažalost, samo muzičko-tehnički termin. To je smanjivanje obujma, količine i kakvoće bilo čega: obroka, tona, postupka, plate, užitaka ili kazne. Brzine, dohodaka, topline, oborina, zdravlja, simpatija, snage, poleta, inspiracije, vjere, zanosa, mržnje, pameti, svježine, razmaka vremenskog i prostornog. Diminucija u arhitekturi: smanjivanje dimenzija, omjera, dekorativnih i monumentalnih elemenata i t.d. U retorici: nabujalosti slika, u stilu figurativnosti, u tehnici u izumima i na kraju i u muzici. Diminucija jedne note na manji valeur. U franc. muzici to su varijacije jedne teme. Kako se prikazuje grafički »alla breve«!

DIMITRIJEVIĆ, Mile

Svega pet redaka. DIMITRIJEVIĆ, Miša, svega tri i pol reda. Po živoj tradiciji, koja danas još uvijek traje u sjeni zagrebačkog teatra kao usmena predaja. Miša Dimitrijević bio je glumac najvećeg raspona. Po priznanju mnogih on spada zapravo u rodonačelnike našeg scenskog realizma. U prelomu s romantičnim patosom staromodnog teatra osamdesetih godina, koji se njegovao kod nas na koturnima deklamacije sve do prelaza stoljeća. Među starijim pokoljenjima našeg teatra govorilo se da je Miša Dimitrijević sa svojom ženom jedan od pionira neposredne glume, u okviru koje dolazi do izražaja jednostavna ljudska riječ, izgovorena neposredno i iskreno, nošena jedinom inspiracijom a ta je intenzitet i snaga osjećaja. Ako ta dva imena doista predstavljaju neke datume u historiji našeg scenskog izraza, onda ih treba ispitati i fiksirati, a nikako ih zaobići sa 3–4 retka, kad smo tolikim scenskim šeptrljama dali čitave stranice. To neka se vodi u evidenciji i za J. E.

DIMITROV, Asen

Da se provjeri šta je s njim. Sve ove Bugare, koji se stavljaju u suvremenu bugarsku umjetnost ili muziku poslati Roksi, neka ih ona provjeri preko Bugarske ambasade u Beogradu i t.d.

DIMITROV, Georgi

Da se ne zaboravi slika. Imam impresiju, da bi o pojavi Georgi Dimitrova u okviru Leipziškog procesa trebalo na ovome mjestu reći sve što ima da se kaže. Neka se uglavnom parafrazira Ruska enciklopedija. Da se našao na čelu odbrane velikoga djela radničke klase i međunarodnoga mira, i da se tu potpuno osamljen opro krvnicima, koji su se već tada spremali na drugi imperijalistički rat. Strašću i iskustvom proleterskoga revolucionera, on je u svojoj odbrani raskrinkao imperijalistički i reakcionarni karakter njemačkoga fašizma. Leipziška tribuna poslužila je Dimitrovu kao govornica i on je iz Leipziške sudnice govorio proleterima čitavoga svijeta.

DIMITROVGRAD

Podaci stanovništva iz god. 1948. To su sitnice, koje nam se cijede kod naše enciklopedijske dijaloge kao kristaloidi kroz membrane naše pažnje. Citiram: »Dimitrovgrad pripao je Jugoslaviji poslije I. svjetskog rata, u II. svjetskom ratu Bugarskoj, nakon Oslobođenja ponovno Jugoslaviji.« Potpisana Barić Ivančica. Da smo tako otšampali, dobro bi se bili proveli kod Makedonaca i kod Srbijanaca. Da mi se javi tko je autor. Kako može netko u okviru našega Zavoda napisati da je Dimitrovgrad u II svjetskom ratu pripao Bugarskoj, nakon Oslobođenja ponovo Jugoslaviji. Gdje živi takva duša? JOŠ JEDNA PRINCIPIJELNA NAPOMENA U VEZI S TIM. Dogovoreno je da poslije rimskih cifara u verzalima ne ćemo stavljati interpunkcije, t.j. tačke. Tako se i dešava u posljednje vrijeme da

Malinarova komisija, da ne bi trebala da se pokori tome da ukine tačku poslije rimskog verzala, u ciframa transkribira prvi svjetski rat slovima. U ovom tekstu o Dimitrovgradu, taj slovima transkribirani I i II svjetski rat ponovno je vraćen u rimske cifre s tačkom i sad ne znam tko tu sabotira?

DIMNJAČAR

Čitiram: »Koncesionirani obrtnik, koji u određenom području (osim u slučaju požara kad pomaže i u drugim područjima) vrši dimnjačarski obrt. Čisti dimnjake i sve objekte u kući, koji su u vezi s dimnjakom. Dimnjačar je moralno i materijalno odgovoran za očuvanje svog područja od vatre«. Dovoljno je da se kaže o dimnjačaru što radi. On nije obrtnik ni koncesioniran, jer ako je kalfa on nije koncesionirani obrtnik, a ipak je dimnjačar. Ono sve što govori o privatnoj koncesiji dimnjačarskoj, koja da »prelazi po zakonu, nakon smrti obrtnika na njegovu ženu i maloljetnu djecu«, čisti je besmisao za Enciklopediju. U FNRJ valjda postoji i neka dimnjačarska zadruga. Obrt je zanat a obrtnik je zanatlija. Bilo bi bolje da je pisac rekao kako to dimnjačar čisti dimnjake i čime? Iz ovog našeg enciklopedijskog odžaka slabo se dimi, bogami. Sasvim je zabrtvljen. Trebalo bi ga okefati đavolskim četkama.

DIN

Pa pogledajte, braćo moja, već jedamput taj Akademijin rječnik. Citirajte barem jedan stih iz ove naše uboge narodne pjesmarice.

DINA, v. Sipina

Rečeno je da ostajemo kod etimoloških termina, i da su nam fonetske transkripcije trajna opasnost da dođe do zbrke. Čita netko u Enciklopediji najprije Dina, a poslije toga odmah Din i pomislit će da je Dina, koja se upućuje ovdje na sipinu neka vrsta »dina i imena«! Nije dina nego DUNE ili DÜNNE, objasni je ovdje, nacrtaj je, ilustriraj je, i definiraj je, i nemoj je osipati na daleke sipine, kada dünnu i onako nitko ne zove sipinom.

DINAMIČKI ZNAKOVI

Tko ih je tako prozvao. Kakva je to konvencija, na kome jeziku. Navedi primjere.

DINAMIKA

U mehanici, u geologiji, u društvenim odnosima. Da se ne zaboravi dinamizam.

DINAMIZAM

Počinjemo s Leibnizom, a bilo bi instruktivnije sa Heraklitom. Od Aristotela preko skolastike, razvoj dinamizma do Leibniza, dug je i naporan. Dinamizam u suvremenim nuklearnim hipotezama danas. Kakav je to »metafizički nazor« u koji se dinamizam »katkada promeće«?

DINAMO

Sportsko društvo u Zagrebu, osnovano 1945. Bavi se fudbalom i atletikom. Daje igrače za državnu reprezentaciju u međunarodnim susretima. 1947–48, 1953–54 prvak države. A na kraju ja bih ga brisao. Ne znam šta da radimo sa tim klubovima. Bio sam na početku naših diskusija stavio konkretan prijedlog da se svi skupno prikažu pod zajedničkim terminom. Klubovi ili sportske ustanove itd.

DINAMOMETAR

Ilustrirati. »Sprava za mjerenje sile«. Čije? Čovjeka, životinje, motora, stroja i t.d. U medicini kod mjerenja muskularnog kontraktiviteta. U fizici, kod željeznica i t.d.

Da se ne zaborave svi nastavci na dinamo, kao na pr.: –genije, –graf, –logija, –logika, –magnetski, –metamorfizam, –phore, –skop i t.d.

DINAR, valutna jedinica

Da se prekontroliše i obradi. Ima li smisla urbi et orbi objaviti u Enciklopediji da smo 27. XII. 1951 devalvirali Dinar.

DINARIDI

S obzirom na dinaroidne i na sve ideološke derivate tog nevjerojatno zbrkanog pojma kod nas, da se razradi dinarski sistem, sa dinarskim tipom, da se sve koncentriše na jednome mjestu, pa kad dobijemo pregledan uvid na tu materiju, da onda vidimo.

DINAST (Dynast), jedna vrsta Skarabeja u Južnoj Americi. Nemamo dinastije od grč. *dynasteis*, sila, moć, vlast, redosljed vladara iste obiteljske loze.

DINASTIJA

Bila je već predmetom napomene. Drugi put pod perom glavnog urednika. Od svih mogućih dinastija na ovoj planeti, nama pada na pamet jedino Habsburg. Ili kod industrije Krupp.

DING AN SICH

Razradio bih je kao temu à trevers les siècles. Neka se pozabavi time Krstić u dogovoru sa mnom.

DINGLER, Hugo

Opet jedan njemački filosof. Ne znam šta da radimo s njim? Sve su to imena, koja bi kao jedinice mogle mirne duše otpasti. Trebalo bi ih prikazati po grupama i po strujama. Svi zajedno drugorazredne i trećerazredne pojave. Epigoni, prepisivači i eklektici. Takva imena ne mogu ostati u redakciji. To treba da uzme netko u ruke, tko se razumije u problematiku.

DINGO

Pretpostavlja se da je importiran u Novu Holandiju, dakle na Malajski poluotok. Neda se pripitomiti. Izumire. Istrebljen jer nanosi veliku štetu stablima i domaćinstvima.

DINTROKREZOL

»Sredstvo protiv štetočina«. Kakvih? Zvjerokradica?

DINOSAURIJA

Jadni mali dinosaurići, nemaju sreće sa svojim apologetima, po svoj prilici zato, kao što kaže autor, »jer im je mozak bio slabo razvijen«. Sve je veselo: potječu (vjerojatno) od puzećih po drveću lažnih krokodila, kad su ovi sišli na zemlju. Prvi su hodali na dvije noge. Ponovnim prelazom na hod sa četiri noge pojavljuju se biljožderi. A druga grana biljoždera t.j. njihove ishodne forme su hodali na dvije noge. Kasniji predstavnici te grane ponovno prelaze na hod sa četiri noge. Naglo rasprostiranje dinosaura bilo je uvjetovano prednostima u borbi za opstanak, uslijed važnih izmjena unutarnje organizacije. (Srce sa četiri klijetke i t.d.). Pošto su tako potekli od puzećih po drveću lažnih krokodila, kad su ovi sišli na zemlju i

pošto su tako dugo i dugo hodali na dvije noge i ponovno prelazili na hod sa četiri noge, pa opet kao ishodne forme hodali na dvije noge, čovjek osjeća potrebu da pomiluje ove lažne krokodile od ljubavi za guštere i od groze nad ovakvim suradnicima Enciklopedije. Koji je pisac ove pisanije? Treba ga momentano defenestrirati, što znači baciti kroz prozor. Šta mu znači, da su važne izmjene unutarnje organizacije uvjetovane prednostima u borbi za opstanak i t.d. i t.d. Neka netko obradi članak u redakciji, ali ne ovaj.

DINOTHERIUM

Nije on golem nego su proboscidi golemi. Dakle je on predstavnik golemih proboscida, a ne golemi predstavnik proboscida. Pošto je bio veći od današnjih slonova imao je i velike sjekutiće. To su kljove. Što već može da grize tim sjekutićima to nesretno biće, kome već i ime dinotherium rađa strahom i trepetom. Kaže, miocen Indije i Evrope. Treba da se kaže: u miocenu i pliocenu između Indije i Evrope. Gdje su to kod nas nađeni fosilni ostaci dinotheriuma: kaže: na više mjesta. Koja su to mjesta? Zato štampamo enciklopediju, da utvrdimo gdje je što.

DIODOR iz AGIRIONA

»Njegova historijska biblioteka (od 40 knjiga) sačuvane I–V, XVI–XX, a izvodi vizantijskih pisaca iz ostalih) je kompilacija izrađena analistički i daje sinhronistički pregled istorije istočnih naroda i t.d.« Red 5, 6, 7.

Ništa ne razumijem. Njegova historijska biblioteka, a izvodi vizantijskih pisaca iz ostalih, to je kompilacija izrađena analistički!

Red 8. »Nije razumio političke borbe«... Tko? Diodor. Zašto? Jer je vjerovao da se uspjesi postižu »intervencijom bogova«. Nije bio materijalista dijalektik. Siromah. Ovako se ne može pisati. Reducirati, prestilizovati. Osmisliti.

DIOGEN

Kao što je redigirano: »Kad mu je Aleksandar Veliki ponudio da će mu pokloniti sve što želi, zamolio je kralja da se skloni sa sunca, jer ga svojom sjenkom smeta kod sunčanja. (Upozorenje: Navedite nekoliko ikonografskih motiva. Postoji u J.A. jedna tapisserija ili gobelin iz posjeda Zrinskih i Frankopana s istim motivom. Ilustrirajte).

DIOGEN Laertije

Što znači, »da njegovo djelo nije napisano kritički«? Potpuno suvišno da se to kaže.

DIOKLECIJANOVA PALAČA

29 redaka, od kojih je već prima vista 6 redaka brisano, suviše kratak pregled! Da se napiše jasnije, stvarnije, preciznije, u jednu riječ bolje. Da se ilustrira.

DION

Sirakuški tiranin. Da se reducira, kao što je redigirano: Pobunivši se protiv Dionisija, Sirakužani su Diona izabrali za stratega. Zbog aristokratskog ustava, što ga je htio zavesti u duhu Platonovih ideja i zbog teškog finansijskog stanja, pao je žrtvom zavjere. Da vidimo kakvo je to teško finansijsko stanje bilo u Sirakuzi. Sve je to nekonkretno.

DIONICA

U muzici. Generalna napomena. Nismo pozvani da određujemo muzičku terminologiju, premda smo uvjereni da se riječ dionica ne će nikada primiti na čitavom jezičnom području.

Dionica ne će poživjeti životom jedne žive riječi, prije svega zato, jer se podudara sa već više-manje uobičajenim nazivom »dionice« kao akcije kod akcionarskih društava, koja isto tako ne može da prodre preko Save i Dunava.

Kad se već objašnjava takav pojam u Enciklopediji neka se u eksplikativne svrhe navede taj naziv, koji naši suradnici zovu dionicom na raznim jezicima, koji su muzikološki izdiferenciraniji od naših.

DIONIČKO DRUŠTVO

Na reviziju ekonomistima. Svi ovi naši ekonomiste kao da gledaju život sa balkona nekakve imaginarne platonske ekonomike, koja veoma često s našom vlastitom problematikom, nema baš nikakve veze. Bilo bi mudro, da neki od naših ekonomista progovori i o stanju kod nas, u FNRJ, i o našim pogledima na te probleme dionica i dioničarskih društava.

DIONISIJE Exiguns

Već je neko stavio olovkom fatalnu interpelaciju da li Dionisije ili Dionizije. Da li Taschalis ili Paschalis.

DIONISIJE iz HALKIRNASA

2, 3, se briše. 10–12 isto tako. Da se vidi pišemo li južnim govorom ili istočnim?

DIONIZIJSKA ERA, v. Era

Potpuno suvišno. Ili da se obradi pod Dionizije sa svim potrebnim ramifikacijama, ili na ovome mjestu! Zašto da se upućuje na Eru?

DIOPSID

Svi ovi i slični tekstovi pisani su površno, aljkavo, nemarno. Ovako ipak ne može: »Bijel do siv, a kad je dio magnezija zamijenjen željezom, zelenkast«!!! Tko? – Diopsid, dakako. Šta mu to znači?

DIOPTER

Daje se etimon grč. dia-kroz, opter-uhoda, a zapravo od optesthai – gledati. Diopter u geometriji, u optici. Ovako ne može. Da se ne zaboravi dioptrija. Diorama.

DIOPTRIJA

Leće, žarišne daljine i t.d. Sasvim je sigurno da srbijanski optičari to zovu drugim terminima. Kad bi se stvar mogla prikazati grafički, bila bi mnogo poučnija.

DIOPTRIJA

Što znači »jedinica za jakost leće«? Prije svega leću zovu Srbi sočivom. Ne mogu dovoljno naglasiti, koliko je ovo postojano i ustrajno zaobilazanje srbizama rabota uporna i po naš posao svakako negativna. Osim toga ovaj i svi slični tekstovi vrve od tehnološkog javašluka, pretvarajući se veoma često u obično šlendrijansko drljanje. Jedinica za jakost leće ne govori ništa. Jedinica može da bude samo jedinica nečega, t.j. mjere, kojom se mjeri snaga sočiva ili nečeg što se nekako zove, a o čemu ja nemam pojma, ali pouzdano znam da je ovo besmisao. Mi ćemo se na ovome mjestu konačno ubiti, razdirući se čitanjem ovakvih tekstova i pišući poslanice o takvim tekstovima, za koje s pravom predpostavljamo da ih je potpisao stručni suradnik, koji je za taj svoj posao podigao odgovarajući honorar. Taj sistem

procjenjivanja i signiranja naših rukopisa mora se reorganizovati in capite. Ovaj način nema nikakvog smisla. Predstavlja čisti gubitak vremena.

Ne može se objasniti dioptrijska, a da nije objašnjen Diopter. Diopter je naprava na svim instrumentima, kojima se mjere daljine i koji se pomoću dioptera usmjeruju u jednom određenom pravcu, u smjeru jedne određene tačke s pomoću vizirne linije. Ne znam kakvi su to sve tehnički termini, ali se sjećam još iz svog tehnološkog studija da se na artiljerijskim daljinomjerima razlikuju okularni i objektni diopteri. Tek pošto smo objasnili što je diopter, objasniti ćemo i dioptriju kao mjeru za žarišnu snagu jedne leće. Jedna dioptrijska snaga leće, kojoj je žarišna udaljenost jedan metar. Što je žarišna snaga leće veća, t.j. što je veći broj dioptrijskih u istom onom razmjeru je žarište razmak leće manji, i t.d. i t.d. Ovo nije nikakva redakcija nego prosto diletantsko traženje više izlaza, nego izraza iz ove zavrslame.

Nije naš posao na ovome mjestu da odredimo kako se bilježi dioptrijska u okulistici, jer je to posao stručnih urednika da srede te tekstove. Velik procent naših čitača ima svakog dana posla sa dioptrijama i oni će listati našom Enciklopedijom da nešto doznaju o tom rebusu, a na nama je da im to i objasnimo.

DIORIT

Geološka enigmatika: Kiseli plagioklas, oligoklas, endezin, emfibol, diorit i granodiorit. U redu!

DIOTIMA

Budemo li donijeli sve Platonove figure i sve likove antičke poezije, beletristike, epike, lirike, dramatičke, onda treba da produžimo taj posao kroz vjekove, a onda ćemo se izgubiti u popisu imena jednog literarnog leksikona. Ni takav leksikon ne bi mogao donijeti popis svih opjevanih i opisanih lica u literaturi. Ima ih sigurno milijun i više.

DIPPEL, Johann Konrad

Koji su to »krivovjermi nazori«? Nas kao autentične krivovjerce zanimaju upravo takvi detalji. Predčasnik prosvjetitelja, Dippel posvađao se kao medikus i ideolog u Amsterdamu, u Danskoj, u Švedskoj, i ničim se drugim nije ni bavio, nego je trajno kvario svoju karijeru i kidao veze. Pisao je pod pseudonimom Christianus Democritus. Nismo mu oertali profila. Dippelovo ulje vrijedilo je jedno vrijeme kao panaceja, neka vrsta Fellerovog Elsafluida onoga vremena. Čemu uputnica v. Dippelovo ulje, kad je logično da dolazi u okviru samog prikaza o Dippelu.

DIPSOMANIJA

Što znači: »pijaničko ludilo«? Dipsomanija nije pijanstvo, to je bolest. Sve bi se to moglo reći mnogo jednostavnije i mnogo logičnije.

DIRCKINCK-HOLMFELD, Konstantin

Kaže: Služio je u Lauenburgu. Što znači to? Pisao je u časopisima. Što je pisao? »Objavljivao brošure o tome«. O čemu je objavljivao brošure? O tome da je pisao u časopisima. I šta se onda dogodilo s njim? »Došavši u sukob s javnim mnijenjem, morao je da napusti Dansku (1861)«. S kakvim javnim mnijenjem je došao u sukob? Na temelju čega? Bio je baron, frajher von Dirckinck, bio je pangerman, izbatinali su ga Danci i pred batinama podvukao je rep i kidnuo kući. Iz svih tih razloga, mislim da je potpuno suvišno da uđe u Enciklopediju. Prema tome se briše.

DIRECTOIRE

Napisana je u napomeni o directoireu čitava historija directoirea kao panorama. Telegrafskim stilom ali jasno. To je posebna jedinica koliko se sjećam. Politička eksplikacija ne treba da se miješa sa stilom directoire. Stil directoire ilustrirati. Directoire rađa se na prelazu između stila Louisa XVI u empire, u trenutku Bonapartove egipatske vojne. Odatle egipatski motivi: paoma, crnačkih robova i ropkinja, sfinga, mumija i t.d. Javlja se mahagonij i skupocjena politura sa bogatim metalnim okovima i ornamentikom: akantusi, cvijeće i t.d. Stil je grub, čoškast, strog i neudoban. Dostojanstven, puritanski, s okomitim naslonima, oštro rezani obrisi sa bogatom azijskom ornamentikom, pantera, ptica, orlova i ždralova. Sve je to već rečeno.

DIREKTAN

Voz, vlak. Direktan voz je onaj, koji povezuje dvije stanice bez prelaženja u drugi voz. Voz ulazi direktno u stanicu kad ulazi izravno. Direktni porezi, direktno nasljeđe. Direktno u muzici, u filozofiji, u fizici.

DIREKTORIJ (Treba staviti i francuski naziv Le Directoire)

U nekoliko redaka bezuslovno je potrebno da se prikaže historija Direktorija u glavnim potezima. Vodeći politiku antirojalističku s jedne, i antijakobinsku s druge strane, Direktorij skidao je glave lijevo i desno, da bi se našao u borbi sa Babeufom o kome ELZ I govori dosta iscrpno. U ratu s Austrijom Bonaparte kao generalisimus Direktorija svršavao lombardijsku kampanju s mirom u Campo Formiu 17. X. 1797, tako da Republika dobija Holandiju i izbija na Rajnu. Kako za vrijeme posljednjih godina direktorija svi izvori pokazuju konstantan porast rojalizma i sve penetrantnijeg skretanja u desno, uslijed bankrota i neuspjele egipatske vojne, Direktorij se našao pred savezom austro-tursko-rusko-engleskim i izgubio čitavu Italiju. U tome historijskom trenutku obara ga Bonaparte.

DIREKTRISA

Nisam stručnjak, ali da je direktrisa provodnica, krivulja vodilja, da ona »jest krivulja uzduž koje klizi generatrisa (izvodnica), koja izvodi plohu«, to mislim da ne može proći. Takve direktrise nema na svijetu, koja bi me uvjerala da je taj tekst dobar.

Direktrisa je žena, koja vrši ulogu direktora, a direktor je čovjek koji protivu svog boljeg uvjerenja upravlja takvom kulturnom ustanovom kao što je naš Leksikografski zavod, u kome se pišu takvi tekstovi, kao ovaj o direktrisi. Direktrisa ili direktor upravljaju trgovačkim poduzećima, teatrima, a kako oni uzduž krivulja klize i kako izvode plohe to je njihova stvar.

Ne znam da li je direktrisa terminus tehnikus, ali ako jeste, trebalo bi ga objasniti.

DIRIGENT

Dvanaest dirigenata Nijemaca i jedan Toscanini. Neka se navedu i naši dirigenti, a po mogućnosti i oni drugih evropskih muzika.

DIRIGIRATI

Čujmo: »Zapovijedati, naročito zborom pjevača.« Ali ovo je svakako bolje: »Dirigirana privreda, državna privreda, kojom se rukovodi iz nekog centra (osobito političkog).« Odštampati to i na licu mjesta umrijeti. Jezivo u desetoj godini dirigirane socijalističke privrede, u jednoj enciklopediji, koja se dirigira »iz nekog centra (osobito političkog)«.

DIRKA, v. Tangenta

Ova riječ zvuči potpuno frivolno. Ja bih je brisao kao posebnu jedinicu, bez uputnice na tangentu. Ako taj tehnički termin doista postoji, može se spomenuti pod tangentom.

DIRT-TRACK

Svi naši športski tekstovi, jezivi su bez izuzetka. Citiram: »Da se održi brzina, na zavojima se kliže stražnjim kotačem«. !!! Pitam se, u koju svrhu djeluje i čemu postoji naša jezična redakcija.

DISEUSE

Zašto ne i DISEUR? Zar je Diseur manje važan od Diseusa? Kad već Diseur onda svakako prije Diseusa, jer je takav alfabetski red. Dakle ovako DISEUR-USE. Čovjek ili žena, koji vješto recituju. Dobri deklamatori. Ali isto tako ljudi, koji svojim finim i odnjegovanim načinom pričanja prelaze granicu istine ili iskrenosti.

DISKANT

»Naziv za gornju dionicu«, i t.d. Bez obzira na gornju ili donju dionicu, ovaj je tekst potpuno hermetičan. Što znači da diskant znači kod registara na orguljama da oni (t.j. registri na orguljama) obuhvaćaju samo gornju polovicu klavijature i t.d. i t.d.

DISKERATOZA

DYS se objašnjava po grčko-hrvatskom rječniku staroga Senca kao »nešto neprijatno« a kod dishidroze kao »nešto neispravno«. Istina je, da je grčki »dys« prefiks sa peiorativnim prizvukom, koji nosi u sebi (više između redaka) sve elemente poteškoća, briga, nesreće, negacija, neprilika i neugodnosti i da se veže u takvom smislu u kovanice, koje predstavljaju disharmoniju i razdiranje, upravo negaciju samoga pojma. Međutim, objašnjavati ga kao nešto neprijatno ili nešto neispravno nije jedno te isto i jedva da bi se moglo podnijeti kao egzaktno tumačenje.

DISKRIMINACIJA

27 redaka, suviše. Svesti maksimalno na 15.

Od lat. *discrimen*, *inis*. Pojam i riječ je engleska, obraditi je po engleskim izvorima.

Da se ne zaboravi diskriminanta. Kvadratične jednadžbe. Algebra.

DISKURZIVNO

Od lat. *discurrere*, disperzija, rasipanje. Hoćemo li ostati samo kod misaone operacije?

DISKUSIJA

Od lat. *discutere*. Naučna, historijska, lična, umjetnička, estetska, matematska. Diskusijom se objašnjavaju pojmovi i ispituju neke pojave, prilike, svojstva i odnosi. Diskutabilno je nešto o čemu se može diskutirati.

DISKVALIFIKACIJA

Kaže naš športski genije: »Zabrana rada u kojoj grani sporta ili u sportu uopće.« To nije istina. To je isključenje konja, konjanika, igrača loptom ili plivača iz trke. Ali ne radi se samo o utakmicama, nego o diskvalifikaciji, koja znači proglašenje nedostojnosti jednog člana društva, ustanove, poziva i t.d. i t.d. Može se čovjek diskvalifikovati ako se je u

vršenju svojih dužnosti pokazao nesposobnim, isto tako kao i u ispunjavanju svojih društvenih ili moralnih obaveza, kada je očito zatajio.

DISLOKACIJA

Razmještaj, odvajanje dijelova od cjeline. Upotrebljava se i kao sinonim na rasulo s obzirom na raspadanje jedne političke cjeline na pokrajine. Dislokacija četa, razdioba većih grupnih sastava ili jedinica u garnizone. Dislokacija je isto tako i naziv za veoma naporne akrobatske vježbe, za one akrobate, koji se zovu ljudi-zmije ili ljudi od gumije.

DISNEY, Walt

Ne može ovako. Preraditi. Bavi se čovjek u posljednje vrijeme dokumentarnim filmovima, koji u historiji kinematografije isto tako predstavljaju datum.

DISPANZER

»Zdravstvena ustanova za besplatno liječenje«. »Najprije« i »kasnije« i t.d. Da se prestilizuje.

DISPARATNO

Nepravno. U logici mi dispartno distingviramo, svodeći ga na pojam indiferentnosti. U praksi, međutim, dispartno je u mnogim slučajevima nešto što toliko odudara, te nije svejedno kako, jer se to odudaranje objavljuje kao nelagodno, kao senzacija u svakom slučaju neugodno, više od toga, često do stepena nepodnošljivosti, tako da prelazi u otpor i izaziva šok.

DISPOZICIJA

Od lat. *disponere*, razvrstati, raspoređivati, razmještati po izvjesnom redu i načinu, raspolagati ljude, čete, pokućstvo, novac, prilike i vrijeme i t.d. Dispozicija kao aranžman. Kao način kako je neka stvar ili odnos raspoređen. Na pr. stan, stanje, tekst, umjetničko djelo, arhitektonski plan i t.d. Dispozicija je osim toga i duševno raspoloženje, njemački Stimmung, osjećajno raspoloženje pojedinca, uslovljeno osjetljivošću njegovih organa. Stimmung, riječ veoma širokog raspona u svome značenju, koju je Vodnik pohrvatio kao »ugodač«, i koja se njeguje u okviru naših stilskih napora bez ikakvog konkretnog razloga, taj dakle Stimmung ili dispozicija objavljuju se na razne načine: u afektivnim brzim promjenama raspoloženja uslovljenim zdravljem ili radnom sposobnošću i t.d., povišenim ili sniženim stanjem temperamenta i t.d. i t.d. Sve to ide pod dispoziciju, koju je Krstić relativno dobro definirao.

Trebalo bi objasniti međutim, što znači biti na dispoziciji. U građanskim parlamentarnim vladama to je položaj ministra bez portefeuillea, ministra koji nema rasporeda, ali učestvuje u ministarskom savjetu kao ravnopravni član kabineta.

Isto tako dispozicija u strategiji, u taktici, u rasporedima flote i t.d.

DISPOZICIONI FOND

Od lat. *dispositio*. Način raspodjele ili naređenje. Raspodjela stana, kuće, zgrade, spomenika, oporuke. Dispozicija je raspoloženje. Biti na dispoziciju, biti nekome na usluzi. Ministar razriješen dužnosti u okviru jednog kabineta. Dispozicioni fond u poduzeću da se obradi u smislu naših pozitivnih propisa.

DISTANCA

Moramo ostati kod sistema definicije. To je na početku uglavljeno kao princip.

Razmak, koji razdvaja dvije tačke u prostoru; dva događaja u vremenu ili u ljudskim odnosima kao udaljivanje. Primjeri: distanca između Zagreba i Beograda, ili distanca između pada Zadra pod Dandolom do pada Jajca. Distanca, kao razmak prostorni za dobar pregled perspektivni na neku zgradu ili na neki historijski period. Za umjetničku sintezu, distanca koja je potrebna da bi se sagledala cjelina.

Distanca u astronomiji.

Kako se mjere distance na terenu?

Distancirati ili distancirati se. Odmicati na trkama; preticati u poslu, u kretanju, u marljivom vršenju dužnosti, u raznim vještinama. Distancirati se, odvajati se od svoje okoline po podrijetlu, po predrasudama, po vrijednosti.

DISTINKCIJA

Od lat. *distinguere*, označiti, markirati, odvojiti, razlikovati, karakterizirati: pojave, vrste, predmete, stanje. Kao particip pasivan, francuski *distingué* od francuskog glagola *distinguer*, nešto što je odvojeno, uzvišeno, što se razlikuje po svojstvu, po sposobnostima, po društvenim relacijama, po odgoju ili po vještinama. Distingviraju se pojedine osobe, pokreti, principi, uvjerenja i t.d.

DIURETIN

»Upotrebljava se kao diuretik«. U ovoj pustinji duha već je neko lirski rezignirano zapisao (olovkom) što to zapravo znači.

DIVERGENTNA EVOLUCIJA

Darwinovog imena ova se Enciklopedija kloni kao davo tamjana. Razradite ovu osnovnu tezu po Darwinu. Ne zaboravite i algebarsku divergenciju.

DIVERTIMENTO

Uklonite ove dionice! Vežite se divertissementom!

DIVERZIJA NA MORU

Od lat. *divertere*. Hoćemo li diversia ili diverzia? Da se ne zaboravi *diversitas*: raznolikost i jedinstvo u historiji filozofije od Eleata i t.d. Diverzant i diverzantske akcije.

DIVIDE ET IMPERA

Ili: *Divide ut regnes*, politička parola rimskoga Senata, koju je razradio Machiavelli kao jedinu formulu za način nasilnoga vladanja. Ovaj Machiavellijev princip primjenjivan je u političkoj praksi kroz vjekove. I t.d. i t.d.

DIVINACIJA

Vještina ili dar predskazivanja, vidovitost, proročanske slutnje. Suci u Rimu, u okviru kriminalnih procesa, odabirali su jednoga tužioca između mnogobrojnih kandidata, ne određujući ga po pravilu nego po divinaciji.

Divinacija je razmatranje i odgonetavanje budućnosti, a predstavlja neku vrstu mistične spoznaje božanske providnosti. Stoici su razlikovali vještačku divinaciju od neposredne, kad se duša ljudska stavlja u neposredan dodir s božanskim slutnjama, bez pomoći i posredstva znamenja. Spoljni znaci, objavljujani čovječanstvu po bogovima, pretvorili su se s

vremenom u organizovano praznovjerje, koje se postepeno i sve više širilo. U trajnom nemiru, odgonetavajući tajanstveni let ili pjesmu ptica (već prema vrstama i udaru krila), po riječima, koje slučajno dopiru do uha ljudskog, po crijevima rasparanih životinjskih utroba, po vatri, po vodi, po zvijezdama, po ljudskim snima, po prikazivanju pokojnika, gomile ljudske trajno su se obmanjivale divinacijama, uvjerenе da se tako stavlјaju u dodir s vrhunarnim silama. Cicero je dao kritiku divinacije – 44 god. pr. naše ere – u dvije knjige dijaloga, gdje se oborio na ta priglupa praznovjerja svake vrste.

DIVIZIJA

Da li je ovaj tekst imprimiran po vojnoj redakciji? Opet jedamput nema uvoda o enciklopedijskom objašnjenju ovoga pojma. Kako je divizija nastala, kada, gdje, tko ju je prvi put primijenio kao operativnu jedinicu, kako se je mijenjala kroz ratove funkcionalno i organizaciono? Kako se javlja kao borbena jedinica u baroknim ratovima, kako dobija u periodu francuskih revolucionarnih ratova i pod Napoleonom sasvim drugo značenje? Kako se mijenja tokom XIX st., a naročito u okviru I i II svjetskog rata, u vezi s motorizacijom, sa kombinacijama raznih rodova oružja, a od Hirošime na ovamo sa primjenom atomskog oružja, avijacije, i t.d. i t.d.

DIVIZIJE U NOB

Tko provjerava podatke vojničkog karaktera? Tko ih potpisuje kao provjerene?

DIVIZMA

Žuti cvijet divizme (flos Verbasci) ja bih ostavio i ne bih ga brisao kao latinski naziv. Da li taj cvijet služi kao čaj ili se pije kao ekspektorans u čaju. T.j. je li taj čaj protiv kašlja ili se divizma stavlja u neki čaj? Koji su to tragovi eteričnog ulja? Kakve su to sluzi i kakve saponine toga – hrakala?

DIVLJAČ

Prije svega klasifikacija na visoku i nisku divljač za koju autor tvrdi da je još sačuvana iz feudalnih vremena, ta i takva klasifikacija uopće ne postoji u svijetu. Ona je štajerska ili švapska i, ako ima neke veze sa feudalnim vremenima, ona se isključivo sastoji od toga, što su naši grofovi lov lovili po švapskim revirima. Nema nikakve visoke i niske divljači, nego postoji kod Francuza velika, sitna, pernata, vodena i ptice selice, t.j. divljač koja se seli. Rečenica kao što je ova, red. 11, 12: »Lov na visoku divljač bio je pridržan feudalnoj gospodi« – nema nikakva smisla. To je još danas ton kmetskih zvjerokradica kada govore o grofu. Lov u feudalizmu i građanskom društvu bio je rezervisan za gospodu barone ili građane. Kakvim to snom spava naša jezična redakcija? Nisu »tetrijebi« nego tetrebovi. I ne »oboljeva« divljač nego obolijeva. Zašto lovostaja, kad to naši zakoni zovu zabranom lova. Po pozitivnim propisima to je zabrana lova, a ovi kurijalni staromodni izrazi i t.d. A što je s fazanima? I t.d. Preraditi potpuno, kao što je i redigirano. »Divljač su sve životinje, koje mogu biti predmetom lova«. I to je loše. I t.d.

DIVLJAKA

»Samoniklo stablo voćke«. Niti je samoniklo, niti je stablo, nego *pommum silvestre* ili *pommus silvestris*, divlje voće naročito kruška i jabuka. Crna i bijela divljaka, vrsta vinove loze (vidi Šulek)!

DIVLJI OGANJ

Varljivo, nepostojano plavkasto svjetlo, koje se javlja kod izgaranja plina...

... Da se kaže kakav je to plin ...

koji izbija iz močvarnog tla; svjetlucanje gnjilog drva. Ovo tajanstveno palucanje plamena nad mutnim vodama vezano je kod Slavena i Germana za razna poganska praznovjerja. U njemu se javljaju duše utopljenika, mrtvorodena djeca i t.d.

DIZALICE

Svakako da se ilustriraju. Ne znam da li u Pomorskoj postoji materijal? Najidealnija bi bila tabela sa svim vrstama dizalica.

DIZJUNKTIVAN SUD

Hoćemo li ostati kod fonetike?

Red 5, 6, 7. Obradio bih na konkretnim primjerima disiunctivnih zaključaka. Ne, dakle, S je ili A ili B i t.d., nego konkretno.

DJAKONIKON

Kad je riječ o crkvi istočnog obreda, da se jedamput kodificira kakva je to crkva, da li je grčka ili srpsko-pravoslavna? Alergičan problem, a svi pravoslavci srpske vjeroispovijesti reaguju na taj termin »Crkva istočnog obreda« neurastenično.

DJED

Poglavar bosanskih Bogumila. Jedan od najviših crkvenih autoriteta u bogumilskoj crkvenoj hijerarhiji. Kad se govori o Crkvi bosanskoj, zašto je zvati »t.zv«. Ne znam da li je provjereno, da se episkopi pravoslavni zovu djedovi?

DLAKE

82 reda. Da se tačno utvrdi, koliko je bilo određeno u alfabetaru. Ne tjerajte, ljudi, šegu! Ni u Medicinskoj enciklopediji ne će biti 82 reda za dlake.

DMOWSKI, Roman

Kaže: »Bio je protivnik Jevreja«. Tih jevrejskih organizacija u Poljskoj na početku stoljeća bila je sva sila. Bile su socijalističke i ortodoksne, reakcionarne i revolucionarne. Protiv kojih je bio?

DNEVNICA

Čitirao bih je po pozitivnim zakonima danas.

DNEVNIK

Hartija, na kojoj se zapisuju dnevni događaji. 1. Poslovni dnevnik, bilježi tok radova u jednom poduzeću; 2. Dnevnik rada zapisuje tok radova u ...; 3. Dnevnik brodski; 4. Dnevnik naučnih istraživanja; 5. Dnevnik toka bolesti; 6. Novine koje izlaze dnevno; 7. Knjiga u koju se bilježe kronološki sve nastale poslovne promjene, koje se mogu izraziti novčanim iznosima (knjigovodstveni dnevnik); zatim blagajnički, prodaje i t.d. i t.d. Vidi Journal i Žurnalizam.

DNJEPROGRES

82 reda dlake, a Dnjeprogress, v. Dnjeepar.

DNJESTAR

Generalna napomena. Kod svih velikih rijeka karta pregledna čitavog Podnjestarja. Orjentaciona karta.

DO UT DES

Doroghy-Chudoba tekstovi ne vrijede ništa. To je već bilo fiksirano u nekoliko napomena. Valja ih temeljito preraditi. Dajte ih na reviziju T. Smerdelu. Na pr. »Do ut des« objašnjava se ovdje frazom »milo za drago« ili »ja tebi ti meni«, što više odgovara: Hodie mihi, cras tibi, a što znači nešto posve drugo nego do ut des, i t.d.

Principijelno važno.

DOBLAR

Kako je ta hidroelektrična centrala na Soči »pripala Jugoslaviji god. 1946«? Što znači, da je »pripala i to god. 1946«?

DOBOŠ

Ako već Doboš, zašto ne doboš-torta? Nerazmjerno veći broj naših čitača zna šta je doboš-torta nego što je Doboš.

DOBRA

Sasvim tajanstvena, upravo zagonetna rijeka. Po nama izvire pod Velikom Kapelom, a po nekim drugim geografima oko Skrada. Kako utiče u Kupu kad kod Ogulina ponire u Đulin ponor. Bit će ipak da su to dvije rijeke. Imali bismo prilike da utvrdimo to u našoj Enciklopediji.

DOBRAC

Red 9, 10. Govori se o smrtnosti na »otocima Faršer«! To se citira u zagradi. Koji su to otoci? Kako se pišu? Gdje se nalaze?

DOBRAO

Šest redaka za jedan portugalski zlatnik iz XIV st., koji kola još u XVII st. u Lisabonu. Ne znam da li je ta tema tako važna, da bismo joj posvetili šest redaka.

DOBRA SREĆA

Kaže da se vadi oko 20 tona mjesečno! Kakav je to kapacitet? I koje godine?

DOBRO (ekonomsko)

Daje se definicija: »Sve što služi zadovoljenju ljudskih potreba«. Mislim, suviše široka definicija.

DOBROLJUBOV, Nikolaj, Aleksandrovič

Pogledajte šta o njemu pišu Rusi i kompilirajte. Svakako će biti bolje od ovog teksta, koji sam pokušao da popravim, ali bez uspjeha.

I, 1–4 svakako se briše. Isto tako 12, 13 briše se.

Isto tako II, 3, 4 briše se i t.d. i t.d.

DOBRONIĆ, Antun

Ta valjda ne ćemo donijeti popis djela ovoga komponiste i svih njegovih 11 opera, od kojih se nije održala na repertoireu ni jedna.

DOBSON, William

Postao je 1664 kralj. slikarom. Koje ga kralja? I zašto tek poslije smrti Van Dycka? Opet je jedan slikar slikao ponajviše portreta!!!

DOBY, Jenő

Po čemu je djelovao u našim krajevima? Kao što je redigirano. Mađarski grafičar, reže bakropise prema portretima admirala Tegetthoffa, grofa Andrassy-a i t.d. historijske kompozicije (bitka kod Zente). i t.d.

DODEKANEZ

Kao što je redigirano: Dodekanez, u Starom vijeku trgovačko i kulturno središte Grka. Kasnije pod vlašću Rimljana i Istočnog carstva (Vizantije).

Na Dodekanez su napadali Arabljani, Mlečani i Đenovljani, koji su neka ostrva držali u svojoj vlasti. Zar ne bi bilo direktnije o kojim se ostrvima radi?

Docnije se tu utvrdio viteški red Ivanovaca, koji su od Rodosa napravili svoje sjedište. Gdje se docnije tu utvrdio viteški red? Na Rodosu. Kako se Ivanovci zovu kozmpolitski? Poslije junačke odbrane 522, i t.d. Reci: Osvojili su ga Turci, i t.d.

Da se spomenu otoci Patmos, Kos, Rodos i t.d. 2531 km², 132.920 st. da se doda karta Dodekaneza i to pregledna.

DODEKANEZ

Neka Mardešić nacrtu preglednu kartu Dodekaneza.

DODEKAFONIJA

Kao što je redigirano. 20, 21 briše se. Ostaje: Dodekafonički formalizam je u ponešto modificiranoj formi i danas važan faktor u muzici.

DÖDERLEIN, Ludwig

Direktora zooloških muzeja na svijetu po svojoj prilici ima nekoliko hiljada. Ne znam po komu kriteriju ulazi takav jedan Döderlein, a drugih pet hiljada neće ući. Logičnije je prema tome da se briše.

DOES, Jacob van der

Nema nikakva smisla ovakvo pisanje: »Radio je ponajviše pejzaže«. Ponajviše.

DOGA

Ilustrirajte. Nije mi jasno: sve vrste konja, koza i ostalih životinja donosimo u grupama. Pse individualno?

DOGGER

Oznaka za srednju ili smeđu juru. Sad znamo što je. Smeđa jura oznaka za dogger. Dogger, v. jura ili jura v. dogger.

DOHNANYI, Ernő

Rođen 1877. Ne znam da li je živ? Kada je emigrirao?

DOGLED, v. dalekozor

Zašto baš dalekozor a ne dogled. Zar je dalekozor bolja riječ? Dalekozor Srbijancu ne kaže ništa, kao što ni dogled Hrvat, koji nije nikad čitao ni jedne knjige ćirilicom. To su

dileme koje nije tako jednostavno riješiti. Ja bi ostao kod durbina kao izlaznog termina, i tako bi riješio taj dualizam.

DOJENČE

Ili odojčce. Šta da radimo s njim? Ipak redak i po je premalo, za ovo enciklopedijsko biće o kojem bi trebalo reći ipak nešto više, osim da se hrani sisanjem.

DOJRANSKO JEZERO

Da se redigira, da je bogato ribom. Ako već neko hoće da govori o ribolovu na Dojranu s pomoću galebova, onda neka opiše taj originalan lov.

DOKAZ

Imali smo argumenat, ELZ I, 217. Tamo su navedene sve varijante skolastičkog argumentiranja. Ad hominem, a contrario i t.d. Sveo bih od 25 redaka na deset leksikografskog minimuma.

DOKETIZAM

Učenje gnostičke, doketističke sekte, koja je početkom III. st. propovijedala da je pojava Kristova priviđenje; da je Krist samo simbol i fantazam, koji kao čovjek nikada nije postojao. Ove doketističke teze javljaju se u mnogobrojnim sredovječnim sektama kao parafraze, kada se Crkva laicizira.

DOKETIZAM

Drugi put predmetom napomene glavnog urednika. Sekta doketa naučavala je da je zemaljska pojava Kristova fantom. Te se doketističke formule javljaju i u kasnijoj manihejskoj varijanti. O tome je riječ i u Jugoslovenskoj enc. Da ne bude razlike u tumačenju same pojave, neka se usporede oba teksta.

DOKSOLOGIJA

Nismo dosljedni. Klatimo se između fonetike i etimološkog načina pisanja. Bilo bi u smislu dogovora pravilnije, da pišemo Doxologia. Dovoljno je da se kaže: pjesma u slavu božju. Sva ova suradnikova nagvaždanja su jeziva.

DOKTOR (od lat. *docere*, podučavati)

Čovjek koji podučava druge, dakle muž učen, koji je postigao najviše činove fakulteta. U Antici: *doctor armorum*, *campidoctor*, vojni instruktor. *Doctor angelicus*, anđeoski, serafinski doktor. Rabi kod starih Hebreja. Historijski: od Bologne do Pariza. Garderoba, kostimi, privilegij, doktori i doktorati kod nas. Počasni doktor.

DOKTRINA, od lat. *docere*. U pravu protupojam juris prudenciji. Doktrina kao pojam podudara se sa sistemom ili naučnim sustavom. Filozofska, moralna, crkvena doktrina i t.d.

DOLABELA, Publije Kornelije

Planskom izgradnjom puteva preko Salone povezo je glavni grad Dalmacije s unutrašnjošću.

DOLABELLA, Tommaso

»U Poljskoj dekorira i zgrade«. Time zaista nije rečeno ništa. Kakve zgrade? Kada? Gdje? Za koga? Za čiji račun? U kakvom stilu?

DOLAC

Imamo nekoliko Dolaca po raznim gradovima kao naziv ulice: u Travniku, u Zagrebu i t.d. Šta je s njima?

DOLCI, Carlo

Citiram: »Iako je djelovao u doba baroka, držao se starijih tradicija firentinske slikarske škole.« Šta je radio Dolci? Dakako – radio je ponajviše portrete. Što je sa Giovanninom di Pietro de Dolci. Njega smo zaboravili. Ovu prokletu Carlinovu »sladunjavu maniru«, čitamo već po hiljaditi put u raznim varijantama. Mjesto da je ta manira sladunjava, bilo bi bolje da se navede, da je ostao čuven po svojoj slici »Sv. Cecilija svira orgulje«, u dresdenskoj galeriji, koja je, koliko se sjećam, predviđena za ilustraciju ovog nesretnog teksta.

DOLGORUKI

Preporuča se od vremena na vrijeme, da bi gospoda suradnici konsultirali i Rusku enciklopediju. Rečeno je bilo u nekoliko generalnih napomena, da se ovaj pojam kneževskih, aristokratskih, vlasteoskih, trgovačkih ili bilo kakvih drugih porodica iz naše Enciklopedije ukloni. Donesite sve Dolgoruke individualno, kao što su u Ruskoj enciklopediji, u koliko neko od njih ima da uđe, a u koliko ne, neka se briše.

DOLINAR, Lojze, kipar (1893–). Nakon studija u Beču i Münchenu djeluje u Ljubljani. God. 1932 prelazi u Beograd, od 1945 profesor na Akademiji likovnih umetnosti. Njegovo djelo obuhvaća portrete (Jakopič, Cankar, Rosandić), figuralnu dekorativnu skulpturu te spomenike u Beogradu (Tesla, Lamartine, Radnik), Skopju, Bitolju, Pančevu, Budvi i u Ljubljani (Napoleon, na Plečnikovom Ilirskom spomeniku i Mojsije, na fasadi Univerzitetske knjižnice). Poslije Oslobođenja izradio je velike grupe Alarm i Odmor partizana, reljefni friz za palaču CK SKJ, Spomenik strijeljanim žrtvama za okupacije u Beogradu i t.d. i t.d.

DOLLFUSS, Engelbert

Obraditi ponovno. Što znači ustanak austrijskih radnika god. 1934? Naša Enciklopedija trebala bi o tome znati nešto konkretnije.

DOLLOVO PRAVILO

Jedna od potvrda Darwinovih teza. Da li je potrebno da bude posebna jedinica. Ako belgijski paleontolog Dollo ulazi kao posebna jedinica onda je njegovo pravilo Dollo-ovo pravilo. Kako se Dollo piše nisam mogao da provjerim. Bude li ušao Dollo ostaje tekst kao što je redigiran: Istakao je nepovratnost historijskog procesa u razvoju organskih oblika. Taj princip izrazio je već Ch. Darwin: Vrsta koja je nastala, nikada se više neće pojaviti, sve kad bi se ponovili jednaki organski i anorganski uslovi za život (*Postanak vrsta* 1859). Dollo je potvrdio ovu tezu paleontološkim nalazima.

DOLOMIT

Ankerit, mijemit, sastojak mineralni i t.d.

DOMAJA

Gdje žive ovi naši ljudi? Ova domaja zove se u Srbiji okućnica, a sve zajedno spada u historiju. Red 4, 5, 6 ne znam u kakvoj vezi stoji sa pozitivnim zakonima. Mislim ni u kakvoj.

DOMANOVIĆ, Radoje

Banalno, prazno, površno, netačno. Domanović je takvo jedno ime kome i u ovoj Enciklopediji valja posvetiti nerazmjerno veću pažnju. Proširiti i preraditi iz temelja.

DOMAZET

Dovoljno je da se kaže: po seljačkom običajnom pravu u našim krajevima, domazet ulaskom u ženin dom dobija sva prava na njezinoj imovini?, nasljeđuje tastovo imanje i krsnu slavu. U svakom slučaju red 1–6 se briše. Ova dioba seljačkog običajnog prava na »naše krajeve« i »kod Srba«, zvuči tako nezgodno, kao da Srbi ne žive u našim krajevima. Ova Enciklopedija upravo je tako srpska kao što je i naša t.j. enciklopedija našijenaca, koji žive u našim krajevima.

DOMBASLE, Mathieu de, franc. agronom (1777–1843). Poznat po usavršavanju poljoprivrede i poljodjelskih mašina; osnovao u Rovilleu agrikulturnu školu, koja je postala središtem francuskog poljoprivrednog aktiviteta.

DOMENA

Dolazi pod opći pojam Domena, koji je već obrađen u okviru ovih napomena, samo kao dodatak.

DOMENA

Historijski. Sve postoji u razvoju, u historijskom prostoru, vremenu i kretanju. Termine ne treba izolovati. Termini se prikazuju u kretanju i u promjenama. Avijacija i njen razvoj otvorila je čitav krug novih domena zračnog prostora, s obzirom na pravo suvereniteta, saobraćaja, međunarodnih navigacionih konvencija i t.d. i t.d.

DOMENICHINO

Opet jedamput iako, citiram: »Iako su rađene u stilu baroka, u njima ima klasicističke skladnosti«. Čovjek bi mogao od ovog stila da okoti 33 kunića. Iako u baroku, ponajviše i t.d. i t.d.

DOMENICO da VENEZIA

Kaže, »potječe iz Venezije«. Pa nije moguće, a zašto se tako zove ako nije iz Venezije.

DOMINANTA

Rečeno je da se ne piše olovkom. Jalovi napori. Isto tako je rečeno, da se signiraju svi tekstovi, a naročito ispravci.

DOMINANTAN

U astrologiji, biologiji, u feudalno-pravnim relacijama, u historiji religije i mineralogiji. DOMINANTA, dio koji prevladava u jednoj materiji, vrsti, u odnosima, u izumima, u društvenim ili fiziološkim funkcijama, u gramatici, metrici, u muzici. DOMINATOR, koji vrši uticaj u nekim vještinama, u umjetnosti, u socijalnim ili moralnim odnosima.

DOMINANTNI FAKTOR, v. Dominantni gen

Potpuno apstraktna igra hartijom, vremenom i novcem ove faktore upućivati na geneve. Sve ide pod Dominantu.

DOMINIKANCI

82 reda, suviše. Skratiti na 40 maksimum. Naročito naglasiti da se Španac, Dominik Guzman javlja u XIII st., kada prodor laicizma u crkvene redove postaje sve većom opasnošću za papinsku vlast. Dominikanska parola, ognjem i mačem, zapravo je anticipacija jezuitizma u XVI st. Da se ne zaborave i slavni dominikanci: Albertus Magnus, Toma Akvinski, Tauler, Savonarola, Cajetan, Bartolomeo i Giovanni Angelico, i t.d. i t.d.

Dominikanska inkvizija u Bosni da se razradi plastičnije.

DOMINIONI

Danas. Gdje žive naši enciklopedisti. Australija, Južno-afrička unija, Nova Zelandija, Ceylon, Indija, Pakistan, Irska. Ostali su u god 1867. Respektive 1910.

DOMINIKANSKA REPUBLIKA

Kod čitanja ovih tekstova pokazuje se uvijek jedna te ista stvar: Ne pristupamo metodički poslu. Kada je riječ o historiji, zašto se ne postupa kronološkim redom.

Dominikanska republika otkrivena je po Christophoru Columbu, i prozvana La Española. Santo Domingo bio je španski kolonizatorni centar, a zapadni dio otoka kolonizirali su Francuzi. Mirom u Ryswicku (1697), otok je podijeljen između Francuske i Španije u dvije zone. Mirom u Baselu (1795), Španija je ustupila Francuskoj svoj dio. Pučanstvo otoka, potpomognuto Englezima, protjeralo je Francuze i vratilo otok pod španski protektorat (1808). Tiranski režim Ferdinanda VII izazvao je 1821 pobunu i kolonija se proglasila nezavisnom. Haiti zavojštio je i osvojio čitavu republiku, održavši je pod svojom vlašću do 1844, kad je ponovno pala pod vlast Španije. Poslije nove pobune (1861–65) Dominikanska republika oslobođena je definitivno, da bi je USA okupirale i zadržale pod svojom okupacijom do god. 1924.

Vidi šta se dalje zbiva od 1925 do danas?

DOMJANIĆ, Dragutin

Nikada nisam bio poklonikom njegova genija, ali se zaista ne isplati biti pjesnikom u ovim prilikama. Ovih 12 redaka su tuga i žalost. Neka Saša Vereš, koji ima veoma toplo i nježno srce, ipak napiše o Domjaniću nešto, što može da mu ostane kao epitaf. Već iz kolegijalnih obzira.

DON

Dati preglednu kartu Dona i njegova poriječja. Don-Volga kanal. Svakako ilustrirati.

DONADINI, Ulderiko

Vidi da li Ulderiko ili Uldariko.

Poslije kratkog službovanja kao srednjoškolski suplenat, posvetio se književnosti.

Ne znam tko je autor teksta. Čitava karakteristika ne vrijedi ništa. Da se koncipira ponovno.

DONADINI, Ulderiko

Neka se usporedi sa tekstom u Jugoslavenskoj enc. Ovako ne može. Čemu da se ovdje spominju imena Dostojevskog, Przybyszewskog, Poea, Hoffmanna, kad je bio epigon A.G.M. i nikoga više? Po čemu se vidi da je Donadini bio »poštovalac Baudelairea«?

»Izopćenik«. Tko ga je izopćio? Precizan način izražavanja valja iskorijeniti iz ove naše Enciklopedije, kao na pr. »Njegovao kult neuredna života i društvena skandala« i t.d. i t.d.

DONAT

Sve što je rečeno o zadarskom Donatu. Kad se već spominje Gramatika Elija Donata, Srednji vijek kao amplituda za jedno vremensko razdoblje u ovom slučaju, neodređen je pojam.

DONATELLO

II. 3, 4, 5, 6, 7, briše se. »Usredotočeno na oblikovanje ljudskog tijela i duševnog izraza«. Što? Stvaranje. Kako se to manifestira? Donatello »kao dobar poznavalac anatomije mogao je modelacijom ostvariti širok raspon unutarnjih čovječjih stanja« i t.d. i t.d. Briše se.

DONATISTI

Šizmatička sekta, organizirana po kartaškom biskupu Donatu, početkom IV st., nastala oko borbe za posjed kartaške biskupije. Pitanje ovog lokalnog otpora koji se maskirao nekim moralističkim principima, pojavilo se na dnevnom redu crkvenih sinoda, spojivši se sa socijalnorevolucionarnim strujama onoga vremena do sektaškog pokreta, koji traje u kršćanskoj literaturi još stotinu godina.

DONATOR

Donator (od lat. *donator*, *donatrix*), onaj koji daje ili poklanja. Ktitor. Kod poklona slika u crkvene svrhe, slikari su darovatelje obično ukomponovali u sakralne kompozicije poklonjenih slika.

DON CARLOS

Osnovno pitanje, spada u generalnu napomenu. Hoćemo li predikate pisati alfabetskim redom? Dakle ne Carlos don? Takvih primjera ima više. Bilo kako bilo, Schiller bi se onesvijestio kad bi mu dopro u ruke ovaj naš tekst. Ovako ne može.

DONČEVIĆ, Ivan

Treba reći i zašto je ušao. Ovdje se navode samo bibliografski podaci. Kaže: Suurednik »Republike«. Prije svega nije suurednik nego urednik, a zatim »Republika« može da bude isto tako glavni organ republikanske stranke koji izlazi u Beogradu. Reci za »Republiku« što je, i gdje izlazi.

DONELAITIS KRISTIJonAS

»Pokretač novog svjetovnog pravca u litavskoj književnosti XVIII st.« Kakav je to novi svjetovni pravac u litavskoj književnosti? Provjeriti.

DONGEN, Koes van

Holandski slikar povezan sa grupom neoimpresionista. Radio je pod utjecajem Vuillardovim i Gauguinovim, a kasnije se razvio do konvencionalnoga portretiste takozvanog mondainog i visokog društva.

DONNAY, Charles-Maurice

Površno. Kaže, da je pisao »studije o Molièru (1911)«. Pisao je dramu o Molièreu. Više od dvadeset godina Donnayove komedije drže se na repertoireu.

»Duhovit i lagan stil, i t.d.«, može se mirne duše brisati. Imao je dar opažanja za sve pojave suvremene stvarnosti. Donnay ironičnom živahnošću svojih dijaloga, tretirao razne neuralgične teme na duhovit način. Moglo bi se reći, da je preplesao preko mnogih naturalističkih ponora lakoćom rutinera, kome je glavna svrha i cilj: uspjeh na daskama. Prvi se usudio napisati komad u četiri čina. To mu se upisuje kao slavan datum u historiji suvremene evropske dramatičke.

DONSKI KOZACI

Ta nećemo valjda donosit Djenikinove balalajčike? Šta je sa pravim Kozacima sa Dona? Ide pod skupnu jedinicu Kozaci.

DONJI LAPAC

»U toku NOB više puta oslobođan«. Kada i koliko puta do definitivnog oslobođenja, koje je uslijedilo, tačan datum.

DOPPLEROV EFEKT

Uza sav respekt spram same problematike, ne razumijem zašto se naši stručnjaci moraju izražavati na način tako nejasan? Zar to sve mora baš uvijek biti tako zamumuljeno. Da li efekt ili princip? Zar se to ne bi moglo reći opisno na temelju primjera? Na pr.: Ako se jedna lokomotiva približava zviždeći, onda do našeg uha dopire veći broj talasa, i zvižduk se prema tome logično javlja u mnogo višem tonu, nego obratno, kad se taj broj talasa smanjuje s udaljavanjem zviždeće lokomotive (kao izvora zvučnih talasa), ako se baš već tako naučno moramo izraziti. Taj se princip (a meni bolje izgleda da se kaže princip nego efekt), ponavlja i kod talasanja svjetlosti. Spektralna linija jedne zvijezde, koja nam se približuje, skreće spram ljubičaste boje, uslijed sve bržeg i sve kraćeg talasanja svjetlosti, a ona zvijezda koja se udaljuje, skreće spram crvene boje u spektru i t.d. Nitko od ovih naših stručnjaka, koji se bave egzaktnim znanostima, nije za posljednjih 50 godina pročitao ni jedne hrvatske knjige.

DOPUNJALKA

Sve ove ispunjalke, srokovne dopunjalke s odgonetačima i knjnim stihovima, treba baciti do vraga. To je već rečeno. Rečeno je i to, da se ta prokleta enigmatika skupi na jednom mjestu u najreduciranijem obliku.

DORÉ, Paul Gustave Louis Christophe

Red 13–15 se briše. Pita Batušić hoćemo li *Contes drôlatiques* prevesti: Vragometne priče? Ne ćemo.

DORGELES, Roland (Lécavelé)

Proslavio se svojim čuvenim djelom *Les Croix de Bois* (1919), gdje se besmislena i zločinačka groza Prvog svjetskog rata odražava u prozi, ponijetoj plemenitim zanosom do čiste ispovijesti tragičnog ljudskog srca.

DORIGNY, Nicolas

Sin Louisa Dorigny, koji ni po čemu nije manje važan od svoga sina, pa prema tome da uđu obojica ili ni jedan. Pazi dobro! Godinu rođenja dajem 1657, a ne 1652. Posvetio se grafici, pošto je dvadesetiosam godina studirao u Italiji remekdjela talijanske škole. Pozvan u Englesku po Charlesu II, gravira čitavu kolekciju Rafaelovih kartona, koji se čuvaju u

Victoria i Albert muzeju. (Nije mi jasno da li kartoni ili Dorignyove gravire?) Nisu ćilimovi, nego nacrti za tapisserije.

DÖRING, August

Sve što je rečeno o njemačkim filosofima. Döringa su mnogo čitali kod nas, iz naše filistarske perspektive (a naročito pedagoške) pričinjao se zaista »filozofom«. Čitav ovaj registar njemačkih filozofa verifikovati. Violoni ne vlada tom materijom.

Red, 3, 4, 5, 6 briše se. To nije ocjena Döringa. Petorazredno ime.

DOSJELOST

Juridički specifikum, ne znam da li treba da uđe pod ovim terminom. U koliko se misli, da je važno da se u okviru ove Enciklopedije i o tome govori, bilo bi dobro da se sve ove pravne varijante skupe pod jednim zajedničkim, skupnim nazivom.

DOS PASSOS, John Roderigo

Ne radi se o »stilskim eksperimentima«, nego više o načinu, o montaži Dos Passosovih tekstova. Njegova tehnika, kako montira svoje tekstove, zapravo je filmska: sinhrono, pred očima čitalaca teče nekoliko motiva ispreplićući se i slivajući se paralelno u jednu romansijersku temu, koja jednovremeno obrađuje nekoliko individualnih historija. Don Passos spada u red onih pisaca, koji su u okviru prve svjetske konflagracije prevladali konvencionalne građanske sheme, revoltirani, prikazujući sprženo meso milijuna ratnika, došli do katarze, koja se u mnogim svojim beletrističkim motivima pojavila kao jedinstven simptom revolte, višeg stepena ljudske i međunarodne solidarnosti, u međunarodnim omjerima. Njegova *Tri vojnika* (Three Soldiers), a naročito *Manhattan Transfer*, spadaju u najmarkantnija njegova djela.

DOSTOJEVSKI

Ne bih bio zato da se ovaj tekst štampa. Nije adekvatan temi. Predlažem da se kompilira po Ruskoj enciklopediji.

DOU, Gerard, ili Dow, Gerrit

Kako ćemo ga razvrstati pod Dou ili Dow, ili Dow ili Dou?

Kao što je redigirano.

Holandski slikar (1613–1675), učenik Rembrandta; nenadmašiv majstor clair-obscurae, on svojom preciznom tehnikom i nijansama u koloritu dodiruje granicu najsavršenije slikarske fakture. Svojim portretima, likovima u intérieurima i mnogobrojnim genre-kompozicijama D. nam je ostavio harmonična i dokumentarna svjedočanstva leydenske intimne svagdašnjice.

DOUBLE

(*Duplicem*, dvostruk, dvaput veći od neke određene mjere ili količine; događaj, utisak. Dvostruka zarada, plata, dobitak, nepravilnost. Nešto što je sastavljeno od dva jednaka dijela, koja ne čine jedinicu. Dvostruka vrsta. Dvostruko dno na lađi ili kutiji. Dvostruko sladno pivo, zvijezda, metak, u kemijskim spojevima. Cvijet koji je vještački dupliran; smisao, upotreba, ključ. U numizmatici, u pravu, u geometriji, u igri i t.d.

DOUBLÉ u draguljarstvu, metal manje vrijednosti, presvučen vrednijim na pr. bakrom, srebrom, zlatom i t.d.

DOUGHTY, Charles Montagu

Engleski književnik (1843–1926), poznat po djelu *Travels in Arabia Deserta*, koje se odlikuje majstorskim opisima pustinje i arapskih zemalja.

DOUGLAS, Paul Howard

Štampar? Tko je provjerio da li ovi američanski ekonomiste spadaju u alfabetar? Pod pretpostavkom da idu, dogovorili smo u principu, da ćemo ih registrovati. Šest redaka za takvo ime svakako suvišno.

DOUMERGUE, Gaston

Kod svih ovih političara bolje da im ostavimo atribut političar. Doumergue na crti svoje karijere od kolonijalnoga činovnika do predsjednika senata, od ministra inostranih poslova do predsjednika republike prošao je razne faze, tako da nije bio uvijek državnik, jer je bio i kolonijalni administrator. Kao ministar inostranih poslova u Poincareovom kabinetu odigrao je fatalnu ulogu u predvečerje I svjetskog rata, kao čovjek Poincareovog povjerenja.

DOUSA, Janus (Jan van der Does)

Zašto Dousa Janus kad je on DOES Jan van der? Zašto državnik, zašto političar, kada je general i erudit? Potpisao je kapitulaciju kod Brede, a 1572 bio je na čelu deputacije, koja je doputovala u Englesku da moli kraljicu Elizabetu za pomoć. Zapovijedao je građanskom milicijom za leydenske opsade 1574, a poslije odlaska Španaca postao kurator novog leydenskog univerziteta.

Ništa nije u našim rukopisima u redu. Pišemo Leyden, a red kasnije »laidenski univerzitet«. Jan van der Does bio je pjesnik i komentator Plauta, Horacija i Petronija.

DOVER

Posljednji podatak o stanovništvu god. 1938: 39.950 st. Poslije 17 godina ne možemo briljirati s takvim podacima.

DOWLAND, John

»U svojim djelima pogodio je stil engleskih narodnih napjeva«. Što znači pogoditi stil?

DOYEN (doajen)

Najstarije lice na čelu nekog zbora, skupine ili organizacije. Na fakultetima, na kaptolima. U diplomaciji poslanik ili ambasador, koji je najduže akreditiran kod strane državne vlasti, kod koje zastupa svoju zemlju.

DOZ

»Državni osiguravajući zavod nastao je u jeseni 1945 iz Državnog zavoda za osiguranje i reosiguranje, koji je bio osnovan 1. marta 1945«. Kako je nastao?

DOZA

Objašnjava se samo farmakološki. Doza međutim kao pojam količine: doza pića, bezobrazluka, smionosti, sebeljublja, umišljenosti, raznih stanja i svojstava, nije obrađena. Doza se može smanjiti i povećati. Dozirati. Čovjek koji dozira razne primjese i mješavine zove se doseur.

DRACHMANN, Holger

U periodu pangermanske popularizacije nordijskih književnosti, veliko ime iz njemačke perspektive. Njime se naročito oduševljavalo secesionističko pokoljenje. Nesumnjivo pjesnik od kvalitete, ali za nas nema baš nikakva značenja, da je nešto radio ili da nešto nije radio pod utjecajem Brandesa. Takva ocjena ostaje apstraktna.

DRAESECKE, Felix

Kao što je ispravljeno! Da se brišu ovi prokleti »najprije« ili »ponajviše«!

DRAGÉE

Čokoladom prevučeni bademi. Takvih nema. Oni su ušećerani, ili su usoljeni, ali kad su ušećerani ili usoljeni oni nisu dragée. Isto tako u farmaciji, daje se sasvim krivo tumačenje. Drageé nisu ljekarničke tablete, jer to bi bile tablete, koje daje ljekarnik. To su pilule, koje sadrže lijek, kome je jezgra obavijena gumom ili šećernom melasom, ili čokoladom, da bi se time smanjila neprijatnost kod uzimanja pojedinih lijekova, čiji je okus neugodan.

DRAGOI, Sabin

Da se provjeri što znači »Napasta«, kao njegova opera. Rođen 1894. Šta je s njime danas. Govori se o njemu u tekstu kao da je umro. Što znači biti kompozitor »nacionalnog muzičkog smjera«? A kad je već jedan kompozitor – »nacionalnog muzičkog smjera« zašto se onda ističe na kraju »bavio se i narodnim napjevima«. Prirodno je da se jedan kompozitor nacionalnog muzičkog smjera – »bavi narodnim napjevima«, samo onda ne razumijem zašto ovaj – »i«?

DRAGONER

Postoje dva teksta Dragoner i Draguni. Drugi je od Sikiričke Rie u uredu. Prvi Dragoner je nepotpisan. Arkebuziri XVI. st. organizovani kao konjaništvo. Kasnije, kaciga sa grivom, dolame u živim bojama, crvene pantalone, dekorativno. U II svjetskom ratu mehanizovane čete, lako pokretne, blindirane. Dragoneri ili Draguni nisu laka nego teška konjica. To ispada tako, kada nam teolozi pišu o kavale. Da se ne zaboravi DRAGONNADE. L. XIV provodi brutalnu pljačku u ratnim zonama s masovnim smještavanjem svojih četa kod protestanata.

DRAGONETTI, Domenico

Kod podataka, kako se navode kod pojedinih imena trebalo bi da se provede ipak jedan logičan redosljed. Kaže virtuoz na kontrabasu, pak kaže: »jedan od najvećih kontrabasista uopće. Bavio se i kompozicijom, a prije toga je koncertirao«.

DRAISINA

Sve što nije rečeno je ovo: Drajs De Sauerbron (baron), inženjer, umro u Karlsruhe 1851, izumio je dvokolicu, koja se tjerala odbijanjem stopala od zemlje. Zvala se *draisiennes*. Kasnije od toga stvorena je riječ *draisina*, vagon ili vagonet, koji se tjera ručnim pogonom ili motorom, a služi kao lako pokretno vozilo za nadzor željezničke pruge.

DRAKE, Sir Francis

Čuveni moreplovac, koji je porobio i zapalio čitav niz španskih kolonijalnih posjeda od Santa-Kruza 1573. do San Dominga i Kartagene. Strah i trepet španske mornarice sve do propasti Velike armade 1588. Oplovio je Magellan, popalio španske posjede u Čileu i Peru-

u, oplovio čitav svijet, i umro od disenterije, kad je htio da pređe Panamu. Svakako donijeti sliku i razraditi ga. U historiji engleskog pomorstva veliko ime.

DRAMA

Donosimo podatak o stanovništvu grada 32.895 iz god. 1940. Šestnaest godina razlike.

DRAMALIS, Mahmud-paša

Kakvom je to velikom vojskom zapovijedao? Redigiraj ovako: DRAMALIS, Mahmud-paša, tur. general (umro 1822). Okrutno progonio grčke rodoljube. Provalio na Peloponez, poražen od generala Kolokrothonisa, jedva se spasio.

DRAMATURG

Red 1–9 briše se. Budemo li donijeli dramaturge zagrebačkog Hrvatskog narodnog kazališta, onda treba donijeti sve dramaturge svih teataru u zemlji, a tih će biti najmanje 30. Potpuno suvišno. Dramaturg je savjetodavno lice, koje kao lektor učestvuje kod izbora repertoira, i ništa više.

U vezi s dramaturgom, da se razradi Dramaturgija i da se ne zaboravi. Dramolet kao posebna jedinica ne treba da ostane, ide pod termin Drama.

DRANG NACH OSTEN

Red 4–13 briše se u svakom slučaju. Nema nikakve veze s tim terminom.

Zakasnivši kod imperijalističke razdiobe svijeta, Njemačko carstvo, svojim sistematskim prodiranjem preko južnoslovenskih zemalja na srednji i daleki istok, dovelo je u pitanje ravnotežu Velikih sila, utvrđenu od Berlinskog kongresa do Prvog svjetskog rata raznim diplomatskim konvencijama i agreementima. Neposrednim povodom za međunarodnu vojnu 1914 poslužila je neprikrivena tendenca njemačkog i austrijskog carstva, da slome suverenitet Srbije i da prodorom do Soluna i Albanije stvore etapu stratešku i finansijsku, za daljnji prodor preko Carigrada sve do Bagdada. Parola o njemačkom prodoru na istok postala je uvjerljivom političkom formulom svih progresivnih južnoslovenskih političkih faktora, i protivu te parole, kao političkog imperijalističkog programa, vođene su sve političke i vojničke akcije predratne Srbije kao i svih južnoslovenskih političkih grupacija pod austrijskom vlašću, koje su u ostvarenju političkog i državnog ujedinjenja naših naroda vidjele jedinu garanciju, da se ova nasilna politika njemačkog prodora na istok, zaustavi i slomi.

DRAPERIJA

U likovnim vještinama, tkanina prikazana dlijetom u kamenu, kistom ili perom na platnu ili na hartiji; tkanina kojom se drapira ljudsko tijelo ili dekoracija u slikarstvu, kojom se iluzionistički dočarava bogatstvo naslikanih nabora na zavjesama. Već u Antici, u helenskom kiparstvu, a naročito u talijanskom slikarstvu prikazivanje i oblikovanje draperije predstavlja veoma visok stepen ove umjetničke vještine (Rafael, Rubens, Veronese i t.d.). Draperija na haljini ili u pokućstvu. Draperija u tapetarskoj dekorativnoj struci, kao plisirana tkanina na zavjesama, na portijerama, nad prozorima, ili na stijenama i t.d.

DRAPERIJA

Kaže, da je to tehnički izraz slikarstva. Draperije u likovnoj umjetnosti nisu nikakvi nabori na slikama, nego naslikane tkanine, u dekorativne svrhe. I na kipovima ima draperije. Vještina draperija je tapetarska, to je zanat. Već se kod starih Helena ta vještina cijenila u

kiparstvu i slikarstvu. Model drapiran tkaninom. Draperije razlikuju se po boji i po simboličnom značenju boje: crvena, socijalistička, socijaldemokratska, komunistička, crna, anarhistička, pogrebna, korotna, zlatna carska, vizantijska i t.d. i t.d.

DRAŠKOVIĆ

»Hrvatska velikaška porodica«. I t.d. i t.d. Dosadilo mi je, dosadilo mi je, dosadilo mi je! Ne znam koliko puta ću još pisati, da mi brišete te hrvatske velikaške porodice. S ovog mjesta rečeno je autoritativno ne znam koliko puta, da se prekine sa sistemom tih aristokratskih porodica. Drašković je najnormalnije prezime, hrvatsko ili srpsko i ulazi kao prezime Drašković u alfabetar s time, da se uz tako obično prezime navedu svi atributi socijalne naravi. Ako je bio biskup, neka bude biskup, kardinal, grof, knez, kralj i t.d. i t.d. i neka slijede dalje to prezime alfabetskim redom svi Draškovići, koji po nekoj logici ulaze u Enciklopediju. Janko Juraj i t.d. i t.d.

DRAŠKOVIĆ, Janko

Čemu gubiti prostor na to, da se ističe da Drašković Janko »u svojim pjesmama nije pjesnik stvaralac, da svoja ostala djela nije pisao iz literarnih težnja, da mu je proza slaba i t.d. Potpuno suvišno. Bio je mecena ilirizma. Poklonio je svoju kuću Ilircima i na onim balovima u njegovoj Dvorani radalo se jugoslovenstvo. Dovoljno je da se kaže red 1–4. Ostalo se može mirne duše brisati.

DRAŠKOVIĆ, Juraj, biskup

Da se okrutno ponio prema kmetovima, to je rečeno prilično diskursivno. Svladao je seljačku bunu, povješao ih, poklao i pobio na kolac na hiljade. Neka se to istakne.

DRAVIDNA RASA

Mješanci Negritosa, Hindusa i žutih malejskih rasa od Indije do Anama. 60,000.000 Dravida, koji govore dravidnim jezicima dijele se u pet glavnih jezičnih grupa. Ti jezici posjeduju znatnu literaturu, religioznu, moralnu, poeziju, epiku i medicinu (pod utjecajem sanskrt).

DRAWBACK

Dogovorili smo u principu, da ćemo sve ove engleske pomorske fraze donijeti sa tačnom fonetskom transkripcijom približnoga izgovora.

DRAŽ, Goše

Bitka jednog bataljona 1942, bit će da ipak nije bila »najveća i najuspješnija bitka slovenskih partizana«. Budemo li štampali takve konstatacije, ne treba se čuditi najnormalnijoj i logičnoj reakciji.

DRAŽBA

Tipičan kurijalni kroatizam. Srbi upotrebljavaju, mislim, licitacija ili u posljednje vrijeme upotrebljava se kod nas izraz, koji je i oficijelan: nadmetanje. Slab izraz, izvan svake sumnje, ali ostaviti takav važan pojam samo na dražbi bez potrebnih ramifikacija, ne bi trebalo.

DREADNOUGHT

Da se ilustrira. Da se uporedi s Pomorskom, da se izgradnja Dreadnoughta prikaže i u međunarodnim omjerima, sve do ovoga rata konkretno sa ciframa.

DRES

Svi naši tekstovi iz pomodno-krojačke oblasti (ponajviše sportske) suviše su opširni, a i jezivo pisani. Da se ne zaboravi Dresura.

DREWS, Arthur

Opet jedan njemački filosof. Violoni. Citiram: »Zastupa panteistički spekulativno metafizički konkretni monizam. (Da su bog i svijet identični – to je brisano). Zatim: »Svijest je unutrašnji, pojavni oblik apsolutnog bića, koje se raščlanjuje u mnoštvu pojedinačnih stvorenja«.

DREYER, Carl Theodor

Danski filmski dokumentarist. To, da je »u novije doba režirao dokumentarne filmove po narudžbi danske vlade«, za našu enciklopediju zaista nije zanimljivo. Briše se kao jedinica.

DREYFUS, Alfred

»Poznat po t.zv. Dreyfusovoj aferi«. Pretpostavljam da je pisao Mirković. Neka mi se javi, da s njime usmeno dogovorim generalnu liniju u smislu onih direktiva, a kojih je bilo mnogo, mnogo, za prvu knjigu ELZ u vezi sa francuskom političkom i kulturnom problematikom.

DRESDEN, Sem

»Pristaša radikalnih muzičkih strujanja«. Šta mu dođe to?

DREZINA

Da se veže sa Draisom Karlom, izumiteljem ove mašine, a to je već bilo predmetom detaljne napomene. Uporedite tekstove.

DRHTULJKE

Generalna napomena:

Da se osiguramo, kao što je dogovoreno, da i latinski nazivi budu svakako izbačeni kao uputnice. Ove drhtuljke i poligače, koje se zovu čas drhtuljke, a čas drhtulje ili mrkulje, sasvim će zamutiti ove naše enciklopedijske akvarije.

DRIBBLING

Po tisuću i prvi put skrećem pažnju, da se kod stranih riječi najprije daje etimon, za osnovno objašnjenje pojma. Dribbler, kao francuski glagol od ove engleske riječi, driblati, driblanje, dribbling particip od engleskog glagola: lopta se dribluje kad se tjera nogom, sitnim postepenim udarcima. Što tu koga zavarava? To je u prenesenom smislu. Ni jedan od naših sportskih termina nije pravilno objašnjen. Rečeno je da se Šimićevi tekstovi daju na reviziju Matanoviću.

DRIEU LA ROCHELIE, Pierre-Eugene

Ranjavan kao podoficir u Prvom svjetskom ratu, on se između dva rata razvijao sve više desno. Od nacionaliste – romantika, koji koketira s autoritativnim režimom Drieu La Rochelie postaje izrazit protivnik socijalizma, naročito boljševizma, pretvarajući se sve više u glasnog apologetu fašističkih teorija. Glavni urednik *Nouvelle Revue française* za njemačke okupacije, poslije nekoliko neuspjelih pokušaja 1944, svršio je samoubijstvom godinu dana kasnije, izrekavši tako smrtnu osudu nad vlastitim zabludama.

DRINA

Kažemo: »Veliki energetske potencijal rijeke još nije iskorišten«! To štampano god. 1956, kada je Zvornik već davno proradio!!!

DROBISCH, Moritz Wilhelm

Opet jedan njemački filosof. Violoni. »Religija je izraz ljudske želje da se izbjegne udarcima prirode« i t.d.

DROGERIJA

Kao što je redigirano. Šta je sa drogama?

DROMBULJA

Neka se kaže i brunda. Kovati brunde. Bilo bi dobro da se ilustrira.

DROSINES (Drossinis), Georgios

Prije svega da se utvrdi kako se piše? Tko nam je garantom, da je specifična težina toga literarnog imena takva, te treba da uđe u Enciklopediju?

DROSTE-HÜLSHOFF, Annette

To je dobro, da su joj »stihovi i citat snažni, ali često nemuzikalni i hrapavi«. I to je dobro, da joj se »religiozne pjesme odlikuju psihološkom suptilnošću«... Jednu od aktivnih katolikinja ističemo zbog njene religiozne suptilnosti, a poetesu, koju još ni danas nisu odrekli u okviru njemačke lirike kvalifikujemo nemuzikalnom i hrapavom. Nema šta, razumijemo se u posao. Vladamo materijom.

DROŠKA

Kažemo da je nepokrita ruska kočija, na četiri niska kotača, i da je najamna kočija, koja se udomačila u Varšavi, i da je prešla u Berlin, pa čak i u Francusku. Rusi, na pr., drošku ne svojataju u svojoj enciklopediji za sebe kao ruski specifikum. To je obična ekipaža ili fijaker sa jednim ili dva konja. Koji đavo govori o fijakeru, da je »najamna kočija«, koja se udomačila negdje. Kod Poljaka drozka je najobičniji rusizam.

DROZ, François Xavier Joseph

Kao što je redigirano. Napustio vojničku karijeru, postao profesor govorničtva. Pisao o raznim temama iz moralistike i ekonomije. Glavno djelo: *Historija vladavine Louisa XV.*

DROZOFILA

Kao što je redigirano, 4, 5, 6 »podesna za izučavanje nasljeđa zbog velike varijabilnosti potomstva i brzog razmnožavanja (nekoliko generacija u toku sezone).«

To da se drozofila zove i rosnica, može da ode odmah u prvi red poslije vinske mušice.

DRTINA, František

Kao što je redigirano: Učenik Masaryka, začetnik realističke pedagogije u Češkoj, utire put pozitivizmu.

DRUIDI

Od keltskog deru – hrast. Ime starogalskih i bretonskih čarobnjaka. Druidizam ne podudara se s keltskom religijom. Kult Imele jedan je od ceremonijala druidizma, jer se sačuvao sve do danas, kao neka vrsta divinacije biljnog svijeta. Ne može se govoriti o druidskim pogledima na svijet ili na filozofiju, jer o svemu tome nije poznato gotovo ništa. Neki neodređeni detalji na usmenoj predaji. Bili su po svoj prilici naivni zvjezdznanci, vrači i čarobnjaci. Prinosili su žrtve. Bili su protivni podizanju hramova i likovima bogova. To je sve što se o njima zna. Ali kada se u jednoj enciklopediji govori o izboru starešine, gdje se bira »najugledniji, a u slučaju većeg broja kandidata, ponekad je odlučivala borba«, onda se tome daje jedan publicistički ton, kao da se radi o nekim izborima za današnji demokratski parlament. Isto tako »zbog uticaja koji su imali na mase« i t.d.

DRUSUS MARCUS LIVIUS

Htio je da prevlada rimski razdor i da pomiri sve stranke, ali je tako navukao na sebe mržnju svih. Htio je da se viteško sudačko pravo prepusti senatorima. Nije logično, da bi ga zato bio senat likvidirao. Ništa senat nije mogao da radi protivu tih prijedloga, koji su mu dali sudačko pravo, nego je Drusus ubijen iz posve drugih razloga. kakvi su to saveznici, kojima on daje građansko pravo? Sve zbrkano.

DRUŠTVENI PLAN

(Sirotković)

Ne znam tko je to imprimirao? Da li je sve to tako? U svakom slučaju 63 reda suviše.

DRUŠTVO

Napomene u vezi sa člankom DRUŠTVO

Kostrenčićev uvod, upravo panorama o razvoju društvenih odnosa kroz vjekove, mogao bi se upotpuniti jednim preambulom, sa eventualnim pregledom svih teorija o pojmu Društvo. Societas. O društvenom stanju, u kome se nalaze ljudi ili životinje, živeći pod istim zakonima, u stanju za koje se kaže: Živjeti u društvu.

Od La Rochefaucaulda, Bossueta, Turgota, Rolandove (Mme Roland), Guizota, La-Mennaisa, Cousina, i t.d. i t.d., pojavila se čitava serija teorija o ljudskim pravima, koja se manifestiraju u okviru jednog društvenog stanja, koje da je sazdana na prirodnim zakonima, na ljudskim društvenim sklonostima, na kosmičkim zakonima i t.d. i t.d. Svi ti teoretički društvenoga stanja znali su, da se »jedno društvo raspada, kad se unutar njegovog vlastitog okvira rađa ili fermentira jedno novo društvo« (Guizot), da političko društvo počiva još uvijek na poganskom principu snage i privilegija i da su »svi despotizmi osnovani na uvjerenju da zastupaju društvene interese bolje nego društvo samo kao amorfnja cjelina« (Renan).

Da sistematska alteracija pravednosti u obliku svih mogućih nasilja, nejednakosti i otimačine, kao nesumnjivi i pouzdani znak barbarstva i preponderance sile nad pravom, podrivaju sve one osnovne društvene elemente, koji bi trebali da budu sazdana na slobodnim ljudskim snagama, te su teme bile predmetom diskusija već u XVIII st.

Već polovinom XIX st. A. javljaju se jasne koncepcije o društvenom stanju, sazdana na spoznajni da će u budućnosti biti potrebno, da se koncipira novo društveno stanje, u okviru

koga vlast više neće biti pojam podudaran sa despotizmom, koji je zapravo atentat protivu moralne egzistencije društvenoga pojma.

U tom historijskom pregledu trebalo bi dati historijski pregled o podrijetlu teorija o postanku društva. Mislioci XVIII stoljeća, objašnjavajući podrijetlo društva teorijom Društvenog ugovora (*Contrat social*), u protuslovlju su sa mnogim ideolozima iz XIX stoljeća, koje je uznastojalo dokazati na temelju ispitivanja fakata, da je svaka društvena zajednica djelo, koje je nastalo na temelju veoma složene igre mnogobrojnih komponenata. Razanalizovali su sve t.zv. nagonske potrebe, određene po prirodi samoj, po instinktu socijabilnosti, a principu socijabilnosti, koji se javlja po razumu, po dužnostima ili po interesima, suprotstavljen je novi sociološki elemenat u obliku proizvodnih snaga.

Pokazalo se da osjećaj prava, savjesti i dužnosti ne postoji na početku društvenog ujedinjenja. Pokazalo se isto tako historijskim analizama straha i snage, tih osnovnih principa, koji regulišu primitivne društvene zajednice, da ni jedan pojam pravednosti ili morala ne potiče iz prvog početnog i primitivnog perioda ljudskog razvoja. U okviru tog razvoja proizvodna sredstva odigrala su svoju historijsku ulogu. Sila ili nasilje leže na izvoru svih društvenih forma isto tako kao što vladaju svima izvorima jezika, vjera, zakonodavstva i svih ljudskih vještina i ustanova, koje su važne za život čovječanstva. Na početku ljudske društvenosti nije bilo logike ni metafizike, filosofije ni znanosti u ovom smislu u kakvom se te discipline njeguju danas.

Ono što se u okviru XVIII stoljeća mislilo da je razvojem svih tih pojmova vladala priroda sama, i da su se paralelno s razvojem t.zv. savjesti, svijesti i razuma, razvijale socijalne i religiozne ustanove, moralni, politički i ekonomski odnosi, po dubljem principu socijabilnosti kao prirodnog zakona, u kritičkom retušu XIX stoljeća taj je pojam prirodne socijabilnosti zamijenjen novom snagom, razvojem proizvodnih sredstava. Paralelno s razvojem proizvodnih sredstava rasli su, očišćujući se od primitivnih nanosa, svi ti pojmovi još iz primitivnog prirodnog stanja, pretvarajući se sa sve savršenijim proizvodnim sredstvima u razumne pojmove i u naučne teorije. Tako se počeo razvijati i jezik u smislu uzakonjenih konvencija. Tako su se razvijale i religije, rađajući ideje sve suptilnije, klasno sve razvijenije, o zlu i o dobru, a tako se razvijalo i zakonodavstvo po sve izdiferenciranijim pravilima zaštite interesa jačih i bogatijih vlasnika proizvodnih sredstava. Sve ljudske vještine, usavršavajući se po metodama i po iskustvu, i čitavo društvo vladalo se i upravljalo po sve više uobičajenim konvencijama vlasništva, t.j. prava jačeg, vlasnika proizvodnih sredstava. Upravo u produbljivanju sve očitijih klasnih suprotnosti, trebalo bi nešto reći i o Hobbsovom *Leviathanu*. Isto tako: *De Civitate*.

Istina je da čovjek kao politička životinja objavljuje čitav niz svojstava, koja dokazuju njegovu sklonost za društvenošću s jedne strane, ali isto tako i njegov sponatni otpor, a često puta strastvene i slijepe pobune kod bilo kakvog planskog učestvovanja u organizaciji vlasti. Te se ljudske pobune ni po čemu ne razlikuju od prirodnih, nerazumnih, destruktivnih nagona, kakve manifestiraju životinje u mnogim svojim postupcima, i taj otpor protivu imperativa vlasništva i proizvodnih snaga vrlo je važna komponenta u razvoju društvene misli.

U jednu riječ: kad smo već počeli da nabrajamo imena važna za razvoj socijalnih teorema, ne bismo smjeli zaboraviti ni Campanelle ni G. B. Vica, a kad se radi o kasnijim pretečama naučnog socijalizma, trebalo bi navesti od T. Morusa do Saint Simona i udio utopista u razvoju socijalističke misli.

Kad se govori o prikazu razvoja naučne misli o društvenom razvitku, mislim da nije dovoljno istaknuta pozitivna uloga, koju je odigralo historijsko istraživanje primitivnih naroda, za koje se ne bi moglo reći da nije bilo »plodonosno«, i da nije pridonijelo »istinskoj spoznaji društva«.

Društvo (Rubčić):

I, 3–4: »U najširem smislu, društvo je proizvod uzajamne djelatnosti ljudi.« Zatim:

II, 7, 8, 9 »Bića koja proizvode i misle, što svojom cjelishodnom djelatnošću idu za ostvarenjem unapred postavljenog cilja«.

Jedno i drugo teleološki nejasno.

IV, 1–21. Sve nejasno.

IV, 6–7 »Ljudi nisu slobodni u izboru svojih proizvodnih snaga, zato što je svaka proizvodna snaga stečena snaga, produkt prethodne djelatnosti ljudi, stečen već ranije društvenim oblikom, koji je postojao prije njih, koji je tvorevina ranijih pokoljenja«.

Kad ljudi ne bi bili u stanju da se oslobode od stečenih proizvodnih snaga, t.j. da ih prevladaju, onda ne bi na putu razvojnom tih istih proizvodnih snaga do danas postigli nikakve uspjehe.

IV, 14–21. O odricanju kapitala i feudalnih privilegija. Ničega se ljudi nisu odrekli. Oni se nisu odrekli sistema feudalnih privilegija, ni ustanova cehova, ni korporacija i t.d.

I, 25 i II, 1–4. »Ona (t.j. proizvodnja materijalnih dobara) karakteristična za sve historijske epohe, koje se međusobno ne razlikuju po onome što se pravi, nego po tome kako se pravi, kojim sredstvima za rad«.

Autor te rečenice nije stavio pod navodne znakove, premda je to bezuslovno valjalo učiniti, pošto se radi o citatu iz Marxova *Kapitala* III. ABSCHNITT V. Kapital: »Nicht was gemacht wird, sondern wie, mit welchen Arbeitsmitteln gemacht wird, unterscheidet die Ökonomischen Epochen«. Kako se iz Marxove bilješke vidi, on je mislio na prehistorijsko doba, koje se dijeli prema sredstvima za proizvodnju na kameno, na brončano doba i t.d. Jasno je da nije važno samo to, kako se proizvode parni strojevi, nego i to, da se uopće proizvode. Tu je činjenicu Marx veoma često naglašavao, a i Engels u *Anti-Dühringu* izričito varira tu istu misao: »Da u svakom društvu, koje se javlja u historiji, raspodjela proizvoda, a s njom i socijalna raščlanjenost na klase, zavisi od toga, što i kako se proizvodi, i kako se vrši razmjena proizvoda.«

Isto tako nije tačno da su »U feudalizmu sredstva za proizvodnju u vlasništvu feudalca, a proizvođač, kmet, u nepotpunom njegovom vlasništvu« (III, 15–16).

Engels tvrdi da je »U srednjem vijeku postojala svuda sitna privreda na temelju privatne svojine radnika nad njihovim sredstvima za proizvodnju. Sredstva za rad – zemlja, ratarsko oruđe, radionica, zanatski alat – bila su individualna sredstva za rad... i po pravilu pripadala samom proizvođaču«. I t.d. i t.d.

Napomene za razgovor sa prof. M. Kostrenčićem.

Trebalo bi posvetiti naročitu pažnju ovim elementima:

1. Engels *Anti-Dühring*: »Kad se počne buditi saznanje da su postojeće društvene ustanove nerazumne i nepravedne, da je razum postao besmislica, a dobročinstvo mučenje, to je samo znak da su se u metodama proizvodnje i u oblicima podjele postepeno izvršile promjene, s kojima društveni poredak, stvoren prema ranijim ekonomskim uslovima, nije više u harmoniji. Time je ujedno rečeno, da se i sredstva za uklanjanje otkrivenih zala

moraju nalaziti – više ili manje razvijena – u samim izmijenjenim ekonomskim uslovima. Ta sredstva ne treba izumijevati iz glave, nego ih treba s pomoću glave otkriti u postojećim materijalnim činjenicama proizvodnje».

Valjalo bi u okviru toga prikaza o razvoju društva i društvenih snaga isto tako progovoriti i o rascjepu društva na klase. Rascjepom društva na klase, rađanjem t.zv. klasnog društva, nastaje potreba za organiziranim nasiljem, potreba jedne klase da organizira svoju vlast nad drugom, nastaje država, koja je nužni rezultat jedne civilizacije, osnovana na klasnim antagonističkim interesima. Razvitkom proizvodnih snaga raste vlast čovjeka nad prirodom, ali paralelno s time isto tako raste vlast proizvodnih snaga i njihovih komplikovanih odnosa nad čovjekom. Čitava ljudska civilizacija osniva se još uvijek na ropskom radu, koji je tokom historije poprimao razne forme. (Ropstvo u Antici, kmetstvo u feudalnom Srednjem vijeku, i najamni rad u kapitalističkom društvu).

»Otkrivena je velika istina, da i čovjek može biti roba. Jedva su ljudi počeli razmjenjivati, već su i sami bili razmjenjivani. Aktiv je postao pasivom, htjeli to ljudi ili ne« (Engels).

Razni oblici klasnog društva nisu statični. U okviru osnovnih proizvodnih odnosa – robovlasnik i rob, feudalac, vazal i kmet, kapitalist i najamni radnik, svaka od tih društvenih formacija neprestano se mijenja i preobražavajući se prolazi kroz razne stupnjeve razvitka. Feudalno društvo nije prije krstaških ratova bilo ono isto što će biti u doba manufakture, a kapitalističko društvo danas u eri nuklearne hemije i atomske bombe, nije isto što je bilo u XIX st. kada je društvenim proizvodnim sredstvima vladala para. Taj neprekidni razvojni proces svih klasnih društava dobija svoj historijski izraz u međusobnoj borbi klasa, koja se očituje u otvorenim sukobima sve do građanskih ratova isto tako kao i na planu ideološke nadgradnje u filosofiji, u umjetnosti ili u nauci. Historija svih oblika klasnog društva zato i jeste historija neprekidnih klasnih borbi. Sile koje djeluju u klasnom društvu, djeluju isto tako elementarno kao i prirodne sile. U najrazvijenijem obliku klasnog društva, u kapitalističkom, u finansijsko kapitalističkom i u imperijalističkom »ljudskom sudbinom upravljaju privredni zakoni«.

»Takvi zakoni vladaju i slučajnostima robne proizvodnje i robne razmjene; oni se suprotstavljaju pojedinom proizvođaču i razmjenjivaču, kao strane, isprva čak nepoznate sile, priroda kojih se tek mora mučno istraživati i proučavati. Ovi se ekonomski zakoni robne proizvodnje modificiraju s raznim razvojnim stupnjevima toga oblika proizvodnje; no uglavnom je cjelokupna perioda civilizacije pod njenom vlašću. Još i danas vlada proizvod nad proizvođačem« (Engels: *Porijeklo porodice*).

Feudalni gospodari, vazali, cehovski majstori, kalfi, kmetovi vode međusobno neprekidnu borbu, a kada se iz propasti feudalnog društva rađa novi oblik građanskog društva sa svim svojim novim elementima i proizvodnje i zakonodavstva, javlja se na pozornici historije jedna nova društvena snaga: proleterska klasna svijest. Borba klasa nastavlja se i dalje mehanički, ali ne po zakonu tromosti, kao što se dosada zbivalo kroz sve historijske peripetije sa jednim jedinim političkim ciljem i svrhom, da bi nova, proleterska klasa osvojila vlast kao pobjednik i izrabljivač drugih pobijeđenih klasa i da bi nastavila historijski tok razvoja na temelju slijepe sile da ljudi i dalje ostaju podijeljeni u dvije klase, u klasu vladajućih i klasu ugnjetenih, nego sa ciljem, da oslobodivši sebe izrabljivanja, ukine privatno vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju i da time razbije materijalnu osnovu svakog klasnog društva i svake vladavine čovjeka nad čovjekom.

»Proletarijat zauzima državnu vlast i pretvara sredstva za proizvodnju najprije u državno vlasništvo. Tim svojim činom proletarijat ukida i samoga sebe kao proletarijat,

ukidajući sve klasne razlike i klasne suprotnosti on ukida državu kao državu. Prvi akt u okviru koga država stvarno istupa kao predstavnik cijeloga društva – uzimanje u svoje vlasništvo sredstava za proizvodnju u ime društva – taj prvi akt ujedno je i njen posljednji samostalni akt kao države. Uplitanje državne vlasti u društvene odnose postaje u jednoj oblasti za drugo izlišno, i prestaje samo po sebi. Na mjesto vladavine nad ljudima dolazi upravljanje stvarima i rukovođenje procesom proizvodnje. Država se ne ukida, ona odumire« (Engels: *Razvitak socijalizma od utopije do nauke*).

DRVARICA GOLEMA

Nikako da provedemo sistem. Šta ćemo s tom beskrajnom masom novih jedinica, koje ne govore savršeno ništa kao određeni pojmovi. »Ženka dugačkom leglicom probija koru«. Leglica?

DRVO

Generalna napomena.

Molim da se svi tekstovi iz šumarstva predaju na imprimatur glavnom uredniku, tek pošto su imprimirani i signirani kontrolom Šumarske enciklopedije (Ugrenović ili netko drugi).

DRVORED

Tu bi trebala da bude uputnica, aleja. Aleja je obrađena u prvoj knjizi. Aleja nema nikakve veze sa boulevardom. A boulevard je obrađen u I knjizi, i ne ovako baedekerski. Bilo bi logično da naši suradnici čitaju i enciklopediju našu vlastitu, da bi se ovakva zbrka ipak smanjila.

DRVOREZ

Nije obuhvaćen od Kine na ovamo. O historiji drvoreza govori se u terminu drvorezna knjiga, a trebalo bi pod drvorezom. Obradite historijski.

DRŽAVNI DUGOVI

Fundirani dugovi, budžetski problemi, mjenička zaduženja, amortizacioni plan, konverzije, moratorij, sve je to strpano u ovu vreću. Ne razumijem se u tu materiju. Ovako ne bih imprimirao.

DRŽIĆ, Marin

Sasvim slabo napisano. Treba ga ponovno preraditi. Neka Vereš parafrazira moje tekstove o Držiću, ako već ne umijemo da se izvučemo na drugi način iz te sfere.

DU BARRY, Marie Jeanne Bécu

Hoćemo li ostati kod Du Barry ili Barry du? To nam je već tehnički nemoguće. Nismo se držali principa. Trebalo bi sve prestilizovati. Ovako ne može. Žao mi je, zbog njene ljepote i šarma. Igrala je na dvoru veoma veliku ulogu i ne može se reći da »nije imala sposobnosti za politiku«. Priznanje koje joj daje naš referent, da je »bila dosta dobro vaspitana« – pomalo je dirljivo. Kao »dosta dobro vaspitana«, ta je žena lansirala modu u Evropi i po čitavom svijetu, a Marmontel, D'Alembert i Voltaire smatrali su blagdanom onaj trenutak, kad su smjeli da provedu nekoliko trenutaka u sjeni njenog šarma.

DU BARTAS, Guillaume de Salluste

Kao fanatički hugenot, Du Bartas je iz perspektive protestantskih zemalja postao pojavom mnogo značajnijom i održao se duže u vrijednosti nego u Francuskoj. U svom

najvažnijem djelu: *La Semaine* (1578), koje je parafrazirao šest godina kasnije kao *La seconde Semaine*, Du Bartas uznastojao je u jednoj poemi pokazati historiju čitavog čovječanstva. Izvršio je utjecaj od Milтона sve do Byrona i Goethea, koji mu je posvetio nekoliko apologetskih tekstova. Pjesnički ugled Du Bartasa vinuo se u jednom trenutku iznad Ronsarda, a danas je zaboravljen.

DU BELLAY, Jean

Poradio je oko poništenja braka Henrika VIII sa Katarinom Aragonskom, da bi tako kao vješt diplomata osigurao moćan savez za svoga kralja. Da se ne zaboravi Du Bellay Joachim (1522–1560) Ronsardov savremenik.

DU BELLAY, Joachim

Pogreška u alfabetaru, koje ne možemo, nažalost više vratiti u predstanje. Trebalo je da bude: BELLAY, Joachim du. Ostaje definitivno redigiran tekst kao što slijedi:

DU BELLAY, Joachim, franc. pjesnik (1522–60). U borbi protivu latinista, koji su poricali vrijednost francuskoga jezika u književnosti i znanosti, svojom raspravom *Defense et Illustration de la langue française* (1549), Du Bellay dao je prvi književni manifest koji će poslužiti kod formiranja modernog francuskog jezika. Za vrijeme svog talijanskog boravka, gdje je u pratnji svoga bratića kardinala Jean du Bellay-a proveo nekoliko godina kao intendant, (1552–55), objavio je dvije zbirke soneta, opjevavši veličinu antičkog i korupciju papinskog Rima. Njegova melankolična poezija, puna blještave slikovitosti i patosa nad ruševinama stare antičke civilizacije. Elegijski ton soneta sa satiričnim kontrapunktom nad sitnim intrigama dekadentnog, dvorskog, vatikanskog života, predstavlja u njegovom poetskom djelu elemente mnogo trajnije od onih, kada se je pojavio na početku svoje karijere kao predstavnik plejade paralelno s Ronsardom. (V. Plejada).

DUBINOMJER

Usporedi što je o tome rečeno u Pomorskoj pod batimetar. U ELZ I nije ušao. Pisano nemogućim jezikom i stilom. Ovako ne može. Daje se napomena red 11 vidi akustika, s neba pa u rebra i t.d. i t.d.

DUBLETI

Bili predmetom napomene, treći put pod perom glavnog redaktora.

DUBLIRATI

Od lat. *duplicare*, podvostručiti: prividnost, dobitak, opasnost. Načiniti duplikat nakita, uresa, umjetničkog predmeta. Preteći kola s lijeve i s desne strane. Na sceni alternirati. U filmu specijalan postupak u okviru doublage. Isto tako doublure: potstava. Doublet u etimološkom lingvističkom značenju. Jedna latinska riječ rađa dvije nepouzdate strane po smislu i značenju. U fizici, u tehnici. Doublet u zlatarstvu kao imitacija skupocjenih metala, srebra, zlata, briljanata. U tipografiji. I t.d. i t.d.

DUBOIS, Clement Francois Theodore

Ne znam koliko puta je rečeno da Francuze, Engleze, Španjolce i t.d. ne možemo krstiti samo jednim imenom. Ovih Duboisa ima na stotine! Samo Larousse navodi ih 35, a od tih Clement François Theodore je samo jedan. Mislim da se popis njegovih djela (4, 5, 6, 7) može mirne duše brisati.

DU BOS, Charles

Pod uticajem Bergsonovog filozofskog idealizma. Lirski analitik katoličke intelektualne koncepcije. Književne studije sabrao je u knjizi *Approximations* (1922–37).

DUBOIS de CRANCÉ, Edmond Louis Alexis

Bio je general. Zalagao se za opću vojnu obavezu. Isključen iz redova jakobinaca zbog moderantizma, t.j. zbog svog umjerenog stava, koji je veoma rezolutno zastupao, prema tome naša formulacija da je »isključen iz redova jakobinaca zbog mlitavog držanja«, sasvim je kriva, jer prije svega ne odgovara istini, pošto on nije nikako mlitavo zastupao svoje gledište. I u sukobu s Bonapartom, koga mi zovemo Napoleonom u momentu njegovog državnog udara, isto je tako bio rezolutan, po svemu, prema tome, nije bio nikakav mlitavac.

DUBOIS, Marie Eugène

Red 5, 6, se briše. Ne znam da li je naslov tog njegovog glavnog djela njemački? Profesor u Amsterdamu?

DUBOKOMORSKA FAUNA

Pretpostavljam da će biti ilustrirana. Strahujući intenzivno pred tom vrstom ilustracija, da mi se preda uzorak. Da li je ilustrirana u Pomorskoj? Jezivo.

DUBRAVIUS, Jan

Pravo ime Jan Skala z Doubravky, zapravo Skala Jan (Dubravius). Pitanje je da li treba da uđe? Njegova djela kao »Historia regni Boemiae« nisu originalna djela nego preradbe, prema tome njegova djela uopće nisu njegova, a pitanje je da li su tako važna da budu registrovana u našoj Enciklopediji? Kulturno-historijski detalj Češke enciklopedije bio bi važan u koliko se ta njegova historija čitala i u koliko je izvršila neki utjecaj, na koga, kada, gdje i pod kojim uslovima?

DUBROVNIK

Interesuje me tko je autor. U svakom slučaju transkribirati na južni govor, s obzirom na sam grad o kome je riječ.

DUCA ION

Očita je greška kad se navodi njegova godina smrti kao god. 1913. Ako je još 1930 predsjednik liberalne stranke, nije mogao umrijeti 17 godina ranije. Kaže na kraju: »Ubio ga jedan član fašističke organizacije«. Znači pao je u borbi s rumunjskim fašistima. Trebalo bi to prikazati konkretnije.

DUCCIO DI BUONINSEGNA

Kao što je redigirano: Suvremenik Cimabua i Giotta, koji se na prijelazu iz XIII u XIV st. oslobađa bizantske sheme u nastojanju da ostvari živi ljudski lik.

Red 12, 13, 14, 15 se briše, ostalo imprimatur.

DUCIS, Jean-Francois

Pripada mu slava da je u Francuskoj prvi počeo borbu za afirmaciju Shakespearea. Svojim relativno slabim adaptacijama Shakespeareovih drama Ducis se suprotstavio ukusu čitavog jednog perioda, kada je s Voltaireom na čelu javno mišljenje bilo uvjereno, da je Shakespeare »barbarska glumčina« – i ništa više. Ostavio je i nekoliko tragedija, koje su smatrane najboljim djelima one epohe. Odbio je sve milosti Napoleonove s time, da je bolje hodati u dronjcima, nego u lancima.

DUČIĆ, Jovan

Prikaz ispod nivoa. Neka netko uzme predgovor srpske antologije Bogdana Popovića i neka po njemu preradi Dučića tako, kako Bogdan Popović misli da taj pjesnik predstavlja ostvarenje svih onih estetskih kanona, koji su do nas stigli sa zakašnjenjem, u vremenskom rasponu između parnasijanizma i Alberta Samaina.

DUĆAN

Nevjerojatno!!! Citiram: »Orijentalna trgovina«. Na pr. Na-Ma u Zagrebu, to je tipična orijentalna trgovina. Piše tipičan nekakav Agramer, za koga je sve istočno od Dugog sela Orijent. Želim da mi se javi tko je autor ove istočnjačke priče? Prekrasna noveleta, dakako diletantska, spada u osamdesete godine prošlog stoljeća. Kad bi se uzelo objektivno, zapravo bezobrazno. Dućan je dakle orijentalna trgovina. Da ne bi ostalo samo kod te definicije, autor nam daje i opis gdje se dućani nalaze: »S obje strane uske, često krivudave čaršije ređaju se mali dućani, prizemne prostorije, pravljene od čerpića i drvene građe. Na pr. veliki magazini po našim gradovima. Kaže autor da su dućani oko 50 cm uzdignuti od ulične razine. Preko dana su sasvim otvoreni. Gdje, s čaršijske strane? Citiram: »Tu je sve što se u dućanu može dobiti gusto poredano i povješano svima na uvid pa to mnoštvo šarene robe daje čaršiji živahan izgled. U dubini dućana dućandžija – obrtnik izrađuje svoje proizvode sjedeći na zemlji i ustajući povremeno (i nerado!) da posluži koju mušteriju. Naveče se roba sklanja i t.d.« I sada na kraju, čujte šta kaže naša Enciklopedija: U nekim našim krajevima (Dalmacija) dućan redovit naziv za trgovinu (trgovačku radnju). Autor, kad se budu polagali ispitati za redaktora, neka se javi kod pisca ovih redaka s ovom svojom ispitnom radnjom.

Ad Dućan. Interesira me i neka mi se javi da li je ovaj tekst plaćen.

DUDE

Ova pasja koža »naška od diplica« sa »naškom od trubnja i grbavica«, sa svim prebiraljkama na pet rupica, sa kopanjicom i t.d. Ne može.

DUDIĆ, Andrija

Pisao se Dudich ili Dudith. Bio je vlaški (rumunjski) primas, postao kanonik u Ostrogonu, poslije prepošt, zatim biskup, predstavnik mađarski na Tridentskom koncilu, kao biskup pečujski. Bio je porteparole cara Ferdinanda na tome koncilu. U vezi s jednim ljubavnim romanom s jednom dvorskom gospođom na poljskom kraljevskom dvoru, Strass Reginom, prešao je na protestantizam, da bi je mogao uzeti za ženu. Kao udovac nije poslušao naše narodne poslovice, oženio se po drugi put, prema tome nije zavrijedio da mu gospođa Regina umre. Prema tome naša karakteristika, da se »istakao slobodoumnim govorima na Tridentskom koncilu«, nije baš sasvim historijski podudarna sa činjenicama, a to da je kritizirao Galena i t.d., nije tako važno. Možda za Medicinsku enciklopediju.

DUDIĆ, Dragojlo

Skratiti! 6 red: Poginuo u borbi sa njemačkim tenkovima. Kada, gdje? Ne ovako neodređeno. Ono što je prije rata (red 7) bilo sa Dudićem, da je pripadao grupi seljaka književnika, to spada u partiju prije rata. Ako mu je objavljen *Dnevnik 1941* tko ga je objavio, kada i gdje?

DUET

Prevedeno na hrvatski: Muzičko djelo pisano za dva glasa, odnosno za dva instrumenta. Razlika između dua i dueta isto je tako obrađena na najkomplicovaniji način. Da se pojednostavi i obradi ponovno.

DUFY, Raoul, franc. slikar i grafičar (1878–1953). Prvi put izlaže u Salonu 1901. Pridružuje se fauvističkoj grupi Vlaminck, Picasso, Friesz, Marquet. Svom lirizmu i čistoj slikarskoj imaginaciji daje pun izraz u kolorističkim varijacijama, nastojeći često sa fakturom lake skice da zahvati treperenje i ritmove pokreta sa plaža, regata, hipodroma i koncertnih dvorana. Podjednako inventivan u dekoracijama golemih razmjera kao i u grafici (ilustracije Apollinairea i Mallarméa) u planovima za gobelinse, keramiku i tekstil (u suradnji s Paulom Poiretom). Rafiniran u koloritu, slobodan i spontan u izrazu, nikada konvencionalan i nametljiv, lirski iskren, D. spada među najbolje majstore suvremenog francuskog slikarstva.

Da se ilustrira!

DUGA

Zašto baš da ova (jedna od najbanalnijih) poetska pojava, dobije tako strašnu nesoigniranu prozu. Stvar je s dugom tako jednostavna da se može obraditi u 15 redaka. Objasni refrakcijom i refleksom sunčanih zraka. Objasni slikom. Skrati na 20 redaka maksimum. Molim!

DUGONICS, András

Za nas potpuno neinteresantan. Sedam redaka samo zato, jer je Gaj 1832 štampao jednu lošu pjesmu bačkoga Slovaka Jurija Rohonya. U evidenciju J.E.

DUHAMEL, Georges

Po svome pozivu kao liječnik Duhamel spaja ljudski toplu i samilosnu kantilenu lirski raspoloženog samaritanca, koji kao moralista očajava nad sve bržim tempom jednog razvoja, što kao bujica valja i ruši sve dobre običaje jedne konzervativne civilizacije, sazdane na idealističkim premisama. U svojim prvim stvarima pojavio se kao pjesnik mučeništva milijunskih žrtava, koje je poždro oganj Prvog svjetskog rata, da bi kroz sve katastrofe između dva rata ostao dosljedan svojoj prvoj čovjekoljubivoj inspiraciji. Pjesnik samilosti za bezimene, nesrećne pojedince, bespomoćno izgubljene i ponijete olujom, koja na samrti građanske koncepcije bezglavo uništava sve dijamelovske ideale, u koje je njegovo pokoljenje vjerovalo kao u svetinje.

DUHOBORCI

»Ruska racionalistička sekta XVIII st.« Racionalistička sekta koja »slijedi unutarnji glas u tumačenju Biblije«. Dobri racionaliste! Vidite šta o tome govore Rusi!

DÜHRING, Eugen

Usporedite što pišu o njemu Rusi i upotpunite ga. Citirajte *Anti-Dühringa* u tačnom hrvatskom prijevodu.

DUISBERG, Carl

I.G. Farbenindustrie je pojam o kome bi u našoj enciklopediji trebalo progovoriti posvema drugim tonom i načinom. I.G.F. igrala je veoma veliku ulogu u svim imperijalističkim pothvatima u okviru Prvog i Drugog svjetskog rata. Možda bi bilo pametnije pogledati šta o tome govori Lenjin.

DUK–DUK

Čisti besmisao. Citiram: »Tajno udruženje muškaraca, osobito na Novoj Britaniji (Oceanija); utječe na društveni život; u posebnim zgodama izvodi plesove sa čudnovatim maskama.« Neka mi se javi tko je autor.

DUKAS, Paul Abraham

Uzvišenost muzičkih zamisli D. odgovara arhitektonici i savršenom savladavanju instrumenata, ili tako nekako. Upozorenje kako rade naši revizori. Tekst Mauricea Maeterlincha ovdje se navodi kao M. Maeterlincka. Osim toga kad se već navodi Dukasov orkestralni cherzo »l'apprenti soreieri« kad se ističe da je to prema Goetheu, misli se očito na Goetheovu pjesmu *Zauberlehrling*, onda neka se navede i u originalu.

DUKAT

Da se ilustrira.

Red 8–9. Po citatu »floreus seu ducatus« ne vidi se da se »kod nas oko polovine XIV st. dukat spominje kao ugarski zlatni forint«.

DUKAT

Zlatni novac, koji se kuje u Mletcima od 1284, koji je kovan u Mlecima, koji je kovan s vanrednom finoćom, koji je težak 3,5 g ili s vanrednom finoćom, težinom od 3,5 g, u kojem se nalazi riječ »ducatus«, koja je usvojena kao njegov naziv. Postao je omiljenim sredstvom plaćanja i t.d. Ovako ne može. Vidi Ducato, ducatus, vidi zecchino, vidi floreno, vidi u kakvim se sve državama kovao osim Venecije, kada ga je počela da kuje Austrija poslije Regensburga, kad je doputovao u naše zemlje, kako se proširio sve do Orijenta, kako se kovao pod suverenitetom mađarske krune, u Holandiji, u Rusiji, u Poljskoj, kako mu je padala vrijednost s obzirom na razne količine zlata i t.d. i t.d.

DUKNOVIĆ

Red 6, 7 se briše. 13, 14, 15 kao što je redigirano: Plastika mu je renesansna; likove prikazuje u pokretu, zaogrnuti bogato drapiranim haljinama.

Da se ilustrira.

DUKTUS

Potez perom, način pisanja, individualna lična oznaka jednog rukopisa po tome kako se polažu slova i kako se povezuju. Vidi grafologija. Duktus u medicini, da se ne zaboravi kao dodatak.

DULCINEJA

Rekao sam već ne znam koliko puta, neka se takvi tekstovi objašnjavaju citatima. Ovdje citat iz Don Quihota reći će više nego što je rečeno po našem autoru.

DUMA

Pogledajte Rusku enciklopediju, svezak XII, Gosudarstvennaja Duma, str. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291. Ima prilično mnogo teksta za ovaj prikaz u našoj Enciklopediji, koja ne treba da ima samo deset redaka. Osjećaj za proporcije u našem alfabetaru jedno je od osnovnih pitanja, kojemu valja pristupiti neposredno, već kod organizacije za treću svesku. Taj se zadatak imperativno nameće.

DUMAS, Alexandre (Dumas pere)

Njegova *Tri mušketira* sa grofom *Monte Christom*, slavni su literarni fantomi, koji su pronijeli Dumasovo ime preko svih kontinenata, te njegove knjige vrijede i danas za lekturu, koja se najviše čita po čitavome svijetu.

2. Dumas, Alexandre (Dumas fils), proslavio se s *Gospođom s kamelijama*, koja još i danas predstavlja najpouzdaniju mjeru za zapadnoevropski teatarski ukus u drugoj polovini prošloga stoljeća. Jedan od najpriznatijih arbitara kazališne mode, koji je odigrao znatnu ulogu kod formiranja ukusa i kod metoda umjetničkog stvaranja. Odlučan protivnik teze »umjetnosti zbog umjetnosti« Dumas je propovijedao utilitarizam i moral kao jedinu svrhu poezije. Od romantika pretvorio se u mysogina i konvertita, koji na veliko zadovoljstvo svih idealista citira Sv. pismo.

DUMAS, Guillaume Mathieu

Reduciraj na leksikografski minimum. Potpuno je suvišno da mu se citira djelo *Precis des evenement* etc.

DUMAS, Jean Baptiste Andre

Sve što je rečeno o državniku. Osim toga Dumas nije bio nikakav državnik, bavio se politikom, ali i to je kod njega trećestepeno zanimanje. Bio je svega nekoliko mjeseci ministar i to poslije državnoga udara, a jedino što je bio bio je predsjednik Pariškog magistrata, no i kao takav bavio se više asanacijom grada nego politikom. On je veliko ime evropske kemije, ovdje osjenčano potpuno bezrazložno kao državnik.

DUMONT, François

Od svih Dumonta najneznatiji. Da se ne zaborave: Henri, organista i komponista belgijski, Jean, francuski publicist, François, francuski skulptor, Jacques, francuski skulptor, Jean, slikar, Gabriel, arhitekt, Georges Louis Marie, agronom, André, član Konventa, Dumont d'Urville, navigator, Dumont André Hubert, geolog belgijski, Leon, franc. književnik, Charles Albert, franc. arheolog, Charles, franc. političar, Fulbert, publicista, i prema tome ovaj Dumont kao najneznatiji se briše. U evidenciju za Likovni leksikon.

DUMONT D'URVILLE, Jules, Sebastian, César

Navigator, moreplovac, kontraadmiral. Kad kažemo »istraživač« trebalo bi reći čega? Po tome što ističemo da je »spoznao važnost kipa Venere« izazivamo dvosmisleno značenje naše tvrdnje, kao da je bio arheolog. Međutim, on je skrenuo pažnju francuskoj vladi, da je na otoku Melosu otkrivena Venera Milonska.

DUMOURIEZ, Charles Francois

Rođen u Cambraiu 1739 – Turville-e Park kod Henleya (Oxfordshire). Pukovnik u kraljevskoj vojsci, agent u tajnoj diplomaciji L. XV, zatvoren u Bastilli, ministar inostranih poslova 1792, glavni komandant francuske vojske od 10. VIII. 1792, pobjednik kod Valmya i Jemappea 20. IX. 1792, povezo je tako svoje ime uz ovu historijsku pobjedu republikanske jakobinske vojske nad Austrijom i Prusima. Poslije osvojenja Belgije konspirira sa Dantonom i Girondom, poražen 18. III. 1793 kod Nervindena u Holandiji, skinut sa mjesta vrhovnog zapovjednika, dezertira Austrijancima i ostaje u emigraciji. Umro je zaboravljen ne zadobivši povjerenje rojalista.

DUMPING

Dopišite etymon, a ne samo fonetsku vokalizaciju.

Kad se jedan dio izvjesne količine robe prodaje namjerno uz gubitak, da bi se drugi dio te iste robe unovčio sa dobitkom. Dumping ima razne oblike. Velike trgovačke kuće prodaju svoju preostalu zalihu sezonske robe uz bescijenu, u svrhu reklame, iz praktičnih razloga, da se riješe štokova te iste robe, ali i iz konkurencije, zbog sniženja cijena, da bi upropastile konkurente. Dumping se tako često pretvara u trgovačko sredstvo obaranja konkurenata. Dumping zbog nabave deviza, kada se neka roba prodaje uz bescijenu. Dumping uslovljen krizom, kada se uslijed hiperprodukcije neka roba prodaje uz gubitak sa jedinom svrhom da se ne prekine produkcionni tok. Historijat dumpinga! Vidi japanski, njemački, engleski, američki i sovjetski dumping.

DUNAJEC SAN

Ova bitka spada među najvažnije događaje Prvog svjetskog rata. Da se razradi generalna međunarodna panorama, u kakvoj se nalazila Evropa početkom 1915. Što je značilo da ruska vojska drži Karpate, trajno ugrožavajući Dunav i dva glavna grada austrijska: Beč i Peštu. Neposredan zadatak bitke bio je zadati udarac, osloboditi Austriju pred padom, demoralizirati Italiju i Rumuniju. Od Sana do Dnjestra za mjesec i po, sa ruskim uzmakom do Buga, u ovim operacijama učestvuje više od 4,000.000 ljudi. Dati preglednu stratešku skicu.

DUNAVSKA PLOVIDBA

O Dunavskoj konvenciji od 18. VIII. 1948 trebalo bi navesti konkretna fakta, kako se je razvijala, u kakvim krizama i šta se s njom danas zbiva.

DUNCAN, Isadora

Da se ne zaboravi ilustrirati. Red 5, 6 se briše. Ostalo kao što je redigirano.

Napomena: Duncana, kraljeva, filozofa, pustolova, putnika i umjetnika ima čitava serija. Treba vidjeti po nekom kriteriju koji će ostati, a koji ne. U vezi s time što je Duncan Thomas ušao.

DUNDEE, John Graham

Ne zaboravite da se jedna vrsta broda tako zove. Istoimeni grad u Škotskoj, poznata luka, 175.000 st.

DUNI, Agidio Romualdo (da se provjeri kako se piše Romoaldo ili Romualdo), ne talijanski kompozitor nego napolitanski. Ili ga razradite ili ga brišite. Napolitanac, djelovao na parmanskom dvoru, u Engleskoj i u Parizu. Osnivač komične opere, ali ne »Opera Comique«, kao što je ovdje napisano, nego »Opere Comique«, jer on nije osnovao »Opera Comique« kao ustanovu, i prema tome ne može se pisati velikim slovom nego je pisao prvi komične opere i arijete za talijanske komedije.

DUNIKOVSKI, Ksawery

Glasno ime suvremene poljske skulpture. Mislim da je umro. Da se provjeri. Svakako da se donese reprodukcija jednog njegovog djela, ako može Mickiewicz.

DUOBUS LITIGANTIBUS TERTIUS GAUDET

Kao što je redigirano. Rečeno je, da bi te sentence valjalo objašnjavati frazama. Doslovni prevodi iako su tačni, ne izražavaju simboličan smisao same sentence, veoma često. I u ovom slučaju isto tako.

DUODENUM

Ide pod Crijevo. To je generalna uputnica dr. Perovića i to je po svoj prilici veoma tačno. Ali bi ovdje ipak trebalo da se kaže što je.

DUPIN, François Pierre Charles

Važan kao maritimni konstruktor. Da se provjeri da li je naslov djelo *Les forces productives des nations de 1800–1851* ili samo *Forces productives*?

DUPLEIX, Joseph Francois, marquis

Poznati administrator francuskih posjeda u Indiji. Jedan od historijskih kolonizatora Indije, koji uslijed potpunog nerazumijevanja svih mjerodavnih faktora nije mogao da proдре sa svojom kolonijalnom koncepcijom. Francuska gubi Indiju, jer je svijest o kolonizatornoj potrebi na dvoru bila minimalna. To bi trebalo prikazati velikim potezima.

DUPLIKATOR

Ovako ne može. Tko ga je prozvao duplikatorom? Svakako da se ilustrira, tako da tekst članka postane jasniji. Što znači »proviđen obično uređajem za miješanje, a na najnižim mjestima ispustima«? Nejasno. Više od toga: besmisleno.

DUPONT DE L'EURE, Jacques-Charles

1848 izabran za predsjednika privremene vlade u 88-oj godini. Tim je izborom parlamenat htio da oda počast starom veteranu, koji je učestvovao u revoluciji 1830. Jedan od rijetkih članova Direktorija koji još igra ulogu 50 godina kasnije.

DUPONT DE NEMOURS, Pierre Samuel

Citiram: »Emigrirao u USA 1815«. Kad se na kraju sumarno kaže, da je 1815 emigrirao u USA, pretpostavlja se kao da je do toga trenutka trajno živio u Francuskoj. Međutim obratno od toga. Prvi put je emigrirao u USA god. 1792.

Da se ne zaboravi Dupont de Nemours Eleuthere-Désiré, kemičar, Lavoisierov učenik, kome nemiran život isto tako odražava grafikonski sve potrese epohe. Radi sa Lavoisierom, spasava se u emigraciju i t.d. i t.d. Od 23 Duponta treba znati koga ćemo ostaviti.

DUPONT-WHITE, Charles Brook

Advokat i ekonomista. Jedan od idealnih preteča kršćanskog socijalizma. To da se ne zaboravi.

DUQUESNOY, François, zvan François Flamand i Il Fiamingo, flamanski kipar (1594–1643). U reduciranim omjerima izradio je u sitnoj plastici replike poznatih antičkih skulptura, u bjelokosti i u drvu (**Laokon**). Suradnik L. Berninia na kiparskim ukrasima Petrove bazilike. Red 6, 7 se briše. Red 8, 9, 10 ostaje.

DURAN, Charles Emile Auguste

Kao što je redigirano. Primjenjujući slobodniji tretman novijih slikarskih strujanja, D. je za života uvažen i traženi portretista, i t.d.

DURAND, Joseph Pierre

Unijeli smo filozofa, a nismo benediktinca, trubadura, biskupa, zatim doctor resolutisimusa filozofa, zatim Bernarda čuvenog pravnika iz XVI st., njegovog unuka Josepha memoaristu i još jednog mu unuka pjesnika, Nicolasa Duranda, čuvenog gobelinistu, Davida protestanta, Jacquesa slikara, Jacques Françoisa teologa, jednoga

pravnik, još jednog slikara, jednog administratora, generala, arhitekta, još jednog arhitekta, jednog američkog graveura i slikara, zatim ponovno Francuza: Hyppolita političara, a Durand de Grosa fiziologa, borbenog socijalistu, emigranta, koji je emigrirao u Englesku poslije državnog udara 1851 i u Americi postao propagatorom hipnotičke sugestije (koga smo naveli ali o tome svemu nismo rekli ni riječi), jednoga kompozitora, zatim još jednog muzikologa i kompozitora, predsjednika kasacije i političara, jednog arheologa, jednog slikara (Durand Brager), jednog inženjera (Durand Claye), jednog filozofa (Desormaux), jednog liječnika (Fardel), novinara (Morimbau) i t.d. i t.d.

DURAK

Ako se radi o kartaškoj igri, onda da vidimo što je, ili da je brišemo. »Neka kartaška igra«, nije objašnjenje za Enciklopediju.

DURAND, Asher Brown

Američki graveur i slikar, francuskoga podrijetla (1796–1886), pročitao se gravurom Trumbultove monumentalne kompozicije: Proglašenje američke nezavisnosti. Jedan od prvih američkih paysagista, pripadnik t.zv. Škole s rijeke Hudson. Osnivač American National Academy.

Napomena: DURANDA ima sva sila! Više od trideset. Koji su ušli, a koji nisu? Tko ih je razvrstao i odredio? Molim da mi se vrate grupirani redom, da ih ponovno vidim.

D'URBAN, Sir Benjamin

»Upravnik nekih Antila«. Kojih to?

Red 6, 7 »Zbog svog držanja prema njima (t.j. Kafrima) sukobio se s vladom pa je smijenjen«. To je bilo neko naročito držanje. Trebalo bi reći što je. Kuda se to Buri sele iz Kaplanda?

D'URFEY, Thomas (Tom Durfey)

D'Urfey ili Durfey? Poznat je kao dramatik sa svojim adaptacijama Shakespearea, Chapmanna i dr. To da se dopuni. To je važnije nego da je pisao pripovijetke.

DURKHEIM, Emile

Prosječno i banalno ime. 29 redaka hiperdimenzionirano. Nije izumio nikakav barut. Da se svede na realan minimum.

DUROC, Géraud Christophe Michel, vojvoda od Furlanije

Drug Bonapartov iz djetinjstva, svršivši vojnu školu Briennesku kao i Napoleon, ostao je s njim u intimnim prijateljskim vezama do smrti. Ratovao sa konzulom i sa carem od Lombardije do Austerlitz i Vagrama sve do bitke kod Wurtzena god 1813, kad ga je usmrtilo tane u neposrednoj blizini Napoleonovoj.

DURTAİN, Luc (pravo ime Andre Nepveu)

Laringolog. Medikus. Bez većeg značenja. Kaže referent da ni s pjesmama nije postigao uspjeha, koliko s romanima – s kojima isto tako nije postigao nikakav naročiti uspjeh. Mislim da se može brisati.

DU RYER, Pierre

Briše se.

Dodaje se mjesto njega, ako već jedan Du Ryer ima da uđe DU RYER, André, franc. orijentalista (1580–1660). Savršen poznavalac arapskog i turskog jezika. Ostavio je *Gramatiku turskog jezika* i prvi prijevod *Kurana*.

DUŠIK

Ponovno skrećem pažnju redakciji da ni jedan od naših srbijanskih čitalaca ne zna što je dušik-nitrogen. Da se pokloni pažnja tim beogradskim i zagrebačkim dualizmima.

DUUN, Olav (Oblak?)

Tko vrši kontrolu nad ovim nordijskim književnicima, koji pišu »landsmolom« u krepkom, epskom punom humora i psihološki produbljenom stilu?

DUVENECK, Frank (zapravo **Franck Decker**)

Kao što je redigirano. Duveneck Frank (Franck Decker), američki slikar, kipar i grafičar (1848–1919). Učenik američkih i Münchenskih dekorativnih slikara, djeluje veći dio života kao pedagog u Münchenu, Veneciji i Cincinatu (USA). Slikao freske, paysage, portrete. Kao skulptor, poznat je po nadgrobnom spomeniku svoje žene na firentinskom groblju Cimitero degli Inglesi.

DUVET, Jean, zvan i **Drouot**

Francuski bakrorezac (1486–1561). Zlatar. Kao grafičar najmarkantnija pojava francuske grafike do Callota. Gravirajući motive po Leonardu, Rafaelu i Mantegni, D. je po shvaćanju i po formalnom izrazu čovjek Renesanse. Na svom glavnom djelu *Apokalipsa* (23 do 25 listova) radio je devet godina (1546–55). Po motivu svojih gravira na temu srednjovjekovne legende o mitskom jednorogu nazvan je Maître à la licorne.

DVANAEST PLOČA

Reci latinski kako su se zvale. Rimski decemvirski zakoni na forumu, na dvanaest izloženih ploča, sa kodeksom običajnog, državnog, kaznenog i privatnog prava. Te su zakone sve do Cicerona smatrali Rimljani izvorom svoga prava. Ploče stradale su u galskom požaru; od njih su sačuvani samo fragmenti.

DVANAESTERAC

Trebalo bi posvetiti dvanaestercu nerazmjerno veću pažnju. Dvostruko rimovani dvanaesterac jedan je naš kuriozum. Ne treba štedjeti prostorom i primjerima.

DVANAESTNIK, v. Crijevo

Kad se već upućuje na novi termin, bilo bi, mislim, dobro da se doda i latinski izraz: duodenum etc.

DVOBOJ

Od lat. *duelum*, borba dvojice, čovjeka protivu čovjeka, dvoboj pravni između tuženog i tužitelja. Dvoboj na sablje ili na kubure, na floret. (Sabljama, kuburama ili floretom?) Do prve krvi, do iznemoglosti. Susret u bitkama, kad boj biju dvije čete. Svesti ovaj roman o dvoboju na najviše 20 redaka.

DVOGLAVI ORAO

Ide pod Orao! Ovaj put doista s pravom.

DVOKRILCI

Više bih volio da imamo dublete srpsko-hrvatske! Sve me ovo buni: njihalice, preobrazba, dugoticalci (valjda dugoticaoci!), gljivarci, mesaruše i t.d. Sve su to improvizacije a la Pokorny.

DVONOŠCI

Dovoljno je da se kaže čovjekoliki majmuni i ljudi.

DVOOTVORKE (Salpae)

Razred svitkovaca iz podkoljena plaštenjaka, na bačvastom tijelu samotarke, hranilice, dadilje koje hrane pupove i t.d.

DVOŘÁK, Arnošt

»Pisao misaone drame!« Kakve su to drame? Kakve su to »misaone drame« – u kojima pisac raspravlja »o jakosti i snazi naroda«? Što znači biti »vješt – ali dekorativan«, i t.d.? Tko može da stvori sebi bilo kakvu pa i najbljeđu sliku o tom dramatičaru na temelju našeg teksta?

DVOŘÁK, Antonin

Ni jedan od velikih muzičara nije okarakterisan. Red 7, 8 da se briše kao što je redigirano.

DVOŘÁK, Max

Kao što je redigirano. Red 2, 3 se briše, 7, 8, 9 »postaje pobornik kritičke metode s tendencom, da likovnu problematiku poveže s općim duhovnim strujanjima u sredini i u vremenu.« Ovo kulturno-historijski Dvorakovu metodu preuzela je bečka katedra.

DVORSKA LUDA

Da se razradi ozbiljno. Verdijev *Rigolletto* prije svega nije nikakav Verdijev *Rigolletto*, nego je to Rigolletto po V. Hugou: *Le roi s'amuse*.

DVOSPOLAC

Daje se uputnica na hermafrodit. Ostaje termin kao hermafrodit. Ovi nakaradni kroatizmi mogu poslužiti u eksplikativne svrhe, a rečeno je već hiljadu puta da ih ne treba ostaviti kao samostalne termine. Samo u onim slučajevima ostaju, gdje riječ sjedi.

DYCK, Anthonius van

Kao što je redigirano.

Od 1616 učenik i suradnik Rubensa; od 1621 do 1627 radi u Londonu, u Genovi, u Rimu, u Firenzi, u Marselji i u Parizu. Od 1627 do 1632 u Antwerpenu, zatim do kraja života u Londonu, gdje postaje dvorski slikar Charlesa I i portretist engleskog visokog društva. Uz Rubensa i Jordaensa, van D. je treći predstavnik velike flamanske škole. U mitološkim, alegorijskim, historijskim i sakralnim kompozicijama iz prvog perioda pod utjecajem je Rubensa, a kasnije mu kolorit dobija na punomoći i ljepoti u približavanju bogatim harmonijama Venecijanaca, naročito Tiziana. Od 1635 slika portrete, slavljenu u Engleskoj kao H. Holbein ml. u doba Henrika VIII. Nagomilan narodžbama, u seriji van D. portreta, pored čistih slikarskih inspiracija, dolazi do izražaja i njegova virtuozna rutina. Pripisuje mu se preko tisuću slika, koje je mogao izraditi samo uz pomoć suradnika. Njegov

utjecaj na razvoj engleskog slikarstva trajao je sve do XVIII st., kad se pojavila plejada engleskih portretista s Reynoldsom i Gainsboroughom na čelu.